

Møteinnkalling

Utvalg: **Storfjord formannskap**
Møtested: Møterom Salmen, Storfjord rådhus
Dato: 05.02.2018
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 77 21 28 00, eller pr. e-post til post@storfjord.kommune.no

Vararepresentanter møter kun etter nærmere beskjed.

Hatteng, 29.01.2018

Knut Jentoft (s.)
ordfører

Klara Steinnes
sekretær

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 1/18	Referatsaker formannskapet 5. februar		2018/73
PS 2/18	Finansreglement		2017/541
PS 3/18	Korrigerings Gebyrregulativ		2017/352
PS 4/18	Budsjettregulering februar 2018		2017/352
PS 5/18	ROS analyse av kommunale vannverk med distribusjonsanlegg		2015/1248
PS 6/18	Landingsplass for helikopter - kjøp av eiendom		2015/1370
PS 7/18	Valg av representanter til ulike styringsgrupper - omsorgsboliger		2017/324
PS 8/18	Hovedtariffoppgjøret 2018 - KS debathefte		2017/648

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
1/18	Storfjord formannskap	05.02.2018

Referatsaker formannskapet 5. februar

Vedlegg

- 1 Vedtakslogg 2017

Referatsaker:

1. Fra skatteoppkreveren - periodisk oppgjør november og desember 2017
2. Fra skatteoppkreveren - årsrapport for 2017
3. Fra Halti kvenkultursenter - overordnet aktivitetsplan 2018
4. Revisjon av distriktsindeksen - kommentarer til Kommunaldepartementets utkast
Revidering av distriktsindeks - igjen et angrep på mindre kommuner i distriktene
5. Brev til Jernbanedirektoratet - innspill fra Storfjord kommune om jernbane i Nord
6. Brev til Statens Vegvesen - KVVU Tromsøregionen
7. Vedtakslogg for 2017

Orienteringssaker:

1. Orienteringssak vedr situasjon i psykisk helse- og rusomsorg - uo Offl. § 13
2. Plankontor
3. Nord-Troms Regionråd - 360 ° samarbeid
4. Miljøplan
5. Kommunale selskaper: Avfallsservice og Visit Lyngenfjord
6. Salg av kommunale tomter i Skibotn til oppkjøper?

Rådmannens innstilling

Sakene ble referert og tatt til orientering.

Formannskapet

Utvalgs-saksnr	Sakstittel	Saksbehandler	Vedtak	Iverksettelsesrapport
4/17	Forespørsel om leie av industritomt I3 knyttet til reguleringsplan for Skibotn sentrum	Trond-Arne Hoe	- Formannskapet gir rådmann fullmakt til å inngå en avtale med RA Bolig og Eiendom AS med hensyn til leie av I3. - Priser i henhold til kommunale satser - Det lages en avtale på leieforholdet begrenset oppad til maks 10 år.	Avtalen mht. leie av I3 er underskrevet med RA bolig & Eiendom. Leieperiode er på 9 år med evaluering hver 3. år.
				Ref. 07.06.2017
41/17	Pilotprosjekt: Lokal finansieringsmodell for etablering og drift av fellesgoder - folkehelsearbeid og besøksturisme hånd i hånd	Hilde Johnsen	- Det gis innstilling om inntil kr 200 000 fra Storfjord kommunes næringsfond til pilotprosjekt «Lokal finansieringsmodell for etablering og drift av fellesgoder – folkehelsearbeid og besøksturisme hånd i hånd». Det forutsettes at full finansiering av tiltaket er oppnådd innen det igangsettes. - Tilsagn fra fondet gjelder som hovedregel i 12 måneder fra tilsagnsdato. I særlige tilfeller kan tilsagnsperioden utvides gjennom søknad. - Dersom prosjektet endres vesentlig plikter søker å søke om endring av tilsagn. - Tilsagnet bortfaller dersom utbetalingsanmodning ikke er sendt innen fristen. - Tilskuddet blir utbetalt etter at søker sender anmodning om utbetaling og dokumentasjon av omsøkt investering til kommunen. Dersom det oppstår forhold som er i strid med forutsetningene for støtten, kan kommunen avgjøre at deler av, eller hele tilskuddet ikke utbetales	Ikke oppnådd finansiering. Troms fylkeskommune har nylig publisert støtteordning for tilsvarende tiltak, hvor samarbeid utover en enkelt kommune er et viktig kriterium. Saken følges nå opp i forbindelse med regional strategisk næringsplan/byregionprogram met. Intensjon samarbeid med næringa i både Visit Lyngenfjord og Visit Tromsøs nedslagsfelt. Med en så stor og viktig reiselivsregion samlet anser vi et som mulig å få til «nasjonalt pilotarbeid» for samarbeid om finansiering av infrastruktur for reiselivet.
42/17	Oppfølging sak 2016 samarbeidstiltak toalett Steindalen	Hilde Johnsen	Ut fra intensjonen i vedtak av 06.04.16, og tiden som er gått, innvilges IMA Tursenter tilskudd til drift av toalett på kr 15000 kun for 2017. Samarbeidstiltaket er allerede satt i drift for 2017, og den varslede planen som skal ivareta toalettutfordringene innen reiselivet er ikke igangsatt. Finansiering: konsesjonskraftfondet.	Vises til ovenfor, sak 41/17. Sak følges opp direkte med styret i landskapsvernområdet og IMA Tursenter, og til ny politisk behandling. Per dato fins det ingen midler til drift

Formannskapet

Utvalgs-saksnr	Sakstittel	Saksbehandler	Vedtak	Iverksettingsrapport
			Styret for Lyngsalpan landskapsvernområde må orienteres om saken, slik at de kan ta saken opp til ny behandling og finne annen løsning fra 2018.	av infrastruktur rettet mot reiselivet.
56/17	Mulig landingsplasser for helikopter	Trond-Arne Hoe	Viser til investeringsbudsjettet for 2018, hvor det er satt av kr 200000 til helikopterlandingsplass på Oteren. Tiltent område er i dag regulert til service/bevertning. Administrasjonen bes om å få fortgang i prosjektet, slik at det kan igangsettes tidligst mulig. Det må avklares om alle krav som stilles til plassen er oppfylt, samt om det er nødvendig med evt. reguleringsarbeid. Dersom tiltaket kan realiseres før 2018, eller at det løper utgifter før 2018, bes Rådmannen fremme sak om budsjettregulering. Administrasjonen bes i tillegg utrede helikopterlandingsplass også i Skibotn.	Saken er satt på kartet i FSK møte 5.01.2018. Dette gjelder da kjøp av eiendom på Oteren, og tilbud på denne fra grunneier. Skibotn er ikke igangsatt.
57/17	Forberedelser og gjennomføring av asfaltering, Nordkalottsentret	Trond Roger Larsen	Storfjord kommune yter tilskudd til asfaltering av området. Styret for Nordkalottsentret står for gjennomføring. Det forutsettes at Tesla betaler sin andel. Beløpet dekkes fra næringsfondet. Rådmannen gis fullmakt til å godkjenne kostnader. Vedtaket gjøres med bruk av §13 i kommuneloven.	Asfalteringa ble ikke gjennomført i 2017. Dette pga. endrede prisforutsetninger og at tidspunktet på året ble problematisk. Saken følges opp med styreleder for senteret med tanke på fullføring i 2018.
58/17	Boligbygging i Storfjord - inngåelse av tildelingsavtaler med private utbyggere - Skibotnområdet	Trond Roger Larsen	Storfjord formannskap godkjenner at kommunen inngår tildelingsavtaler med private utbyggere i Skibotn, anslagsvis 4-6 leiligheter. Rådmannen gis fullmakt til å utlyse konkurranse og inngå avtaler med utbygger.	Konkurranse gjennomført. Samarbeidspartner/utbygger er valgt. Utbygger har involvert Husbanken og man følger planene og fremdrift.
66/17	Oppstart av prosjekt "Styrking av jordbruket i Storfjord". Første	Knut Jentoft	1. Storfjord kommune stiller seg positiv til at det igangsettes et prosjekt «Styrking av jordbruket i	Iverksettes våren 2018

Formannskapet

Utvalgs-saksnr	Sakstittel	Saksbehandler	Vedtak	Iverksettingsrapport
	etappe / forprosjekt		Storfjord» slik det er beskrevet ovenfor. 2. Storfjord kommune bevilger inntil kr 50 000 til en første etappe, altså et forprosjekt. Den videre utvikling av prosjektet vil avhenge av at svarene på forprosjektet er positive. 3. Rådmannen gis fullmakt til å engasjere kvalifisert person. 4. Prosjektet ses i sammenheng med kommende landbruksplan.	
76/17	Andre gangs behandling - salg av industritomt Hatteng industriområde	Trond Arne Hoe	Avgjørelsen delegeres rådmannen. 1. Endelig størrelse og utforming av tomt fastsettes av Rådmannen. 2. Tilsagn om tomt gjelder i to-2 år fra vedtaksdato. 3. Er det ikke igangsatt og dokumentert tiltak ihht søknad innen to år fra vedtaksdato oppheves vedtaket. Med dokumentasjon skal det foreligge et budsjett, tegninger for utbyggingen samt finansieringsplan for dette underskrevet av tiltakshavers bankforbindelse. 4. Det vil ikke bli tillatt boliger i industriområdet. 5. Tomta vil bli krevd påkoblet kommunalt vann- og avløpsnett når dette anlegges i industriområdet. 6. Pris: Tomt mot E6: 40 kr/m² + mva. Tomt inne i industriområdet: 20 kr/m² + mva. For begge alternativene inngår 45.536 kr i fast beløp pr. tomt. Kjøper opparbeider tomte sjøl. Ved videresalg har kommunen rett til å kjøpe tomte tilbake til samme pris.	Det har vært avholdt et møte med de som har vist interesse. Møtet ble avholdt i Tromsø med ordfører og næringsrådgiver som representanter fra Storfjord kommune. Det er ikke kommet noen tilbakemelding fra de interesserte etter dette møte.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
63/17	Storfjord formannskap	11.10.2017
2/18	Storfjord formannskap	05.02.2018
	Storfjord kommunestyre	

Finansreglement

Henvising til lovverk:

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning av 1.1.2017

Vedlegg

- 1 Finansreglement Storfjord kommune
- 2 Rutiner finansreglement Storfjord kommune
- 3 Uavhengig uttalelse om finansreglementet

Saksopplysninger

Storfjord kommune har et finansreglement som ble vedtatt med virkning fra 1. juli 2011. Da det har blitt vedtatt en ny forskrift om kommuners finans og gjeldsforvaltning må også Storfjord kommune behandle og vedta en ny forskrift.

Vurdering

Våren 2017 ble oppdraget med å utarbeide et nytt reglement med tilhørende rutiner tildelt Finansinnkjøp AS. Etter gjennomgang med leverandøren ble nytt reglement overlevert sommeren 2017. I tillegg til å være tilpasset den nye forskriften er også det nye reglementet tilpasset en organisasjon av Storfjord kommune sin størrelse. Det vil si at reglementet og rutinene som behandles i denne sak er innenfor de minimumskrav forskriften setter, samt at reglementet er tilpasset den virkelighet Storfjord kommunes gjelds- og finansforvaltning er i. Det vil si at det legges opp til bruk av og rapportering på de produkter som er vanlig for Storfjord kommune i dag.

Reglementet omhandler følgende:

- Låneforvaltning, herunder fordeling mellom kortsiktig og langsiktig gjeld.
- Innskudd og plassering av ledig likviditet.
- Utlån (startlån og sosiale lån)

Reglementet legger føringer for hvor stor risiko det kan tas knyttet til kommunens finan- og gjeldsforvaltning, hvilke typer instrumenter som kan benyttes og fordeling mellom fast og flytende rente. Når det gjelder likviditetsforvaltning er dette forenklet og begrenset da Storfjord kommune ikke benytter seg av langsiktige finansielle plasseringer.

Dette reglementet skal rulleres innenfor hver kommunestyreperiode.

Når det gjelder rapportering så skal det skje 2 ganger i året i tillegg til en rapport ved utgangen av året som viser status og utvikling i løpet av året. Rent praktisk så vil nok en slik rapporteringen følge intervallene til budsjettoppfølgingen slik som i dag.

I praksis blir ikke forvaltningen og rapporteringen endret fra det som er realiteten pr i dag.

Rådmannens innstilling

Finansreglement med rutiner utarbeidet av Finansinnkjøp AS vedtas med virkning fra 1.11.2017

Saksprotokoll i Storfjord formannskap - 11.10.2017

Behandling:

I påvente av godkjenning av revisor ber økonomisjefen om at saken utsettes

Forslaget fra økonomisjefen ble tatt opp til votering.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes

REGLEMENT FOR FINANS- OG GJELDSFORVALTNING

Stor fjord kommune 2017

Vedtak i kommunestyre xx.xx.2017, sak xx/17

1. Finansreglementets virkeområde

1.1 Hensikten med reglementet

Reglementet skal gi rammer og retningslinjer for kommunens finans- og gjeldsforvaltning. Reglementet utgjør en samlet oversikt over de rammer og begrensninger som gjelder, og underliggende fullmakter/instrukser/rutiner skal hjemles i reglementet. Reglementet definerer de avkastnings- og risikonivå som er akseptable for plassering og forvaltning av likvide midler og midler beregnet for driftsformål, opptak av lån/gjeldsforvaltning og plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

1.2 Hvem reglementet gjelder for

Reglementet gjelder for Storfjord kommune. Reglementet gjelder også for virksomhet i kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 11 og interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27 som vi har eller vil få. I den grad disse virksomhetene har en egen finans- og gjeldsforvaltning skal denne utøves i tråd med dette reglementet.

2. Hjemmel og gyldighet

2.1 Hjemmel

Dette reglementet er utarbeidet på bakgrunn av:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992, § 52
- Ny forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning fastsatt av KMD 1. januar 2017 (FOR 2016-11-01 nr11428)– heretter kalt finans- og gjeldsforskriften

2.2 Gyldighet

- Reglementet trer i kraft fra og med xx.xx.2017. Finansreglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyreperiode.
- Dette reglementet erstatter alle tidligere regler og instrukser som kommunestyret eller annet politisk organ har vedtatt for Storfjord kommunes finans- og gjeldsforvaltning.
- Dette reglementet går inn som kapittel 7 i Storfjord kommunes økonomireglement

3. Forvaltning og forvaltningstyper

I samsvar med bestemmelsene i finans- og gjeldsforskriften skal reglementet omfatte forvaltningen av alle kommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Gjennom dette finansreglementet er det vedtatt målsettinger, strategier og rammer for:

- Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.
- Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

Det er ikke utarbeidet målsettinger, strategier eller rammer for plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, da kommunen per dags dato ikke har langsiktige finansielle plasseringer, jfr. pkt. 8.

4. Formålet med kommunens finans- og gjeldsforvaltning

Finans- og gjeldsforvaltningen har som overordnet formål å sikre en *rimelig avkastning* samt *stabile og lave netto finansieringsutgifter* for kommunens aktiviteter innenfor *definerte risikorammer*.

Dette søkes oppnådd gjennom følgende delmål:

- Kommunen skal til en hver tid ha likviditet (inkludert trekkrettigheter) til å dekke løpende forpliktelser.
- Plassert overskuddslikviditet skal over tid gi en god og konkurransedyktig avkastning innenfor definerte krav til likviditet og risiko, hensyntatt tidsperspektiv på plasseringene.
- Lånte midler skal over tid gi lavest mulig totalutgift innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, hensyntatt behov for forutsigbarhet i låneutgiftene.

5. Generelle rammer og begrensninger

- Kommunestyret skal selv gjennom fastsettelse av dette finansreglement, ta stilling til hva som er tilfredsstillende avkastning og vesentlig finansielle risiko, jfr. kommunelovens §52.
- Reglementet skal baseres på kommunens egen kunnskap om finansielle markeder og instrumenter.
- Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finans- og gjeldsforvaltningen. Det påligger rådmannen en selvstendig plikt til å utrede og legge frem saker for kommunestyret som anses som prinsipielle.
- Rådmannen skal fortløpende vurdere egnetheten av reglementets forskjellige rammer og begrensninger, og om disse på en klar og tydelig måte sikrer at kapitalforvaltningen utøves forsvarlig i forhold til de risikoer kommunen er eksponert for.
- Rådmannen gis fullmakt til å inngå avtaler i overensstemmelse med dette reglementet. Myndigheten kan videredelegeres til økonomisjefen.
- Rådmannen skal, med hjemmel i dette finansreglement, utarbeide nødvendige fullmakter/instrukser/rutiner for de enkelte forvaltningsformer som er i overensstemmelse med kommunens overordnede økonomibestemmelser.
- Finansielle instrumenter og/eller produkter som ikke er eksplisitt tillatt brukt gjennom dette reglementet, kan ikke benyttes i kommunens finans- og gjeldsforvaltning.

Konkrete rammer for forvaltning av henholdsvis kommunens midler til driftsformål (inkl. ledig likviditet) og gjeldsporteføljen omtales i fortsettelsen hver for seg.

6. Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Kommunens midler til driftsformål (herunder ledig likviditet) kan plasseres i bankinnskudd eller pengemarkedsfond. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner (NOK).

Kommunen kan inngå rammeavtale for å ivareta det løpende behov for banktjenester. Ved valg av hovedbankforbindelse stilles det krav om minimum internasjonal kredittrating BBB+ eller tilsvarende kredittvurdering. Det kan gjøres avtale om trekkrettighet.

Kommunens driftslikviditet skal plasseres i kommunens hovedbank, eventuelt supplert med innskudd i andre større spare- eller forretningsbanker, innenfor følgende begrensninger:

- a) Innskudd i norske finansinstitusjoner og utenlandske finansinstitusjoner etablert i Norge. Finansinstitusjonen skal ha en forvaltningskapital på minimum NOK 1 MRD, en rating på minimum BBB+, og kommunes samlede innskudd i finansinstitusjonen skal ikke overstige 2 % av institusjonens forvaltningskapital.
- b) Bankinnskuddet/ene skal ha maksimalt 2 dagers tidsbinding.

Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, utover hva som trengs til dekning av kommunens løpende forpliktelser de nærmeste 3 måneder, kan plasseres etter følgende retningslinjer:

6.1. Innskudd i bank

For bankinnskudd gjelder følgende begrensninger:

- a) Tidsbinding kan ikke avtales for en periode på mer enn 6 måneder
- b) Innskudd i norske finansinstitusjoner og utenlandske finansinstitusjoner etablert i Norge. Finansinstitusjonen skal ha en forvaltningskapital på minimum NOK 1 MRD, en rating på minimum BBB+ og kommunes samlede innskudd i finansinstitusjonen skal ikke overstige 2 % av institusjonens forvaltningskapital. Begrensningen gjelder ikke flytende innskudd hos kommunens hovedbankforbindelse.

6.2. Andeler i pengemarkedsfond

Plassering av overskuddslikviditet i rentefond klassifisert som pengemarkedsfond med lav risiko, pengemarkedsfond, obligasjonsfond 0-2 og obligasjonsfond 2-4 jamfør [Verdipapirfondenes bransjestandard](#) for informasjon og klassifisering av rentefond innenfor følgende beløpsbegrensninger:

	Pengemarkedsfond m/lav risiko	Pengemarkedsfond	Obligasjonsfond 0-2	Obligasjonsfond 2-4
Volum*	0-100 %	0-70 %	0-50 %	0-30 %
Maksimal andel i fondet	Maks 15 % av fondets forvaltningskapital (FK), opptil 100 millioner kroner	Maks 10 % av fondets FK, opptil 100 millioner kroner	Maks 10 % av fondets FK, opptil 50 millioner kroner	Maks 10 % av fondets FK, opptil 50 millioner kroner

*Volum av ledig likviditet

7. Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

7.1. Vedtak om opptak av lån

Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye lån i budsjettåret.

7.2. Fullmakter til rådmannen

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal rådmannen gjennomføre låneopptak, herunder godkjenning av lånevilkår (avdragstid og rentebetingelser). Kommunens innlån skal for øvrig forvaltes etter de retningslinjer som framgår av dette reglementet og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 50 om låneopptak.

Det kan også tas opp lån til refinansiering av eksisterende gjeld.

Rådmannens fullmakt kan delegeres til økonomisjefen.

7.3. Valg av låneinstrumenter

Det kan kun tas opp lån i norske kroner.

Lån kan tas opp som direkte lån i offentlige og private finansinstitusjoner, samt i livselskaper. Lån kan tas opp som åpne serier (rammelån) og uten avdrag (bulletlån).

Finansiering kan også skje gjennom finansiell leasing.

7.4. Tidspunkt for låneopptak

Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett, forventninger om fremtidig renteutvikling og generelle markedsforhold. Er investeringene forsinket, kan låneopptaket forskyves til neste år

7.5. Konkurrerende tilbud

Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets gunstigste betingelser. Det skal normalt innhentes minst 2 konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Prinsippet kan fravikes ved låneopptak i statsbank (f.eks Startlån i Husbanken).

7.6. Valg av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrumenter

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i låneutgifter.

Forvaltningen skal legges opp i henhold til følgende;

- a) Renterisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall
- b) Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding på samlet rentebærende gjeld skal til en hver tid være mellom 1 og 5 år.
- c) Minimum 25 % av gjeldsporteføljen skal ha flytende rente (rentebindig kortere enn ett år) og minimum 25 % skal ha fast rente.
- d) Andelen av gjeldsporteføljen som har fast rente, bør fordeles i 1 til 10 års segmentert på en slik måte at kommunen får lavest mulig refinansieringsrisiko.

For å oppnå ønsket rentebinding, gis det anledning til å ta i bruk framtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler (SWAP). Rentesikringsinstrumentene kan benyttes i den hensikt å endre renteesponeringen for kommunens lånegjeld. Forutsetninger for å gå inn i slike kontrakter skal være at en totalvurdering av renteforventninger og risikoprofil på et gitt tidspunkt, tilsier at slik endring er ønskelig.

Det er ikke tillatt å løsrive derivathandelen fra den øvrige finans- og gjeldsforvaltningen, og beregninger under punkt b) skal inkludere FRA- og SWAP-kontrakter. Hensikten bak hver derivatkontrakt skal dokumenteres, og kontraktene skal knyttes til underliggende lån eller låneportefølje. Vilåårene for sikring iht. KRS 11 skal alltid være oppfylt, Det skal kun benyttes større banker med bred dokumentert erfaring innenfor dette området, som motpart ved slike kontrakter.

7.7. Størrelse på enkeltlån – spredning av låneopptak og refinansieringsrisiko

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende;

- a) Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, dog slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall begrenses. Et enkeltlån kan ikke utgjøre mer enn 50 % av gjeldsporteføljen.
- b) Lån som forfaller og som ikke skal refinansieres innen en periode på 12 måneder skal ikke overstige mer enn 40 % av total gjeldsportefølje
- c) Under ellers like forhold vil det være formålstjenlig at kommunen fordeler låneopptakene på flere lånegivere.

8. Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva

Med langsiktige finansielle aktiva menes midler som ikke regnes som ledige likvider og andre midler beregnet for driftsformål, og som ut fra kommunens konkrete økonomiske situasjon kan anses å kunne forvaltes med en lang tidshorisont på minimum fem år.

Storfjord kommune har p.t. ingen langsiktige finansielle plasseringer. Dersom det blir aktuelt for kommunen å foreta slike langsiktige finansielle plasseringer, må finansreglementet endres og vedtas i kommunestyret på nytt. Fram til rammer er etablert skal langsiktige finansielle aktiva plasseres i henhold til reglene i kapittel 6 inkludert rapporteringsrutiner.

9. Rapportering

Rådmannen skal i minimum 2 ganger per år legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for kommunens finans- og gjeldsforvaltning. I tillegg skal rådmannen etter årets utgang legge frem en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporten skal i henhold til forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 7, inneholde:

- En beskrivelse og vurdering av kommunens finansielle risiko
- En nærmere beskrivelse av hvordan aktiva og passiva er sammensatt
- Markedsverdien for aktiva, både samlet og for hver gruppe av aktiva
- Verdien for passiva, både samlet og for hver gruppe av passiva. I tillegg skal rapporten opplyse om løpetiden for passiva, og verdien av lån som forfaller og som må refinansieres innen tolv måneder.
- En beskrivelse av vesentlige markedsendringer og endringer i kommunens finansielle risiko, og det skal gis en vurdering av dette. I tillegg skal rapportene inneholde en beskrivelse av aktuelle markedsrenter og kommunens egne rentebetingelser.
- Hvis det har oppstått avvik mellom kravene i reglementet og den faktiske forvaltningen, skal dette angis i rapporten.

Det skal til hver rapportering til kommunestyret i tillegg gjøres følgende atskilte risikovurderinger:

- a) Renterisikoen for plasseringer av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål og gjeldsporteføljen sett i sammenheng,
 - En ”netto” gjeldsbetraktning som viser kommunens renterisiko angitt i NOK ved en 1 % andel generell endring i rentekurven.

10. Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

10.1 Konstatering av avvik

Ved konstatering av avvik mellom faktisk finans- og gjeldsforvaltning og finansreglementets rammer, skal slikt avvik umiddelbart lukkes. Avviket slik det har fremstått, og eventuelt økonomisk konsekvens av avviket dersom dette er større enn NOK 1 mill, skal uten ugrunnet opphold rapporteres til kommunestyret sammen med forslag til rutineendringer som vil redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.

Dersom den konstaterte økonomiske konsekvens av avviket er mindre enn NOK 1 mill, kan slik rapportering utestå til neste ordinære finansrapportering til kommunestyret.

10.3 Kvalitetssikring

Finans- og gjeldsforskriften pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i finans- og gjeldsforskriften. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutinene for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Rådmannen pålegges ansvar for at slike vurderinger innhentes eksternt eller gjennom kommunerevisjonen.

Kvalitetssikring av finansreglementet skal finne sted ved hver endring av reglementet, og før kommunestyret vedtar nytt endret finansreglement. I denne sammenheng skal det rapporteres på utført kvalitetssikring av rutinene.

RUTINER FOR FINANS- OG GJELDSFORVALTNINGEN I STORFJORD KOMMUNE

1. FORMÅL

Rutinene skal sikre at behandling og oppfølging på finansområdet er ihht vedtatt finansreglement i Storfjord kommune, og sikre en god internkontroll på området.

Finans- og gjeldsforvaltningen omfatter følgende:

- Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.
- Kommunens lånegjeld og andre finansieringsavtaler.
- Langsiktige finansielle aktiva.

2. HJEMMEL OG GENERELLE PRINSIPPER

Hjemmelen for rutinene følger av forskrift om kommuner og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning §8:

”Rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen:

Det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og denne forskrift, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Det skal herunder etableres prosedyrer for vurdering og håndtering av finansiell risiko, herunder refinansieringsrisiko ved opptak av lån, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer rutinene.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at slike rutiner er etablert og etterleves.”

Fullmakter:

Rådmannen er ansvarlig for at finans- og gjeldsforvaltningen er i tråd med finansreglement for Storfjord kommune (reglement for finans- og gjeldsforvaltning Storfjord kommune) og rutiner for finans- og gjeldsforvaltning. Rådmannens fullmakter innen finans- og gjeldsområdet følger av finansreglementet for Storfjord kommune, delegasjonsreglementet, samt rådmannens delegasjon av attestasjons- og anvisningsmyndighet.

Underskrifter:

Alle transaksjoner signeres alltid. Plasseringer kvalitetssikres mot nærmeste overordnede. Oppgjør ved kjøp og salg av verdipapirer skal håndteres på samme måte.

Forholdet til innkjøpsreglene:

Lov om offentlige anskaffelser gjelder i utgangspunktet for finansområdet, men en del tjenester er unntatt, jfr anskaffelsesforskriftens § 2-4, pkt e.

Dokumentasjon:

Alle avtaler og tilhørende dokumenter skal arkiveres i kommunens arkivsystem. Dokumentasjon for endringer skal også arkiveres der.

3. FORVALTNING AV LEDIG LIKVIDITET OG ANDRE MIDLER BEREGET TIL DRIFTSFORMÅL (kortsiktig likviditet)

Området er regulert i finansreglementet, samt lover og forskrifter

Likviditetsoppfølging:

- Kommunens likviditetssituasjon følges fortløpende. Ved behov utarbeides det daglig el månedlig likviditetsoversikt.
- Ledig likviditet, utover hva som trengs til dekning av kommunens løpende forpliktelser (fratrasket estimerte innbetalinger) de nærmeste tre måneder, kan plasseres av ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen etter retningslinjer gitt i finansreglementet.

Ansvar og oppgaver:

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvaret for:

- At det gjennomføres en forsvarlig saksutredning, sett i forhold til avtalens omfang og kompleksitet, før avtaler inngås.
- Før enhver handel skal det kontrolleres at avtalen er i overensstemmelse med finansreglementet, og at endringen heller ikke medfører at en kommer i konflikt med reglementets rammer og begrensninger for den samlede porteføljen.
- Alle transaksjoner krever underskrifter.
- Avtaler arkiveres i kommunens arkivsystem, sammen med saksutredning.

Etterkontroll:

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen skal kontrollere at avtalen blir implementert med de avtalte betingelser.

Oppfølging og rapportering

Rådmann rapporterer status vedrørende kortsiktig likviditet til kommunestyret som en del av kommunens faste finans- og gjeldsrapportering, herunder rapporteres også om forvaltningen er foregått uten avvik.

4. FORVALTNING AV KOMMUNENS LÅNEGJELD OG ANDRE FINANSIERINGSAVTALER

Området er regulert i finansreglementet, samt lover og forskrifter

4.1. INNLÅN

Styring av gjeldsporteføljen

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvar for at det legges planer for gjennomføring av nye låneopptak og oppfølging av gjeldsporteføljen for året. Herunder at lån som forfaller og som må refinansieres innen 12 måneder ikke overstiger rammene i reglementet.

Låneopptak og sikringsavtaler

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvar for:

- Kommunestyrets vedtak knyttet til årets budsjett fastlegger årets låneramme, dvs. administrasjonens fullmakter til å ta opp nye lån i budsjettåret. Nye innlån skal gjennomføres innenfor de gitte rammer, og sett i sammenheng med kommunens helhetlige gjeldsforvaltning.
- Dersom investeringsaktiviteten avviker fra planene, kan lånebehovet også avvike i forhold til innvilget låneramme. Oppdatert lånebehov fremkommer i de tertialvise rapportene til kommunestyret, og er førende for det faktiske låneopptaket for året.
- Det skal gjennomføres en forsvarlig saksutredning, sett i forhold til avtalens omfang og kompleksitet, før avtaler inngås.
- Før enhver handel skal det kontrolleres at avtalen er i overensstemmelse med finansreglement, og at endringen ikke medfører at en kommer i konflikt med reglementets rammer og begrensninger for den samlede porteføljen.
- Ved låneopptak skal det sendes forespørsel om lån til minimum to tilbydere.

Ved bruk av finansielle instrumenter for sikring, skal følgende sikringsdokumentasjon fylles ut:

Sikringsdokumentasjon:	
Formålet med sikringen	
Hvilken type risiko som skal sikres	
Hvorvidt det er kontantstrømsikring eller verdisikring	
Hvilket sikringsobjekt(er) som skal sikres	
Hvilket sikringsinstrument som skal anvendes	
Sikringseffektiviteten	

Ved endringer i finansielle instrumenter skal regnskapsmessige konsekvenser vurderes før eventuelle endringer skjer.

Låneopptak dokumenteres med kommunestyrets vedtak. Ordfører underskriver på evt pantsetting. Dokumentene arkiveres i kommunens elektroniske arkivsystem.

Vedtatt kommunestyret:

Sist revidert:

Side 4 av 5

Kvalitetssikret:

Oppfølging og rapportering

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvar for at:

- Alle låne- og sikringsavtaler registreres og følges opp.
- Etablere sikringsdokumentasjon ved bruk av finansielle instrumenter brukt for sikring,
- Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen skal føre kontroll med at den faktiske forvaltningen overholder de aktuelle rammene. Dette skjer minimum i forbindelse med den faste finansrapporteringen.
- Rådmannen rapporterer status vedrørende gjeldsporteføljen til kommunestyret som en del av kommunens faste finans- og gjeldsrapportering, ihht kravene i finansreglementet. Herunder rapporteres også om forvaltningen er foregått uten avvik.

4.2. UTLÅN OG GARANTIER

Utlån:

Storfjord kommune har følgende kategorier:

- Startlån/ etableringslån
- Sosiale lån
- Andre typer utlån som gis av kommunestyret

Startlån (tidligere etableringslån) administreres av kommunen.

I forbindelse med årsoppgjøret vurderes det om det bør foretas nedskriving av utlånene basert på opplysninger fra forvalteren.

Sosial lån gis av NAV.

I forbindelse med årsoppgjøret vurderes det om det bør foretas nedskriving av utlånene basert på opplysninger fra NAV.

Andre typer utlån som gis av kommunestyret:

Krav på renter og avdrag skal sendes de til enhver tid inngåtte låneavtalene.

I forbindelse med årsoppgjøret vurderes det om det bør foretas nedskriving av utlånene.

Garantier:

Garantier gis kun etter vedtak i kommunestyret.

I note til regnskapet følger en egen liste over garantistillelser, som inneholder hvem de enkelte garantiene er stilt overfor, beløp og når garantien utløper.

5. FORVALTNING AV LANGSIKTIGE FINANSIELLE AKTIVA (langsiktig likviditet)

Området er regulert i finansreglementet, samt lover og forskrifter

Storfjord kommune har ikke langsiktige finansielle aktiva i sin portefølje, og derfor ikke rammer for plasseringer av langsiktige finansielle aktiva. Eventuell etablering av rammer for langsiktige finansielle aktiva vil bli vurdert av kommunestyret. Endelig vedtak skjer gjennom kommunestyrets behandling av revidert finansreglement. Fram til rammer er etablert skal langsiktige finansielle aktiva plasseres i henhold til reglene i finansreglementet kapittel 6, inkludert rapporteringsrutiner, og rutinene i kapittel 3.

5.1. Håndtering av avvik og uforutsette hendelser (alle tre forvaltningstyper)

Avvik

- Avvik mellom faktisk finans- og gjeldsforvaltning og finansreglements rammer, skal lukkes umiddelbart. Ved konstatering av brudd skal dette omgående rapporteres rådmann, og løsning for å komme innenfor reglementet avtales og gjennomføres uten ugrunnet opphold.
- Ved hver rapportering til kommunestyret skal det informeres om eventuelle brudd i perioden, og håndteringen av dette.
- Ved svært alvorlige avvik skal kommunestyret orienteres uten ugrunnet opphold, og rutinene skal gjennomgås med sikte på å redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.

Uforutsette hendelser

Ved akutte markedshendelser, skal ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen informere rådmannen om situasjonen omgående. Videre oppfølging avtales.

Ved uforutsette hendelser som resulterer i brudd med finansreglementet eller underliggende instruksjer, skal det rapporteres til kommunestyret ved neste ordinære finans- og gjeldsrapportering.

6. KVALITETSSIKRING

Uavhengig kompetanse skal vurdere rutinene for vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Vurdering av utkast til nytt finansreglement og rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen for Storfjord kommune

12.06.2017

Innledning

FINANSinnkjøp AS er av Storfjord kommune benyttet som uavhengig kompetanse til å vurdere om utkast til finansreglement (Reglement for finans- og gjeldsforvaltning) og administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen er i samsvar med forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 5.

Det er etter FINANSinnkjøp AS oppfatning at Storfjord kommunes utkast til finansreglement av juni 2017 legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommuneloven og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning.

Det er etter FINANSinnkjøp AS oppfatning at Storfjord kommunes utkast til administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i Storfjord kommune, sett i sammenheng med utkast til finansreglement, totalt sett tilfredsstillende de minimumskrav og retningslinjer som følger av forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 8.

Drøbak/Bergen, 12. juni 2017

Tor Kristian Hansen
Daglig leder

Steinar Mørch-Olsen
Partner

Innhold

Innledning.....	1
1. Bakgrunn	3
2. Mandat	3
3. Vurderingsgrunnlag.....	4
3.1 Finansreglement.....	4
3.2 Rutiner	8
4. Konklusjon	9
Vedlegg 1.....	10
Vedlegg 2.....	25
Vedlegg 3.....	26
Vedlegg 4.....	34

1. Bakgrunn

LOV 1992-09-25 nr 107: Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 52 punkt 1 pålegger at "kommunestyret og fylkestinget skal selv gi regler for kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning".

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning av 1.1.2017 legger rammer for finans- og gjeldsforvaltningen og minimumsbestemmelser for innholdet i finansreglementet.

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 2 andre ledd pålegger at reglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyre- og fylkestingsperiode.

Storfjord kommune har juni 2017 utarbeidet revidert utkast til nytt finansreglement og administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen i Storfjord kommune (vedlegg 3 og 4). Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 5 pålegger kommunestyret og fylkestinget at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer om finansreglementet legger rammen for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelovens og forskriftens regler. Vurderingen skal skje før reglementet vedtas i kommunestyret og fylkestinget.

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 8 pålegger at det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Det skal etableres rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet. Uavhengig instans skal vurdere rutinene.

FINANSinnkjøp AS er ett frittstående rådgivningsselskap med bred erfaring innenfor kommunal finans- og gjeldsforvaltning. FINANSinnkjøp AS står fritt fra den kommunale administrasjonen og forvalter ikke Storfjord kommunes porteføljer, og er å regne som uavhengig instans etter merknader til forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 5.

2. Mandat

FINANSinnkjøp AS sin leveranse vil bestå av:

- **Vurdering / kvalitetssikring av Storfjord kommunes utkast til nytt finansreglement.** FINANSinnkjøp vil vurdere hvorvidt Storfjord kommunes utkast til finansreglement legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommuneloven og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltnings bestemmelser.
- **Vurdering / kvalitetssikring av administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i Storfjord kommune.** FINANSinnkjøp vil vurdere hvorvidt utkast til administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i Storfjord kommunes er i tråd med kommunelovens og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 8 bestemmelser.

FINANSinnkjøp AS utarbeider skriftlig vurdering som vil vedlegges utkast til nytt finansreglement og administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen i Storfjord kommune, når disse skal vedtas av Storfjord kommunestyre.

3. Vurderingsgrunnlag

Mottatt utkast til finansreglement og administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i Storfjord kommune av juni 2017. Dokumentene blir vurdert opp mot forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning og Kommuneleven.

3.1 Finansreglement

Vurdering av utkast til nytt finansreglement for Storfjord kommune, gjengitt i kronologisk rekkefølge etter forskriftens krav:

§ 2 Har kommunestyret selv gitt regler for kommunens finans- og gjeldsforvaltning?

Forutsettes, vurderes ikke av uavhengig instans.

§2 Er reglementet vedtatt minst en gang per kommunestyreperiode?

Forutsettes, vurderes ikke av uavhengig instans.

§ 3 Er hensynet til forsvarlig økonomiforvaltning og hensynet til å kunne dekke løpende betalingsforpliktelser vektlagt ved fastsettelsen av reglementet?

Utkastets inneholder målsettinger og begrensninger for plassering og forvaltning av «ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål», «gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler» og «Langsiktige finansielle Aktiva».

- Kommunen har av punkt 4 en presisering som sier «Storfjord kommune skal til enhver tid ha likviditet (inkludert trekkrettigheter) til å dekke løpende forpliktelser.»

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 3 Inneholder reglementet bestemmelser som hindrer kommunen fra å ta vesentlig finansiell risiko, herunder bestemmelser for å begrense kommunens refinansieringsrisiko ved opptak av lån?

Kommunelebens § 52 punkt 3 pålegger at "Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning kan oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen og fylkeskommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall".

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 3 første ledd, andre setning pålegger at "Reglementet skal inneholde bestemmelser som hindrer kommunen eller fylkeskommunen fra å ta vesentlig finansiell risiko i sin finans- og gjeldsforvaltning". Videre legger merknadene til § 3 opp til at kommunestyret eller fylkestinget selv gjennom fastsettelsen av finansreglementet tar stilling til hva som er tilfredsstillende avkastning og vesentlig finansiell risiko.

Merknadene til forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 5, femte ledd, andre setning tilsier at uavhengig instans vurderer hvorvidt reglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som ikke tar vesentlig finansiell risiko. Merknadene

til § 3 femte ledd, tilsier at det er naturlig å vurdere risikoen i kommunens totale forvaltningsportefølje og risikoen i de enkelte finansielle instrumenter ved vurdering av begrepet “vesentlig finansiell risiko”.

Utkastets inneholder målsetting om at kommunen skal ha en lav risikoprofil og at kommunen alltid skal kunne betale sine løpende forpliktelser. Kommunen legger vekt på at det skal være samsvar mellom kompleksiteten i forvaltningen og kommunens egen kunnskap.

For gjeldsforvaltningen inneholder kapittel 7 begrensinger hva angår tillatt renterisiko og tillatt refinansieringsrisiko.

For plassering og forvaltning av «ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål» inneholder kapittel 6 klare rammer for tillatte plasseringer. Kommunen kan plassere ledig likviditet i bankinnskudd og rentefond. Tillatt risiko og volumbegrensninger følger for de ulike plasseringsalternativene. De innskudd og fond reglementet åpner for anses som plasseringer med relativt lav risiko.

Utkastets punkt 8 inneholder bestemmelser for langsiktige finansielle aktiva. Storfjord kommune har per i dag ikke langsiktige finansielle aktiva og derfor ikke utarbeidet rammer og begrensninger. Videre skriver kommunen at dersom de skulle få langsiktige finansielle aktiva vil reglementet bli revidert. Frem til reglementet er revidert skal langsiktige finansielle aktiva behandles etter de samme retningslinjer, rammer og begrensninger som ledig likviditet.

Reglementet tillater ikke plassering i aksjemarkedet.

Forskriftens detaljgrad når det gjelder begrensninger og rammer for å hindre vesentlig finansiell risiko er etter kvalitetssikrers syn overhold hva angår utkastet.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 3 Er lav finansiell risiko og høy likviditet vektlagt ved forvaltning av ledig likviditet og andre midlet beregnet for driftsformål?

Behandlet tidligere.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 3 Er det tilstrekkelig kunnskap i kommunen til å kunne utføre finans- og gjeldsforvaltningen i tråd med kommuneloven?

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 3 tredje ledd stiller krav om at kommunen skal ha tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre finans- og gjeldsforvaltningen i tråd med finansreglementet. Dette gjelder også når kommunen kjøper forvaltningstjenester av andre.

Ordlyden i merknadene til forskriftens § 3 siste ledd; “Bestemmelsen anses som utdyping av Kommunelovens § 23 nr. 2, som pålegger administrasjonssjefen å påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll”, tilsier at administrasjonssjefen er ansvarlig for å tilse at det er tilstrekkelig kunnskap i kommunen til å utføre finans- og gjeldsforvaltningen i tråd med kommuneloven.

Kompetansekravet i forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning gjelder også når kommunen kjøper forvaltningstjenester av andre. Forvaltningen som tillates i reglement og rutiner anses som mindre komplisert, og etter FINANSinnkjøps kjennskap har kommunen flere sentrale medarbeidere som har god nok kunnskap til å kunne forvalte aktiva og passiva i samsvar med reglementet og rutinene.

Både rutinebeskrivelser og kontrollbestemmelser hensynstar operasjonell risiko og det er etter vår oppfatning lagt opp til at flere er involvert i forvaltningen. Etter vår oppfatning er både reglementet og rutinene utformet av ansatte i Storfjord kommune med innspill fra andre (samt kvalitetssikrer). Etter vår oppfatning innehar Storfjord kommune den nødvendige kompetanse til å utføre finans- og gjeldsforvaltningen i tråd med finansreglementet.

Konklusjon: Etter vår vurdering er forskriftens krav oppfylt. Vi vil understreke at administrasjonssjefen er ansvarlig for å påse at finans- og gjeldsforvaltningen drives i samsvar med lov og forskrift, noe som innebærer at administrasjonssjefen er ansvarlig for at det er nok kunnskap i kommunen til å utføre finans- og gjeldsforvaltningen i tråd med finansreglementet.

§ 4 Inneholder reglementet regler for forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål?

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 4 Inneholder reglementet regler for forvaltningen av langsiktige finansielle aktiva?

Reglementet inneholder krav for forvaltning av langsiktige finansielle aktiva. Dvs. at langsiktige finansielle aktiva skal behandles etter samme regler som ledig likviditet.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 4 Inneholder reglementet regler for forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler?

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 4 Angir reglementet formålet med forvaltningen?

Utkast til nytt finansreglement angir etter vår oppfatning formål med Storfjord kommunes finans- og gjeldsforvaltning.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 4 Angir reglementet hva som regnes som langsiktige finansielle aktiva?

Utkastets punkt 8 vedrørende forvaltning av kommunen langsiktig finansielle aktiva definerer langsiktig finansielle aktiva slik: «Med langsiktige finansielle aktiva menes midler som ikke regnes som ledige likvider og andre midler beregnet for driftsformål, og som ut fra kommunens konkrete økonomiske situasjon kan anses å kunne forvaltes med en lang tidshorisont på minimum fem år.»

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 4 Angir reglementet rammer og begrensninger for forvaltningen, herunder tillatt risikonivå, krav til risikospredning og tillatte finansielle instrumenter?

Utkast til finansreglement gir rammer og begrensninger, herunder tillatt risikonivå, risikospredning og tillatte finansielle instrumenter for finans- og gjeldsforvaltningen.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 4 Angir reglementet tidspunkt for og innhold i statusrapporter for finansforvaltningen i tråd med § 6 og § 7?

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 6 første ledd legger bestemmelser om 2 statusrapporteringer i året. Forskriftens § 6 andre ledd legger bestemmelser om at det etter årets utgang legges fram en rapport til kommunestyret som viser utvikling gjennom året og status ved året slutt.

Storfjord kommunes finansreglement har de samme rapporteringskravene som er gjengitt i forskriften. I tillegg har kommunen krav om stresstester.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 4 Angir reglementet regler for håndtering av avvik fra finansreglementet?

Utkast til reglement inneholder regler for avvikshåndtering (punkt 10.1), som er nærmere spesifisert i rutinene (punkt 5.1 i rutinene).

Forskriften legger ingen klare føringer for innholdet bortsett fra at det skal være regler.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§5 Er uavhengig instans benyttet for å vurdere om reglementet legger rammer for en forvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning?

FINANSinnkjøp AS benyttes som uavhengig instans.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 5 Er vurderingen gjort i forkant av vedtak i kommunestyret?

Forutsettes.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

Oppsummering

Etter FINANSinnkjøp AS oppfatning tilfredsstiller Storfjord kommunes utkast til finansreglement (vedlegg 3) kravene i forskrift om kommuner og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning og kommuneloven § 52.

3.2 Rutiner

Vurdering av utkast til administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i Storfjord kommune, gjengitt i kronologisk rekkefølge etter forskriftens krav:

§ 8 Er det etablert administrative rutiner som sørger for at finansforvaltningen utøves i tråd med finansreglement, gjeldende lover og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll?

Etter vår vurdering er rutinene ment til å være en arbeidsbeskrivelse av ulike oppgaver, som gjør at andre personer enn den som regelmessig utfører arbeidet vil kunne overta arbeidet i situasjoner det dette er nødvendig. Vi anser det som ett skjønnsmessig spørsmål når det gjelder hvor detaljerte rutinebeskrivelsene skal være. For Storfjord kommunes vedkommende er det nærliggende å tro at flere personer har kompetanse på finansområdet (Administrasjonssjef og økonomileder), noe som taler i retning av at Storfjord kommunes rutinebeskrivelser ikke behøver å være fullstendig detaljerte for å tilfredsstille forskriftens krav. I tillegg legges det opp til en relativt enkel forvaltning.

Storfjord kommunes rutinebeskrivelser, herunder ansvar, fullmakter og kontrolltiltak finnes både i selve finansreglementet og i mer detaljerte beskrivelser innenfor ulike områder.

Etter vår oppfatning er kontrollrutinene i Storfjord kommune i tråd med gjeldende regelverk.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 8 Er det etablert rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet?

Rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet er etablert i utkast til rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen.

Konklusjon: Forskriftens krav er oppfylt.

§ 8 Er rutinene vurdert av uavhengig instans?

FINANSinnkjøp AS har vurdert rutinene i dette dokument.

Oppsummering

Det er etter vår oppfatning at utkast til administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i Storfjord kommune, sett i sammenheng med utkast til finansreglement, totalt sett tilfredsstiller de krav og retningslinjer som følger av forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 8.

4. Konklusjon

Utkast til finansreglement for Storfjord kommune av juni 2017 er etter vår oppfatning i tråd med bestemmelsene i kommunelovens § 52 og forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning.

Mottatte administrative rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i Storfjord kommune er etter vår oppfatning i tråd med bestemmelsene i forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning.

Bergen/Drøbak, 12. juni 2017

Tor Kristian Hansen
Daglig leder

Steinar Mørch-Olsen
Partner

Vedlegg

- Vedlegg 1: Forskrift om kommuners og kommuners finans- og gjeldforvaltning
- Vedlegg 2: Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) - § 52
- Vedlegg 3: Utkast til finansreglement
- Vedlegg 4: Utkast til administrative rutiner

Det understrekes at FINANSinnkjøp AS kun gir råd og anbefalinger ut fra generell erfaring og kunnskap og den informasjon som til en hver tid er kjent for FINANSinnkjøp AS. Alle beslutninger og alt ansvar for den enkelte avtale/transaksjon/investering ligger hos Storfjord kommune.

Vedlegg 1

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning

Dato	FOR-2009-06-09-635
Departement	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Publisert	I 2009 hefte 6 (Merknader)
Ikrafttredelse	01.07.2010
Sist endret	FOR-2016-11-01-1428 fra 01.01.2017
Endrer	FOR-2001-03-05-299
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1992-09-25-107-§52
Kunngjort	16.06.2009 kl. 14.50
Korttittel	Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet (nå Kommunal- og moderniseringsdepartementet) 9. juni 2009 med hjemmel i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 52 nr. 2.

Endringer: Endret ved forskrift 1 nov 2016 nr. 1428.

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder for kommuners og fylkeskommuners virksomhet.

§ 2. Reglement for finans- og gjeldsforvaltningen

Kommunestyret og fylkestinget skal selv gi regler for kommunens eller fylkeskommunens finans- og gjeldsforvaltning.

Reglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyre- og fylkestingsperiode.

§ 3. Rammer for reglementet

Kommunestyret og fylkestinget skal ved fastsettelsen av reglementet vektlegge hensynet til en forsvarlig økonomiforvaltning og hensynet til å kunne dekke sine løpende betalingsforpliktelser. Reglementet skal inneholde bestemmelser som hindrer kommunen eller fylkeskommunen fra å ta vesentlig finansiell risiko i sin finans- og gjeldsforvaltning, herunder bestemmelser for å begrense kommunens eller fylkeskommunens refinansieringsrisiko ved opptak av lån.

Ved forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal det legges vekt på lav finansiell risiko og høy likviditet.

Det skal i kommunen eller fylkeskommunen være kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning som til enhver tid er tilstrekkelig for at kommunen eller fylkeskommunen kan utøve sin finans- og gjeldsforvaltning i tråd med sitt finansreglement. Dette gjelder også når kommunen eller fylkeskommunen kjøper finans- og gjeldsforvaltningstjenester fra andre.

§ 4. Innholdet i reglementet

Reglementet skal omfatte forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens midler og gjeld, herunder:

- a) ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål
- b) langsiktige finansielle aktiva
- c) gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler.

Reglementet skal minimum angi:

- a) formålet med forvaltningen
- b) hva som regnes som langsiktige finansielle aktiva
rammer og begrensninger for forvaltningen av de ulike forvaltningstyper som angitt i
- c) første ledd, herunder tillatt risikonivå, krav til risikospredning og tillatte finansielle instrumenter
- d) tidspunkt for og innhold i statusrapporteringen for finans- og gjeldsforvaltningen i tråd med § 6 og § 7
- e) håndtering av avvik fra finansreglementet.

§ 5. Kvalitetssikring av reglementet

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer om finansreglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i denne forskrift. Vurderingen skal skje før reglementet vedtas i kommunestyret og fylkestinget.

§ 6. Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget

Administrasjonssjefen skal minst to ganger i året legge fram rapporter for kommunestyret eller fylkestinget som viser status for kommunens eller fylkeskommunens finans- og gjeldsforvaltning.

I tillegg skal administrasjonssjefen etter årets utgang legge fram en rapport for kommunestyret eller fylkestinget som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Bestemmelsen gjelder tilsvarende for kommuneråd eller fylkesråd i kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisme.

§ 7. Innholdet i rapportene

Rapportene skal inneholde en beskrivelse og vurdering av kommunens eller fylkeskommunens finansielle risiko.

Rapportene skal inneholde en nærmere beskrivelse av hvordan aktiva og passiva er sammensatt.

Rapportene skal vise markedsverdien for aktiva, både samlet og for hver gruppe av aktiva.

Rapportene skal vise verdien for passiva, både samlet og for hver gruppe av passiva. I tillegg skal rapportene opplyse om løpetiden for passiva, og om verdien av lån som forfaller og som må refinansieres innen 12 måneder.

Rapportene skal inneholde en beskrivelse av vesentlige markedsendringer og endringer i kommunens eller fylkeskommunens finansielle risiko, og det skal gis en vurdering av dette. I tillegg skal rapportene inneholde en beskrivelse av aktuelle markedsrenter og kommunens eller fylkeskommunens egne rentebetingelser.

Hvis det har oppstått avvik mellom kravene i finansreglementet og den faktiske forvaltningen, skal dette angis i rapportene.

§ 8. Rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen

Det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og denne forskrift, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Det skal etableres rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, herunder refinansieringsrisiko ved opptak av lån, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer rutinene.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at slike rutiner er etablert og etterleves.

§ 9. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2010.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 5. mars 2001 nr. 299 om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning.

Merknader

Til § 1:

Bestemmelsen angir at forskriften gjelder for kommuners og fylkeskommuners virksomhet. Dette omfatter også virksomhet i kommunale og fylkeskommunale foretak etter kommuneloven kapittel 11 og interkommunalt eller interfylkeskommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27. Også disse virksomhetene skal utøve forvaltningen i tråd med finansreglementet.

Forskriften angir ikke krav om at det skal fastsettes egne finansreglement for finansforvaltningen i slike virksomheter.

Kommunen eller fylkeskommunen kan imidlertid dersom en anser det hensiktsmessig, innenfor rammene og begrensningene som er gitt i kommunens eller fylkeskommunens finansreglement, utarbeide nærmere regler for slike virksomheters forvaltning av midler og gjeld.

Forskriften regulerer forvaltningen av kommunenes og fylkeskommunenes gjeld og ledige likviditet. Aksjer eller andeler i selskaper der kommunens eierskap ikke er en del av hvordan den ledige likviditeten er plassert, men som er av mer strategisk karakter og motivert ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn (f.eks. der deler av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet er skilt ut i egne selskaper) omfattes ikke av denne forskriften. Forvaltningen av kommunenes og fylkeskommunenes pensjonsmidler omfattes heller ikke av forskriften. Dette er regulert i eget regelverk, og det er også et lovmessig skille mellom kommunenes og fylkeskommunenes midler på den ene siden og midlene i en pensjonsordning på den andre, slik at pensjonsordningens midler skal holdes atskilt fra forsikringstakerens midler.

Til § 2:

Første ledd gjentar kravet i kommuneloven § 52 nr. 1 om at kommunestyret og fylkestinget selv skal gi regler for kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning (finansreglement).

Med regler for finansforvaltning siktes det til målsettinger, strategier, rammer og begrensninger for forvaltning av finansielle aktiva (plassering av kommunens eller fylkeskommunens midler), samt rapporteringsrutiner. Videre siktes det til målsettinger, strategier, rammer og begrensninger for forvaltning av finansielle passiva (gjeldsporteføljen), herunder opptak av lån, inngåelse av leasingavtaler mv., samt rapporteringsrutiner.

Det følger av kommuneloven § 52 nr. 1 at det enkelte kommunestyre og fylkesting selv skal gi regler for finansforvaltningen. Kommunestyret og fylkestinget kan således ikke delegere ansvaret for å fastsette regler for finansforvaltningen (finansreglementet) til underordnet organ. Kommunestyret og fylkestinget må selv (som et minimum) ta stilling til hvordan finansreglementet skal utformes i tråd med reglene i kommuneloven og denne forskrift. Herunder følger det at kommunestyret og fylkestinget selv tar stilling til krav til avkastning og hvor stor risiko kommunen og fylkeskommunen påtar seg (innenfor lovens rammer), jf. kommuneloven § 52 nr. 3 (se også Ot.prp.nr.43 (1999-2000) s. 104 og 136).

Kommunestyret og fylkestinget har etter kommunelovens alminnelige regler adgang til å delegere myndighet til annet folkevalgt organ. Slik delegeringsadgang vil også foreligge når det gjelder spørsmål om kommunens og fylkeskommunens finansforvaltning. Delegeringsadgangen vil imidlertid være avgrenset til saker hvor ikke kommunestyret og fylkestinget selv er pålagt å fatte vedtak. Det ligger til grunn at delegert myndighet i spørsmål om finansforvaltningen må utøves innenfor det fastsatte finansreglementet.

Kommunestyret eller fylkestinget kan fastsette at avgjørelser av visse spørsmål knyttet til finansforvaltningen ikke skal delegeres, men avgjøres av kommunestyret eller fylkestinget selv. Dette kan eksempelvis være avgjørelser knyttet til inngåelse av finansielle avtaler av en viss størrelsesorden.

Adgangen til å delegere myndighet til administrasjonssjefen er avgrenset til å gjelde saker som ikke er av prinsipiell betydning, jf. kommuneloven § 23 nr. 4, hvor det heter at «Kommunalt og fylkeskommunalt folkevalgt organ kan gi administrasjonssjefen myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget har bestemt noe annet».

Hva som regnes som saker av prinsipiell betydning vil på generelt grunnlag måtte vurderes ut fra avgjørelsens karakter og konsekvenser for kommunen og fylkeskommunen, og ut fra i hvilken utstrekning de viktige skjønsmessige sider av saken kan anses klargjort gjennom kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, instruks eller tidligere praksis.

Administrasjonssjefen forestår (etter vedtak om delegering) den løpende finansforvaltningen på vegne av kommunestyret eller fylkestinget, innenfor det finansreglementet kommunestyret eller fylkestinget vedtar. Administrasjonssjefen har en selvstendig plikt til å vurdere hvorvidt saker er å anse som prinsipielle, og eventuelt å legge fram saker av prinsipiell betydning.

Det ligger til grunn at kommunestyret og fylkestinget fastsetter et finansreglement med klare fullmakter fra kommunestyret og fylkestinget til administrasjonssjefen til å forestå finansforvaltningen på vegne av kommunestyret eller fylkestinget. Klare fullmakter vil bidra til en klar ansvarsdeling mellom kommunestyret/fylkestinget og administrasjonen, samt bidra til at administrasjonssjefen kan forestå den løpende finansforvaltningen på en effektiv måte på vegne av kommunestyret eller fylkestinget.

For kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisme (kommuneråd eller fylkesråd) vises det til kommuneloven § 20.

Departementet viser til kommuneloven § 76, som angir at kommunestyret og fylkestinget har det øverste tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning. Dette innebærer at kommunestyret og fylkestinget har det øverste ansvaret for å føre tilsyn med at finansreglementet etterleves.

Andre ledd angir at finansreglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyre- og fylkestingsperiode. Utformingen av finansreglementet skal være gjenstand for drøftinger og behandling i kommunestyret eller fylkestinget, jf. første ledd.

Finansreglementet bør dekke hvordan finansforvaltningen skal utøves både i gode og dårlige tider. Finansreglementet bør ha en langsiktig tidshorison, og være robust mot svingninger i finansmarkedet. Det anses likevel naturlig at kommuner og fylkeskommuner gjennomgår egen finansforvaltning og oppdaterer finansreglementet med jevne mellomrom.

Det kan være hensiktsmessig at finansreglementet vurderes årlig av kommunestyret eller fylkestinget med tanke på om det er behov for endringer, eksempelvis i forbindelse med rapporteringen til kommunestyret eller fylkestinget, jf. forskriften § 6. Det kan videre være hensiktsmessig å vurdere finansreglementet ved vesentlige markedssvingninger. Hvor ofte finansreglementet bør vurderes, utover reglementets minimumskrav, vil også kunne bero på kompleksiteten i finansforvaltningen, og andre forhold av betydning for kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning.

Til § 3:

Første ledd angir at kommunestyret og fylkestinget ved fastsettelsen av finansreglementet skal vektlegge hensynet til en forsvarlig økonomiforvaltning og hensynet til å kunne dekke sine løpende betalingsforpliktelser. Første ledd angir videre at

reglementet skal inneholde bestemmelser som hindrer kommunen eller fylkeskommunen fra å ta vesentlig finansiell risiko i sin finansforvaltning.

Bestemmelsen har som formål å ivareta at kommuner og fylkeskommuner skal være i stand til å yte et godt og stabilt tjenestetilbud. En finans- og økonomiforvaltning som er forsvarlig både i mål, utforming og i praksis er grunnlaget for å oppnå dette.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med kommuneloven § 52 nr. 3, som angir at «Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning kan oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen og fylkeskommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall».

Bestemmelsen i kommuneloven slår fast som et grunnleggende prinsipp at finansforvaltningen skal skje slik at den ivaretar hensynet til balanse mellom avkastning, risiko og likviditet. Det følger av bestemmelsen at kommunestyret og fylkestinget ved fastsettelsen av reglementet skal ta stilling til forholdet mellom avkastning, risiko og likviditet. Det enkelte kommunestyre og fylkesting må selv gjennom fastsettelsen av finansreglementet ta nærmere stilling til hva som er tilfredsstillende avkastning og vesentlig finansiell risiko, jf. Ot.prp.nr.43 (1999-2000) s. 136.

I vurderingen av vesentlig finansiell risiko er det naturlig å vurdere både risikoen i kommunens eller fylkeskommunens totale forvaltningsportefølje (finansielle aktiva og finansielle passiva) og risikoen i de enkelte finansielle instrumenter og finansieringsavtaler på gjeldssiden. Hvorvidt den finansielle risiko en kommune eller fylkeskommune tar på seg i sin finansforvaltning er forsvarlig, må ses i sammenheng med kommunens eller fylkeskommunens økonomiske evne til å bære risiko.

Det understrekes at det vil være kommunestyret og fylkestinget selv som må fastsette hva som vil være tilfredsstillende avkastning for den enkelte kommune og fylkeskommune (uten at det tas vesentlig finansiell risiko). Dette innebærer at kommuner og fylkeskommuner kan (og i mange tilfeller bør) legge til grunn lav finansiell risiko og mer stabil avkastning for hele forvaltningsporteføljen, og at kommuner og fylkeskommuner ikke vil være pålagt å forvalte langsiktige finansielle aktiva med en noe høyere finansiell risiko, jf. merknadene til § 4. Tilsvarende må kommunestyret og fylkestinget også fastsette hva som vil være akseptabel risiko for gjeldsporteføljen, herunder risikoen ved kortsiktig finansiering for at kommunen eller fylkeskommunen kan komme i en situasjon der de ikke kan dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering (refinansieringsrisiko). Se også merknadene til § 4 for ytterligere omtale av refinansieringsrisiko.

Andre ledd angir at ved forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal det legges vekt på lav finansiell risiko og høy likviditet. Likviditet som kommunen eller fylkeskommunen trenger til å betale sine forpliktelser på kort sikt, skal altså forvaltes med stor grad av forutsigbarhet, slik at verdiene ikke risikerer å endre seg i vesentlig grad fram til midlene skal disponeres. Samtidig innebærer bestemmelsen at det settes krav til at eventuelle plasseringer utover bankinnskudd må gjøres i likvide verdipapirer, slik at midlene raskt og enkelt gjøres tilgjengelig for kommunen og fylkeskommunen om nødvendig. Se også merknadene til § 4 for nærmere omtale.

Tredje ledd fastslår at det i kommunen eller fylkeskommunen til enhver tid skal være kunnskap om finansforvaltning som er tilstrekkelig for at kommunen eller fylkeskommunen kan utøve sin finansforvaltning i tråd med sitt finansreglement. Dette innebærer at det skal være samsvar mellom finansreglementet og kommunens eller fylkeskommunens egen kunnskap om finansforvaltning, slik at forvaltningen innrettes på en betryggende måte. Reglementet skal utformes i lys av kommunens eller fylkeskommunens evne til å vurdere og håndtere finansiell risiko. Bestemmelsen fastslår at dette også gjelder når kommunen eller fylkeskommunen kjøper finansforvaltningstjenester fra andre. Bestemmelsen har som formål å presisere kommunenes og

fylkeskommunenes ansvar for at finansforvaltningen utformes og organiseres på en måte som er økonomisk og operasjonelt forsvarlig gitt kompetansen i den enkelte kommune og fylkeskommune.

Med kunnskap om finansforvaltning forstås kompetanse til å kunne foreta faglig kvalifiserte vurderinger av finansiell risiko og den løpende finansforvaltningen, og kompetanse til å kontrollere om forvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, kommunelovens regler og reglene i denne forskrift.

Finansforvaltningen kan innrettes mer eller mindre kompleks. Det følger av bestemmelsen at kravet til kommunens og fylkeskommunens egen kunnskap om finansforvaltning øker med kompleksiteten i finansforvaltningen. Videre følger det av bestemmelsen at jo mer kompleks finansforvaltningen er, desto større krav vil det måtte stilles til kommunens og fylkeskommunens utforming og organisering av finansforvaltningen for at denne skal kunne anses økonomisk og administrativt/operasjonelt forsvarlig.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at kommuner og fylkeskommuner kan kjøpe forvaltningstjenester fra andre. Kommuner og fylkeskommuner står fritt til å velge om de ønsker dette. Dersom det kjøpes forvaltningstjenester fra andre, ligger det til grunn at forvaltningen skal utøves i tråd med kommunens og fylkeskommunens finansreglement.

Det følger videre av bestemmelsen at når kommunen eller fylkeskommunen kjøper finansforvaltningstjenester fra andre, skal finansreglementet fortsatt baseres på kommunens og fylkeskommunens egen kunnskap om finansforvaltning. Dersom kommunen eller fylkeskommunen kjøper forvaltningstjenester fra andre, må kommunen og fylkeskommunen likevel selv kunne være i stand til å foreta faglig kvalifiserte vurderinger av finansiell risiko og den løpende finansforvaltningen, og være i stand til å kontrollere om forvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, kommunelovens regler og reglene i denne forskrift.

Bestemmelsen anses som en utdyping av kommuneloven § 23 nr. 2, som pålegger administrasjonssjefen å påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.

Til § 4:

Bestemmelsen angir hva reglementet minst skal inneholde. Kravene i bestemmelsen, og beskrivelsen i denne merknaden av hva finansreglementet skal omfatte, er ikke uttømmende. Den enkelte kommune og fylkeskommune må vurdere om det kan være hensiktsmessig eller nødvendig å supplere finansreglementet ytterligere.

Reglementet skal omfatte forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens midler og gjeld. Reglementet skal sette rammer for alle relevante former for finansiell risiko som kommunen eller fylkeskommunen er eller kan bli eksponert for. Kommunen eller fylkeskommunen skal gjennom finansreglementet ha en helhetlig tilnærming til risikoen. Selv om forskriften angir tre undergrupper (langsiktige finansielle aktiva, kortsiktig likviditet og gjeld), der kommunestyret eller fylkestinget for hver gruppe skal trekke opp nærmere rammer i finansreglementet, må de tre hovedgruppene også ses i sammenheng og støtte opp under den overordnede tilnærmingen til risikoen.

Tidshorisonten for når midler (finansielle aktiva) skal anvendes er avgjørende for forvaltningen av midlene, herunder hvilken risiko/avkastning en bør legge til grunn for forvaltningen. Jo lengre tidshorisont, jo mer forsvarlig kan det være å ta noe høyere risiko for å kunne oppnå en noe høyere forventet avkastning på midlene. Bestemmelsen skiller derfor mellom forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål og forvaltningen av langsiktige finansielle aktiva atskilt fra kommunens og fylkeskommunens midler beregnet for driftsformål.

Det vises til § 3 andre ledd, som angir at ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal forvaltes med lav finansiell risiko og høy likviditet. Tilsvarende krav er ikke fastsatt for forvaltningen av langsiktige finansielle aktiva. Dette innebærer at reglene i kommuneloven og forskriften åpner for at langsiktige finansielle aktiva kan forvaltes slik at man godtar noe høyere finansiell risiko, og eventuelt lavere likviditet, i bytte mot muligheten for en noe høyere avkastning på lang sikt. En forutsetning vil være at det anses forsvarlig å fokusere mindre på kortsiktige svingninger i markedet (som følge av større risiko). Langsiktige finansielle aktiva kan likevel ikke forvaltes slik at det tas vesentlig finansiell risiko, jf. kommuneloven § 52 nr. 3 og forskriften § 3 første ledd. Det understrekes at dette ikke må forstås slik at kommuner og fylkeskommuner er pålagt å forvalte langsiktige finansielle aktiva med en høyere finansiell risiko.

Det presiseres at skillet mellom ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål og langsiktige finansielle aktiva ikke entydig tilsvarer skillet mellom omløpsmidler og anleggsmidler i årsregnskapet. Eksempelvis vil langsiktige finansielle aktiva etter regnskapsreglene kunne måtte regnes som finansielle omløpsmidler.

Det vises til forskrift 15. desember 2000 nr. 1424 om årsregnskap for kommuner og fylkeskommuner § 8 samt KRS 1 og KRS 11 fra Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS). Forvaltningen av langsiktige midler vil dermed kunne ha budsjettmessige effekter, og være utslagsgivende for kommunens eller fylkeskommunens velferdstjenester på kort sikt. For eksempel dersom tap på finansplasseringer innebærer regnskapsmessig merforbruk og krav til inndekning i påfølgende år, eller dersom tap på finansplasseringer ikke er innarbeidet i kommunens eller fylkeskommunens årsbudsjett. Dette innebærer at det vil kunne være nødvendig at kommuner og fylkeskommuner, i den grad kommunen eller fylkeskommunen har midler som forvaltes langsiktig og som er utsatt for markedssvingninger, innretter sin økonomiforvaltning slik at det finnes buffere (fondsmidler) som kan benyttes til å skjerme tjenesteproduksjonen for negative verdiendringer på plasseringene. Det vises her til kommuneloven § 46 nr. 6 som angir krav om at det skal budsjetteres med et driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger. Nødvendige avsetninger omfatter avsetninger som anses nødvendige av hensyn til god kommunal økonomiforvaltning, jf. Ot.prp.nr.43 (1999-2000) s. 131.

Første ledd innebærer at reglementet skal omfatte forvaltningen av alle finansielle aktiva (plasseringer) og all passiva (gjeld). Det følger av første ledd bokstav a at reglementet skal inneholde regler for forvaltning av kommunens og fylkeskommunens ledige likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.

Med «ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål» menes midler som skal kunne være tilgjengelige for å dekke kommunens og fylkeskommunens betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller innenfor en kort og mellomlang tidshorison. Kommunen og fylkeskommunen må selv, ut fra egen økonomisk situasjon, forstående forpliktelser og forfallstidspunktet for disse, vurdere nærmere hva som må regnes som ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.

Som et utgangspunkt legger departementet til grunn at dette typisk er:

- løpende inntekter som skal dekke løpende utgifter,
- en andel av midler på disposisjonsfond eller ubundet investeringsfond,
- ubrukte øremerkete drifts- og investeringstilskudd,
- midler på selvkostfond,
- midler på bundne fond, hvor det eventuelt er fastsatt krav om at midler skal være disponible til enhver tid,
- ubrukte lånemidler, herunder ubrukte lånemidler tatt opp til eget lånefond.

Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal forvaltes med lav finansiell risiko og høy likviditet, jf. § 3 andre ledd. Finansiell risiko er nærmere omtalt under merknadene til andre ledd.

Bestemmelsen utdyper kravet i kommuneloven § 52 nr. 3, som angir at forvaltningen skal skje «... under hensyn til at kommunen og fylkeskommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall». Dette innebærer at det til

enhver tid skal være ledige likvider til å dekke utbetalinger. Kommunens og fylkeskommunens midler må følgelig i tilstrekkelig grad plasseres i verdipapirer med tilstrekkelig likviditet.

En kommune eller fylkeskommune er likvid dersom den kan innfri betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller.

Likviditetsstyring er avgjørende for at kommunens eller fylkeskommunens daglige drift og investeringer kan utføres «uten forstyrrelser» på grunn av mangel på likviditet. Likviditetsstyringen må sikre at kommunens og fylkeskommunens midler plasseres slik at det til enhver tid vil kunne være ledige likvider til å dekke løpende utbetalinger i tråd med lovens krav. Likvider vil typisk være kontanter, bankinnskudd og verdipapirer med en gjenstående løpetid på tre måneder eller kortere.

Kommunal finanshåndbok (red. Jørgensen, 2008) definerer likviditet (som egenskap ved et verdipapir) slik: «Et verdipapir er likvid når forskjellen mellom de kjøps- og salgskurser som stilles er liten, og det kan omsettes store volum av verdipapiret med begrenset virkning på kursen på verdipapiret.» Likviditetsrisiko er en av flere former for finansiell risiko som kommunen eller fylkeskommunen må ta hensyn til.

Det følger av første ledd bokstav b at reglementet skal inneholde regler for forvaltning av kommunens og fylkeskommunens langsiktige finansielle aktiva.

Med «langsiktige finansielle aktiva» menes midler som ikke må regnes som ledige likvider og andre midler beregnet for driftsformål, og som ut fra kommunens og fylkeskommunens økonomiske situasjon kan anses forsvarlig å forvalte med en lang tidshorisont med noe mindre fokus på kortsiktige markedssvingninger. Langsiktige finansielle aktiva skiller seg fra ledige likvider og andre midler beregnet for driftsformål ved at forvaltningen av langsiktige finansielle aktiva ikke skal være utslagsgivende for kommunens eller fylkeskommunens betalingsevne på kort sikt. Langsiktige finansielle aktiva vil være ledig likviditet som forvaltes over en lengre tidshorisont.

Det følger av første ledd bokstav c at reglementet skal inneholde regler for forvaltning av kommunens og fylkeskommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler.

Innlånskostnadene har vesentlig betydning for kommuners og fylkeskommuners økonomi. Forvaltning av finansielle passiva (gjeldsporteføljen) er således en viktig del av kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning med tanke på å oppnå lave lånekostnader og håndtering av risiko for renteendringer og en eventuell refinansieringsrisiko. I likhet med de øvrige forvaltningstyper, er det kommunestyrets eller fylkestingets ansvar å angi hvordan denne forvaltningen skal håndteres.

Andre ledd angir hva reglementet minimum skal angi. Andre ledd bokstav a innebærer at kommunestyret og fylkestinget skal gi en framstilling av formålet med forvaltningen i finansreglementet. En formålsbeskrivelse vil omfatte overordnede rettesnor for forvaltningen av ulike finansielle aktiva og finansielle passiva. Formålsbeskrivelsen skal i tråd med forskriften § 3 første ledd vektlegge hensynet til en forsvarlig økonomiforvaltning og hensynet til å kunne dekke løpende betalingsforpliktelser.

Formålsbeskrivelsen kan for eksempel omfatte preferanser/holdninger til bruken av finansielle instrumenter som bidrar til å øke forvaltningens kompleksitet, preferanser for valget mellom lavere eller høyere risiko og avkastning i forvaltningen (innenfor lovens rammer om at en ikke kan ta på seg vesentlig finansiell risiko), eller preferanser for valget mellom faste og flytende renter på innlån eller mellom ulike lånekilder med ulik løpetid (sertifikatlån, obligasjonslån, banklån osv.).

Andre ledd bokstav b innebærer at kommunestyret og fylkestinget i finansreglementet skal foreta en avgrensning av hvilke av kommunens og fylkeskommunens midler som regnes for å være langsiktige finansielle aktiva, og som kan forvaltes innenfor en lang tidshorisont, jf. merknadene til første ledd.

Andre ledd bokstav c innebærer at kommunestyret og fylkestinget i finansreglementet skal fastsette de rammer og begrensninger for forvaltningen som skal gjelde for de ulike forvaltningstypene som er angitt i første ledd. Bokstav c innebærer videre at kommunestyret og fylkestinget herunder skal definere tillatt risikonivå, krav til risikospredning og tillatte finansielle instrumenter, og på den måten angi hvordan den finansielle risiko som kommunen eller fylkeskommunen er utsatt for skal håndteres på et overordnet nivå. Dette gjelder både for forvaltningen av kortsiktig likviditet og langsiktig finansielle aktiva og for forvaltningen av gjeldsporteføljen.

Bestemmelsen må forstås slik at finansreglementet må angi hvordan finansiell risiko på aktivasiden skal håndteres ved å fastsette hvordan plasseringene skal fordeles på ulike aktivaklasser, debitorgrupper og utstedere, herunder hvilke finansielle instrumenter som skal være tillatt, og begrensninger for hvor stor del av midlene som kan plasseres i ett enkelt verdipapir (eksempelvis en enkelt aksje eller en enkelt obligasjon). Plassering i eksempelvis aksjemarkedet bør begrenses til en angitt prosentdel (normalt et intervall) av kommunens samlede finansielle midler.

Tilsvarende skal finansreglementet angi hvordan finansiell risiko på gjeldssiden skal håndteres, hvilke instrumenter kommunen kan benytte seg av i sin gjeldsforvaltning og nærmere rammer for disse. Dette kan typisk innebære å fastsette forholdet mellom lån med ulike løpetider og hvor stor andel de kan utgjøre av den samlede låneporteføljen, avdragsprofil, ulik grad av rentebinding, rammer for refinansieringsbehov e.l.

Det følger videre av dette at kommunen eller fylkeskommunen ikke kan benytte finansielle instrumenter som ikke er angitt i finansreglementet. I den grad kommunen skal ha anledning til f.eks. å benytte ulike typer derivater i sin finansforvaltning, ta opp lån i sertifikat- eller obligasjonsmarkedet osv., skal det framgå av kommunens finansreglement hvilke typer finansielle instrumenter kommunen kan ta i bruk.

Nærmere om kravet til å definere tillatt risikonivå

Kommuner og fylkeskommuner er utsatt for finansiell risiko knyttet til plasseringer av midler og lån av midler. Finansiell risiko er usikkerhet om den framtidige verdien av plasseringen eller forpliktelsen i forhold til verdien på plasseringstidspunktet eller tidspunktet for avtaleinngåelse. Alle kommuner og fylkeskommuner er i større eller mindre grad utsatt for finansiell risiko.

Det er samvariasjon mellom grad av risiko og avkastningspotensialet på plasseringen. Jo høyere forventet avkastning er, desto høyere må en legge til grunn at den finansielle risiko er. Jo lavere finansiell risiko, desto mer stabil og forutsigbar avkastning kan en forvente over tid. Dersom det legges til grunn at en kan forvente å øke avkastningen, må en fra et investeringsperspektiv samtidig legge til grunn at man påtar seg økt risiko.

Det eksisterer ulike typer av finansiell risiko. Den finansielle risiko som ligger i et verdipapir, vil som regel bestå av flere typer risiko samtidig.

Definisjoner av ulike typer av finansiell risiko:

Kredittrisiko	Kredittrisiko representerer faren for at motparten i en kontrakt, for eksempel en låntaker eller motparten i en derivatkontrakt, ikke innfrir sine forpliktelser. Eksempelvis at motpart i en låneavtale eller en selger av en obligasjon ikke betaler tilbake hele eller deler av lånet (inkludert rentene).
Markedsrisiko	Markedsrisiko er risikoen for tap eller økte kostnader som følge av endringer i markedspriser (kurssvingninger) i de verdipapirmarkedene kommunen eller fylkeskommunen er eksponert, herunder:
Renterisiko	Renterisiko representerer risikoen for at verdien på plasseringer i rentebærende verdipapirer endrer seg når renten endrer seg. Går renten opp, går verdien av plasseringer i rentebærende verdipapirer ned (og motsatt). Det er også renterisiko knyttet til kommunens eller fylkeskommunens innlån. Endringer i markedsrenten påvirker rentekostnader, og for eksempel også innløsningsverdi på opptatte fastrentelån.
Likviditetsrisiko	Likviditetsrisiko er faren for at plasseringer ikke kan gjøres disponible for kommunen eller fylkeskommunen på kort tid, uten at det oppstår vesentlige prisfall på plasseringene i forbindelse med realisasjon.

Refinansieringsrisiko	Risikoen for at kommunen ikke klarer å refinansiere lån som forfaller. Dersom kommunen ikke har likviditet eller tilstrekkelige trekkrettigheter tilgjengelig, vil det påløpe et betalingsmislighold. På kort sikt vil det medføre økte utgifter i form av morarenter. Dersom likviditeten ikke skaffes til veie, vil en konsekvens kunne være førtidig realisering av eiendeler for å dekke hovedstol.
Valutarisiko	Valutarisiko representerer risikoen for tap på plasseringer og lån pga. kurssvingninger i valutamarkedet.
Systematisk risiko i aksjemarkedet (generell markedsrisiko)	Systematisk risiko er forbundet med sannsynligheten for at det aktuelle aksjemarkedet vil stige eller falle - både på kort og lang sikt.
Usystematisk risiko i aksjemarkedet (selskapsrisiko)	Usystematisk risiko er forbundet med risikoen for at verdien av det aktuelle investeringsobjekt (selskap) en investerer i, vil stige eller falle i forhold til verdien på markedet - både på kort og lang sikt.

Nærmere om kravet til risikospredning

Krav til risikospredning vil ha sammenheng med definert tillatt risikonivå. Ved å plassere en stor andel av midler i få enkelte aktiva utsetter kommunen eller fylkeskommunen seg gjerne for større finansiell risiko enn om plasseringene spres. Å konsentrere midler i enkeltaktiva vil kunne medføre vesentlig finansiell risiko.

Risikospredning reduserer den finansielle risiko. Plasseringer må spres i tilstrekkelig grad for å begrense den finansielle risiko en påtar seg.

Risikospredning oppnås ved fordeling av midlene på ulike verdipapirer innenfor flere aktivaklasser (eksempelvis aksjer, obligasjoner, sertifikater, bankinnskudd), debitorgrupper (eksempelvis ulike typer/bransjer av aksjeutstedere eller obligasjonsutstedere) og utstedere (ulike selskaper/avtalemotparter). Det må ligge til grunn at verdipapirer som er satt sammen av ulike finansielle instrumenter klassifiseres ut fra det elementet som er drivende for risikoen knyttet til verdipapirer. Eksempelvis at en aksjeindeksert obligasjon klassifiseres i forvaltningsporteføljen som en aksje.

Bokstav c innebærer også at reglementet skal angi rammer og begrensninger for forvaltningen av passiva (gjeldsporteføljen). Dette vil kunne være hvordan en skal forholde seg til markedets forventninger om framtidig rentenivå, hvordan en skal tilpasse seg endringer i rentemarkedet, preferanser for valg mellom fast og flytende rente og mellom lån med ulik løpetid, valg av tidshorisont for eventuelle rentebindinger mv. Også på gjeldssiden vil manglende risikospredning kunne medføre vesentlig finansiell risiko. Rammene for gjeldssiden vil i første rekke henspille på kommunens og fylkeskommunens evne til å håndtere rentesvingninger (renterisiko) og til å kunne dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall (refinansieringsrisiko). Kravet til ikke å ta vesentlig finansiell risiko må ikke forstås som at kommunen eller fylkeskommunen ikke skal kunne være eksponert for endringer i rentenivået, men kommunen og fylkeskommunen skal kunne ta høyde for og håndtere de budsjettmessige virkningene en eventuell renteendring medfører.

Med tanke på refinansieringsrisiko innebærer bestemmelsen at kommuner og fylkeskommuner som har liten likviditet (og/eller rammer for likviditetslån) å trekke på, i mindre grad vil ha anledning til å benytte seg av kortsiktig lånefinansiering enn kommuner og fylkeskommuner med god likviditet. For kommuner og fylkeskommuner som ikke har tilstrekkelig likviditet eller trekkrettigheter og likviditetslånsrammer å trekke på ved forfall, kan en betydelig eksponering mot markedet for kortsiktige lån kunne innebære betydelig grad av risiko.

Andre ledd bokstav d angir at finansreglementet skal fastsette tidspunkt for og innhold i rapporteringen av status for finansforvaltningen. Nærmere krav til rapportering er gitt i forskriften § 6 og § 7.

Andre ledd bokstav e innebærer at kommunestyret og fylkestinget i finansreglementet skal fastsette hvordan avvik fra finansreglementet i finansforvaltningen skal håndteres. Det følger av bestemmelsen at når avvik fra finansreglementet konstateres, skal avvik følges opp i tråd med det som er angitt i reglementet.

Bestemmelsen henspiller på en situasjon der finansforvaltningen av ulike grunner skulle bryte med de rammer og begrensninger for forvaltningen som er fastsatt i finansreglementet. Bestemmelsen er rettet mot en situasjon hvor det er konstatert avvik fra finansreglementet, og hvordan avviket skal følges opp og «lukkes». Det er krav om at kommuner og fylkeskommuner etablerer systemer og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet, jf. kravene til rapportering av avvik i § 6 og § 7, og kravet til interne rutiner i § 8.

Finansreglementet bør dekke hvordan finansforvaltningen skal utøves både i gode og dårlige tider. Det understrekes at finansreglementet angir reglene for kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning. Finansreglementet er å anse som fullmakter fra kommunestyret eller fylkestinget til administrasjonssjefen (eller den som har fått delegert myndighet) til å forestå finansforvaltningen på vegne av kommunestyret eller fylkestinget. Det klare utgangspunktet er at det ikke skal forekomme avvik fra reglene i finansreglementet. Bestemmelsen i bokstav e må ikke forstås som en hjemmel for tillatelse til avvik fra reglene som følger av finansreglementet. Kravet i bokstav e er imidlertid basert på at det ikke kan ses bort fra at det unntaksvis (av ulike grunner) vil kunne oppstå situasjoner hvor finansforvaltningen likevel bryter med de rammer og begrensninger for forvaltningen som er fastsatt i finansreglementet. Planlagt fravikelse av finansreglementet vil kreve at finansreglementet endres før finansforvaltningen kan innrettes på nytt.

Til § 5:

Bestemmelsen angir at kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finansforvaltning vurderer om finansreglementet legger rammer for en finansforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i denne forskrift. Bestemmelsen angir videre at vurderingen skal skje før reglementet vedtas i kommunestyret og fylkestinget.

Bestemmelsen innebærer at kommunestyret eller fylkestinget har ansvaret for å påse at uavhengig instans med kunnskap om finansforvaltning har vurdert finansreglementet (før vedtak om finansreglement fattes). Med uavhengig instans siktes det til et miljø, et selskap eller en person som står fritt fra:

- den kommunale eller fylkeskommunale administrasjonen
- de/den som skal forvalte porteføljene, dersom kommunen eller fylkeskommunen kjøper forvaltningstjenester fra andre.

I bestemmelsen ligger det at uavhengig instans som har kvalitetssikret reglementet ikke kan benyttes som ekstern forvalter så lenge reglementet er gjeldende.

Med kunnskap om finansforvaltning siktes det til faglig kompetanse på finansiell risiko og finansforvaltning. Uavhengig instans kan være revisjonen, forutsatt at revisjonen har den nødvendige kunnskap om finansforvaltning.

Bestemmelsen innebærer at uavhengig instans skal vurdere om finansreglementet som legges fram for kommunestyret eller fylkestinget til behandling er i tråd med reglene i kommuneloven og denne forskriften. Det siktes her spesielt til kommuneloven § 52 nr. 3. Det vil også kunne være naturlig at uavhengig instans foretar en vurdering av om finansreglementet bidrar til å oppfylle kommunestyrets eller fylkestingets målsettinger for finansforvaltningen.

Bestemmelsen innebærer at kvalitetssikringen skal skje i forkant av kommunestyrets og fylkestingets vedtak om finansreglement. Det følger av bestemmelsen at tilsvarende kvalitetssikring i forkant skal foretas dersom reglementet endres.

Det vises til kommuneloven § 23 nr. 2, som pålegger administrasjonssjefen å påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet. Kravet om at uavhengig instans skal vurdere finansreglementet kan anses som et tilleggskrav om særskilt kvalitetssikring av finansreglementet (saksutredningen) før dette legges fram for kommunestyret eller fylkestinget.

Når kommunestyret eller fylkestinget har ansvaret for å påse kvalitetssikring fra uavhengig instans, anses det naturlig at uttalelsen fra uavhengig instans også legges fram for kommunestyret eller fylkestinget. Før finansreglementet legges fram for kommunestyret og fylkestinget til behandling følger det av kravet om forsvarlig saksutredning at det vil måtte vurderes om uttalelsen fra uavhengig instans innebærer at det er nødvendig å justere finansreglementet i tråd med eventuelle merknader i uttalelsen. Dersom vesentlige merknader i uttalelsen ikke tas til følge, bør dette begrunnes i saksframstillingen.

Til § 6:

Første ledd angir at rapporteringen til kommunestyret eller fylkestinget om status for finansforvaltningen skal skje minst to ganger i året. Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre rapporteringen om finansforvaltningen sammen med rapporteringen som skal skje på bakgrunn av forskrift 15. desember 2000 nr. 1423 om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner § 10 (om budsjettstyring), hvor det skal rapporteres til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og innbetalinger og utgifter og utbetalinger i henhold til det vedtatte årsbudsjett. Den praktiske tilrettelegging vil være opp til den enkelte kommune eller fylkeskommune ut fra hva en finner hensiktsmessig.

Dersom det skjer vesentlige endringer i porteføljen på grunn av utviklingen i markedet, enten med hensyn på risiko eller avkastning, bør administrasjonssjefen rapportere til kommunestyret eller fylkestinget uten ugrunnet opphold. Dersom avkastningen avviker fra det budsjetterte og en forventer at dette ikke rettes opp i løpet av budsjettåret, skal dette meldes kommunestyret eller fylkestinget, og kommunestyret eller fylkestinget må foreta endringer av budsjettet, jf. kommuneloven § 47 nr. 2.

Andre ledd angir at det i tillegg skal rapporteres en gang etter årets slutt. På grunn av at årsberetningen i kommuner og fylkeskommuner blir lagt fram for kommunestyret eller fylkestinget et stykke ut i det nye året, vil det være mest naturlig for administrasjonssjefen å legge fram en egen rapport om status for finansforvaltningen til kommunestyret eller fylkestinget nærmere budsjettårets slutt. Årsberetningen bør i tillegg inneholde et sammendrag av utviklingen gjennom året og status ved årets slutt, jf. krav til årsberetningens innhold i henhold til KRS 6 fra Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Tredje ledd angir at bestemmelsene gjelder tilsvarende for kommuneråd eller fylkesråd i kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisme.

Til § 7:

Bestemmelsen angir krav til hva rapporteringen til kommunestyret og fylkestinget skal inneholde. Forskriften setter krav til at kommunen eller fylkeskommunen gjennom finansreglementet skal ha en helhetlig tilnærming til risikoen, men samtidig også sette rammene for de tre undergruppene; langsiktige finansielle aktiva, kortsiktig likviditet og gjeld. På samme vis innebærer denne bestemmelsen at det skal i rapporteringen til kommunestyret eller fylkestinget gis en overordnet beskrivelse og gjøres en overordnet vurdering av kommunens eller fylkeskommunens finansielle risiko, før det rapporteres mer detaljert om status og utvikling for kommunens eller fylkeskommunens aktiva og passiva.

Kravene er de samme uavhengig av hvordan kommunen eller fylkeskommunen har innrettet sin finansforvaltning. For kommuner og fylkeskommuner med en lite kompleks finansforvaltning er det lagt til grunn at rapporteringen til kommunestyret og fylkestinget under ett eller flere av underpunktene vil kunne gjøres meget enkel innenfor rammene av forskriftens krav. En mer kompleks finansforvaltning vil sette krav til mer utførlig rapportering på de enkelte underpunktene.

Når det gjelder rapportering av forvaltningen av aktiva og passiva, følger det av bestemmelsen at rapporten viser hvordan plasseringene er satt sammen på ulike aktiva, og hvordan gjelden er satt sammen. Det skal også rapporteres verdi på aktiva og passiva. For aktiva skal markedsverdi legges til grunn. For gjelden regulerer ikke forskriften om verdivurderingen skal være kostnadsbasert (pålydende verdi) eller markedsverdibasert (hvilken innløsningsverdi gjelden har på det aktuelle tidspunkt), eller om den ene tilnærmingen skal supplere den andre.

Rapportene skal beskrive løpetiden for gjelden. I tillegg er det spesifisert at det skal opplyses om lån som forfaller og som må refinansieres i løpet av de neste tolv månedene (målt fra utgangen av perioden det rapporteres på). Sistnevnte må ses sammen med kravene til å rapportere på sammensetningen av gjeldsporteføljen og løpetiden på denne. Bestemmelsen setter krav til at en eventuell refinansieringsrisiko eksplisitt skal synliggjøres i rapporteringen til kommunestyret eller fylkestinget. I noen låneavtaler vil långiver kunne ha en rett (opsjon) til å kreve førtidig innfrielse av lånet. Dersom långiver har varslet at lånet skal betales tilbake i løpet av de neste 12 månedene, vil dette inngå i det som skal rapporteres til kommunestyret eller fylkestinget.

Kravet til at det skal opplyses om refinansieringsbehovet de neste tolv månedene er et minimumskrav. Dersom kommuner og fylkeskommuner av hensyn til egen styring ønsker å rapportere for en lengre periode, f.eks. t.o.m. utløpet av det påfølgende budsjettår, er det ikke noe i veien for det.

Den enkelte kommune og fylkeskommune må ut fra egne behov og ut fra betydningen for kommunens og fylkeskommunens beslutninger selv avgjøre hva som er mest hensiktsmessig for rapporteringen. Det kan være formålstjenlig å foreta rapporteringen på et detaljeringsnivå som tilsvarer detaljeringsnivået i finansreglementets krav til fordeling av aktiva og passiva, jf. § 4.

Videre skal det rapporteres om vesentlige endringer i markedet, herunder gis en vurdering av hvilken betydning dette har for kommunen eller fylkeskommunen. Det skal også rapporteres om endringer i den finansielle risiko som kommunen eller fylkeskommunen er utsatt for, og det skal gis en vurdering av dette. Dersom det har oppstått avvik mellom kravene i finansreglementet og den faktiske forvaltning, skal dette angis i rapporten. Det vil kunne være hensiktsmessig å angi hvordan avviket håndteres, jf. forskriften § 4 bokstav e.

I tillegg skal det både for egne aktiva og egen gjeld rapporteres aktuelle markedsrenter og hvilke rentebetingelser kommunen eller fylkeskommunen har avtalt.

Til § 8:

Første ledd angir at det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finansforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og denne forskrift, og at finansforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Bestemmelsen angir videre at det herunder skal utarbeides rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Det vises til kommuneloven § 23 nr. 2 om administrasjonssjefens ansvar for å etablere et betryggende system for internkontroll. Bestemmelsen presiserer et krav om administrativ internkontroll for finansforvaltningen. Det vil være naturlig at rutinene som utarbeides er tilpasset forvaltningens kompleksitet.

Rutiner for vurdering av finansiell risiko vil inneholde prosedyrer og retningslinjer for vurdering av alle typer av finansiell risiko i finansielle avtaler før avtaleinngåelse. En forsvarlig finansforvaltning må bygge på at finansielle avtaler knyttet til plasseringer og låneopptak er gjenstand for en forsvarlig og betryggende saksutredning før avtaler inngås. En forsvarlig saksutredning er av betydning både for å kontrollere om en følger eget fastsatt finansreglement, og for å avklare om den finansielle risiko er

vesentlig. Kommunen eller fylkeskommunen må selv kunne foreta nødvendige faglige vurderinger forut for inngåelse av finansielle avtaler, jf. kravet i forskriften § 3 om at finansreglementet skal baseres på egen kunnskap.

Rutiner for vurdering av finansiell risiko vil videre inneholde prosedyrer og retningslinjer for overvåkning og vurderinger av utviklingen i den finansielle risiko som kommunen eller fylkeskommunen er utsatt for, og forholdet til tillatt risikonivå og krav til risikospredning fastsatt i finansreglementet. Rutiner for håndtering av finansiell risiko vil inneholde prosedyrer og retningslinjer for hvordan finansiell risiko skal håndteres i tråd med finansreglementet. Bestemmelsen presiserer at dette også omfatter refinansieringsrisiko ved opptak av lån, jf. også §§ 3 og 4 med tilhørende merknader for ytterligere omtale av refinansieringsrisiko.

Andre ledd angir at kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finansforvaltning vurderer rutinene. Det vises til merknadene til § 5.

Tredje ledd angir at kommunestyret og fylkestinget skal påse at slike rutiner er etablert og etterleves. Det vises til kommuneloven § 76 om kommunestyrets og fylkestingets tilsynsansvar.

Til § 9:

Forskriften trådte i kraft 1. juli 2010. Fra samme tidspunkt ble forskrift 5. mars 2001 nr. 299 om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning opphevet.

Vedlegg 2

LOV 1992-09-25 nr 107: Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

§ 52. *Finansforvaltning.*

1. Kommunestyret og fylkestinget skal selv gi regler for kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning.
2. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om disposisjoner som innebærer finansiell risiko.
3. Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning kan oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen og fylkeskommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Endret ved lover 8 jan 1993 nr. 20, 7 juli 2000 nr. 71 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 7 juli 2000 nr. 730).

Vedlegg 3

1. Finansreglementets virkeområde

1.1 Hensikten med reglementet

Reglementet skal gi rammer og retningslinjer for kommunens finans- og gjeldsforvaltning. Reglementet utgjør en samlet oversikt over de rammer og begrensninger som gjelder, og underliggende fullmakter/instruks/rutiner skal hjemles i reglementet. Reglementet definerer de avkastnings- og risikonivå som er akseptable for plassering og forvaltning av likvide midler og midler beregnet for driftsformål, opptak av lån/gjeldsforvaltning og plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

1.2 Hvem reglementet gjelder for

Reglementet gjelder for Storfjord kommune. Reglementet gjelder også for virksomhet i kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 11 og interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27 som vi har eller vil få. I den grad disse virksomhetene har en egen finans- og gjeldsforvaltning skal denne utøves i tråd med dette reglementet.

2. Hjemmel og gyldighet

2.1 Hjemmel

Dette reglementet er utarbeidet på bakgrunn av:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992, § 52
- Ny forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning fastsatt av KMD 1. januar 2017 (FOR 2016-11-01 nr11428)– heretter kalt finans- og gjeldsforskriften

2.2 Gyldighet

- Reglementet trer i kraft fra og med xx.xx.2017. Finansreglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyreperiode.
- Dette reglementet erstatter alle tidligere regler og instruks som kommunestyret eller annet politisk organ har vedtatt for Storfjord kommunes finans- og gjeldsforvaltning.
- Dette reglementet går inn som kapittel 7 i Storfjord kommunes økonomireglement

3. Forvaltning og forvaltningstyper

I samsvar med bestemmelsene i finans- og gjeldsforskriften skal reglementet omfatte forvaltningen av alle kommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Gjennom dette finansreglementet er det vedtatt målsettinger, strategier og rammer for:

- Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.
- Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

Det er ikke utarbeidet målsettinger, strategier eller rammer for plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, da kommunen per dags dato ikke har langsiktige finansielle plasseringer, jfr. pkt. 8.

4. Formålet med kommunens finans- og gjeldsforvaltning

Finans- og gjeldsforvaltningen har som overordnet formål å sikre en *rimelig avkastning* samt *stabile og lave netto finansieringsutgifter* for kommunens aktiviteter innenfor *definerte risikorammer*.

Dette søkes oppnådd gjennom følgende delmål:

- Kommunen skal til en hver tid ha likviditet (inkludert trekkrettigheter) til å dekke løpende forpliktelser.
- Plassert overskuddslikviditet skal over tid gi en god og konkurransedyktig avkastning innenfor definerte krav til likviditet og risiko, hensyntatt tidsperspektiv på plasseringene.
- Lånte midler skal over tid gi lavest mulig totalutgift innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, hensyntatt behov for forutsigbarhet i låneutgiftene.

5. Generelle rammer og begrensninger

- Kommunestyret skal selv gjennom fastsettelse av dette finansreglement, ta stilling til hva som er tilfredsstillende avkastning og vesentlig finansielle risiko, jfr. kommunelovens §52.
- Reglementet skal baseres på kommunens egen kunnskap om finansielle markeder og instrumenter.
- Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finans- og gjeldsforvaltningen. Det påligger rådmannen en selvstendig plikt til å utrede og legge frem saker for kommunestyret som anses som prinsipielle.
- Rådmannen skal fortløpende vurdere egnetheten av reglementets forskjellige rammer og begrensninger, og om disse på en klar og tydelig måte sikrer at kapitalforvaltningen utøves forsvarlig i forhold til de risikoer kommunen er eksponert for.
- Rådmannen gis fullmakt til å inngå avtaler i overensstemmelse med dette reglementet. Myndigheten kan viderelegeres til økonomisjefen.
- Rådmannen skal, med hjemmel i dette finansreglement, utarbeide nødvendige fullmakter/instruks/rutiner for de enkelte forvaltningsformer som er i overensstemmelse med kommunens overordnede økonomibestemmelser.
- Finansielle instrumenter og/eller produkter som ikke er eksplisitt tillatt brukt gjennom dette reglementet, kan ikke benyttes i kommunens finans- og gjeldsforvaltning.

Konkrete rammer for forvaltning av henholdsvis kommunens midler til driftsformål (inkl. ledig likviditet) og gjeldsporteføljen omtales i fortsettelsen hver for seg.

6. Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Kommunens midler til driftsformål (herunder ledig likviditet) kan plasseres i bankinnskudd eller pengemarkedsfond. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner (NOK).

Kommunen kan inngå rammeavtale for å ivareta det løpende behov for banktjenester. Ved valg av hovedbankforbindelse stilles det krav om minimum internasjonal kredittrating BBB+ eller tilsvarende kredittvurdering. Det kan gjøres avtale om trekkrettighet.

Kommunens driftslikviditet skal plasseres i kommunens hovedbank, eventuelt supplert med innskudd i andre større spare- eller forretningsbanker, innenfor følgende begrensninger:

- a) Innskudd i norske finansinstitusjoner og utenlandske finansinstitusjoner etablert i Norge. Finansinstitusjonen skal ha en forvaltningskapital på minimum NOK 1 MRD, en rating på minimum BBB+, og kommunes samlede innskudd i finansinstitusjonen skal ikke overstige 2 % av institusjonens forvaltningskapital.
- b) Bankinnskuddet/ene skal ha maksimalt 2 dagers tidsbinding.

Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, utover hva som trengs til dekning av kommunens løpende forpliktelser de nærmeste 3 måneder, kan plasseres etter følgende retningslinjer:

6.1. Innskudd i bank

For bankinnskudd gjelder følgende begrensninger:

- a) Tidsbinding kan ikke avtales for en periode på mer enn 6 måneder
- b) Innskudd i norske finansinstitusjoner og utenlandske finansinstitusjoner etablert i Norge. Finansinstitusjonen skal ha en forvaltningskapital på minimum NOK 1 MRD, en rating på minimum BBB+ og kommunes samlede innskudd i finansinstitusjonen skal ikke overstige 2 % av institusjonens forvaltningskapital. Begrensningen gjelder ikke flytende innskudd hos kommunens hovedbankforbindelse.

6.2. Andeler i pengemarkedsfond

Plassering av overskuddslikviditet i rentefond klassifisert som pengemarkedsfond med lav risiko, pengemarkedsfond, obligasjonsfond 0-2 og obligasjonsfond 2-4 jamfør [Verdipapurfondenes bransjestandard](#) for informasjon og klassifisering av rentefond innenfor følgende beløpsbegrensninger:

	Pengemarkedsfond m/lav risiko	Pengemarkedsfond	Obligasjonsfond 0-2	Obligasjonsfond 2-4
Volum*	0-100 %	0-70 %	0-50 %	0-30 %
Maksimal andel i fondet	Maks 15 % av fondets forvaltningskapital (FK), opptil 100 millioner kroner	Maks 10 % av fondets FK, opptil 100 millioner kroner	Maks 10 % av fondets FK, opptil 50 millioner kroner	Maks 10 % av fondets FK, opptil 50 millioner kroner

*Volum av ledig likviditet

7. Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

7.1. Vedtak om opptak av lån

Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye lån i budsjettåret.

7.2. Fullmakter til rådmannen

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal rådmannen gjennomføre låneopptak, herunder godkjenning av lånevilkår (avdragstid og rentebetingelser). Kommunens innlån skal for øvrig forvaltes etter de retningslinjer som framgår av dette reglementet og i tråd med bestemmelsene i Kommunelovens § 50 om låneopptak.

Det kan også tas opp lån til refinansiering av eksisterende gjeld.

Rådmannens fullmakt kan delegeres til økonomisjefen.

7.3. Valg av låneinstrumenter

Det kan kun tas opp lån i norske kroner.

Lån kan tas opp som direkte lån i offentlige og private finansinstitusjoner, samt i livsselskaper. Lån kan tas opp som åpne serier (rammelån) og uten avdrag (bulletlån).

Finansiering kan også skje gjennom finansiell leasing.

7.4. Tidspunkt for låneopptak

Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett, forventninger om fremtidig renteutvikling og generelle markedsforhold. Er investeringene forsinket, kan låneopptaket forskyves til neste år.

7.5. Konkurrerende tilbud

Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets gunstigste betingelser. Det skal normalt innhentes minst 2 konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Prinsippet kan fravikes ved låneopptak i statsbank (f.eks Startlån i Husbanken).

7.6. Valg av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrumenter

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i låneutgifter.

Forvaltningen skal legges opp i henhold til følgende;

- a) Renterisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall
- b) Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding på samlet rentebærende gjeld skal til en hver tid være mellom 1 og 5 år.
- c) Minimum 25 % av gjeldsporteføljen skal ha flytende rente (rentebindig kortere enn ett år) og minimum 25 % skal ha fast rente.
- d) Andelen av gjeldsporteføljen som har fast rente, bør fordeles i 1 til 10 års segmentert på en slik måte at kommunen får lavest mulig refinansieringsrisiko.

For å oppnå ønsket rentebinding, gis det anledning til å ta i bruk framtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler (SWAP). Rentesikringsinstrumentene kan benyttes i den hensikt å endre renteesponeringen for kommunens lånegjeld. Forutsetninger for å gå inn i slike kontrakter skal være at en totalvurdering av renteforventninger og risikoprofil på et gitt tidspunkt, tilsier at slik endring er ønskelig.

Det er ikke tillatt å løsrive derivathandelen fra den øvrige finans- og gjeldsforvaltningen, og beregninger under punkt b) skal inkludere FRA- og SWAP-kontrakter. Hensikten bak hver derivatkontrakt skal dokumenteres, og kontraktene skal knyttes til underliggende lån eller låneportefølje. Vilårene for sikring iht. KRS 11 skal alltid være oppfylt. Det skal kun benyttes større banker med bred dokumentert erfaring innenfor dette området, som motpart ved slike kontrakter.

7.7. Størrelse på enkeltlån – spredning av låneopptak og refinansieringsrisiko

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende:

- a) Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, dog slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall begrenses. Et enkeltlån kan ikke utgjøre mer enn 50 % av gjeldsporteføljen.
- b) Lån som forfaller og som ikke skal refinansieres innen en periode på 12 måneder skal ikke overstige mer enn 40 % av total gjeldsportefølje
- c) Under ellers like forhold vil det være formålstjenlig at kommunen fordeler låneopptakene på flere lånegivere.

8. Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva

Med langsiktige finansielle aktiva menes midler som ikke regnes som ledige likvider og andre midler beregnet for driftsformål, og som ut fra kommunens konkrete økonomiske situasjon kan anses å kunne forvaltes med en lang tidshorisont på minimum fem år.

Storfjord kommune har p.t. ingen langsiktige finansielle plasseringer. Dersom det blir aktuelt for kommunen å foreta slike langsiktige finansielle plasseringer, må finansreglementet endres og vedtas i kommunestyret på nytt. Fram til rammer er etablert skal langsiktige finansielle aktiva plasseres i henhold til reglene i kapittel 6 inkludert rapporteringsrutiner.

9. Rapportering

Rådmannen skal i minimum 2 ganger per år legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for kommunens finans- og gjeldsforvaltning. I tillegg skal rådmannen etter årets utgang legge frem en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Rapporten skal i henhold til forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning § 7, inneholde:

- En beskrivelse og vurdering av kommunens finansielle risiko
- En nærmere beskrivelse av hvordan aktiva og passiva er sammensatt
- Markedsverdien for aktiva, både samlet og for hver gruppe av aktiva
- Verdien for passiva, både samlet og for hver gruppe av passiva. I tillegg skal rapporten opplyse om løpetiden for passiva, og verdien av lån som forfaller og som må refinansieres innen tolv måneder.
- En beskrivelse av vesentlige markedsendringer og endringer i kommunens finansielle risiko, og det skal gis en vurdering av dette. I tillegg skal rapportene inneholde en beskrivelse av aktuelle markedsrenter og kommunens egne rentebetingelser.
- Hvis det har oppstått avvik mellom kravene i reglementet og den faktiske forvaltningen, skal dette angis i rapporten.

Det skal til hver rapportering til kommunestyret i tillegg gjøres følgende atskilte risikovurderinger:

- a) Renterisikoen for plasseringer av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål og gjeldsporteføljen sett i sammenheng.
 - En "netto" gjeldsbetraktning som viser kommunens renterisiko angitt i NOK ved en 1 % andel generell endring i rentekurven.

10. Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

10.1 Konstatering av avvik

Ved konstatering av avvik mellom faktisk finans- og gjeldsforvaltning og finansreglementets rammer, skal slikt avvik umiddelbart lukkes. Avviket slik det har fremstått, og eventuelt økonomisk konsekvens av avviket dersom dette er større enn NOK 1 mill, skal uten ugrunnet opphold rapporteres til kommunestyret sammen med forslag til rutineendringer som vil redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.

Dersom den konstaterte økonomiske konsekvens av avviket er mindre enn NOK 1 mill, kan slik rapportering utestå til neste ordinære finansrapportering til kommunestyret.

10.3 Kvalitetssikring

Finans- og gjeldsforskriften pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i finans- og gjeldsforskriften. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutinene for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Rådmannen pålegges ansvar for at slike vurderinger innhentes eksternt eller gjennom kommunerevisjonen.

Kvalitetssikring av finansreglementet skal finne sted ved hver endring av reglementet, og før kommunestyret vedtar nytt endret finansreglement. I denne sammenheng skal det rapporteres på utført kvalitetssikring av rutinene.

Vedlegg 4

RUTINER FOR FINANS- OG GJELDSFORVALTNINGEN I STORFJORD KOMMUNE

1. FORMÅL

Rutinene skal sikre at behandling og oppfølging på finansområdet er i samsvar med vedtatt finansreglement i Storfjord kommune, og sikre en god internkontroll på området.

Finans- og gjeldsforvaltningen omfatter følgende:

- Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.
- Kommunens lånegjeld og andre finansieringsavtaler.
- Langsiktige finansielle aktiva.

2. HJEMMEL OG GENERELLE PRINSIPPER

Hjemmelen for rutinene følger av forskrift om kommuner og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning §8:

“Rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen:

Det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og denne forskrift, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Det skal herunder etableres prosedyrer for vurdering og håndtering av finansiell risiko, herunder refinansieringsrisiko ved opptak av lån, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer rutinene.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at slike rutiner er etablert og etterleves.”

Fullmakter:

Rådmannen er ansvarlig for at finans- og gjeldsforvaltningen er i tråd med finansreglement for Storfjord kommune (reglement for finans- og gjeldsforvaltning Storfjord kommune) og rutiner for finans- og gjeldsforvaltning. Rådmannens fullmakter innen finans- og gjeldsområdet følger av finansreglementet for Storfjord kommune, delegasjonsreglementet, samt rådmannens delegasjon av attestasjons- og anvisningsmyndighet.

Underskrifter:

Alle transaksjoner signeres alltid. Plasseringer kvalitetssikres mot nærmeste overordnede. Oppgjør ved kjøp og salg av verdipapirer skal håndteres på samme måte.

Forholdet til innkjøpsreglene:

Lov om offentlige anskaffelser gjelder i utgangspunktet for finansområdet, men en del tjenester er unntatt, jfr anskaffelsesforskriftens § 2-4, pkt e.

Dokumentasjon:

Alle avtaler og tilhørende dokumenter skal arkiveres i kommunens arkivsystem. Dokumentasjon for endringer skal også arkiveres der.

3. FORVALTNING AV LEDIG LIKVIDITET OG ANDRE MIDLER BEREGNET TIL DRIFTSFORMÅL (kortsiktig likviditet)

Området er regulert i finansreglementet, samt lover og forskrifter

Likviditetsoppfølging:

- Kommunens likviditetssituasjon følges fortløpende. Ved behov utarbeides det daglig el månedlig likviditetsoversikt.
- Ledig likviditet, utover hva som trengs til dekning av kommunens løpende forpliktelser (fratrukket estimerte innbetalinger) de nærmeste tre måneder, kan plasseres av ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen etter retningslinjer gitt i finansreglementet.

Ansvar og oppgaver:

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvaret for:

- At det gjennomføres en forsvarlig saksutredning, sett i forhold til avtalens omfang og kompleksitet, før avtaler inngås.
- Før enhver handel skal det kontrolleres at avtalen er i overensstemmelse med finansreglementet, og at endringen heller ikke medfører at en kommer i konflikt med reglementets rammer og begrensninger for den samlede porteføljen.
- Alle transaksjoner krever underskrifter.
- Avtaler arkiveres i kommunens arkivsystem, sammen med saksutredning.

Etterkontroll:

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen skal kontrollere at avtalen blir implementert med de avtalte betingelser.

Oppfølging og rapportering

Rådmann rapporterer status vedrørende kortsiktig likviditet til kommunestyret som en del av kommunens faste finans- og gjeldsrapportering, herunder rapporteres også om forvaltningen er foregått uten avvik.

Vedtatt kommunestyret:

Sist revidert:

Side 2 av 5

Kvalitetssikret:

4. FORVALTNING AV KOMMUNENS LÅNEGJELD OG ANDRE FINANSIERINGSAVTALER

Området er regulert i finansreglementet, samt lover og forskrifter

4.1. INNLÅN

Styring av gjeldsporteføljen

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvar for at det legges planer for gjennomføring av nye låneopptak og oppfølging av gjeldsporteføljen for året. Herunder at lån som forfaller og som må refinansieres innen 12 måneder ikke overstiger rammene i reglementet.

Låneopptak og sikringsavtaler

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvar for:

- Kommunestyrets vedtak knyttet til årets budsjett fastlegger årets låneramme, dvs. administrasjonens fullmakter til å ta opp nye lån i budsjettåret. Nye innlån skal gjennomføres innenfor de gitte rammer, og sett i sammenheng med kommunens helhetlige gjeldsforvaltning.
- Dersom investeringsaktiviteten avviker fra planene, kan lånebehovet også avvike i forhold til innvilget låneramme. Oppdatert lånebehov fremkommer i de tertialvise rapportene til kommunestyret, og er førende for det faktiske låneopptaket for året.
- Det skal gjennomføres en forsvarlig saksutredning, sett i forhold til avtalens omfang og kompleksitet, før avtaler inngås.
- Før enhver handel skal det kontrolleres at avtalen er i overensstemmelse med finansreglement, og at endringen ikke medfører at en kommer i konflikt med reglementets rammer og begrensninger for den samlede porteføljen.
- Ved låneopptak skal det sendes forespørsel om lån til minimum to tilbydere.

Ved bruk av finansielle instrumenter for sikring, skal følgende sikringsdokumentasjon fylles ut:

Sikringsdokumentasjon:	
Formålet med sikringen	
Hvilken type risiko som skal sikres	
Hvorvidt det er kontantstrømsikring eller verdisikring	
Hvilket sikringsobjekt(er) som skal sikres	
Hvilket sikringsinstrument som skal anvendes	
Sikringseffektiviteten	

Ved endringer i finansielle instrumenter skal regnskapsmessige konsekvenser vurderes før eventuelle endringer skjer.

Låneopptak dokumenteres med kommunestyrets vedtak. Ordfører underskriver på evt pantsetting. Dokumentene arkiveres i kommunens elektroniske arkivsystem.

Vedtatt kommunestyret:

Sist revidert:

Side 3 av 5

Kvalitetssikret:

Oppfølging og rapportering

Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen har ansvar for at:

- Alle låne- og sikringsavtaler registreres og følges opp.
- Etablere sikringsdokumentasjon ved bruk av finansielle instrumenter brukt for sikring,
- Ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen skal føre kontroll med at den faktiske forvaltningen overholder de aktuelle rammene. Dette skjer minimum i forbindelse med den faste finansrapporteringen.
- Rådmannen rapporterer status vedrørende gjeldsporteføljen til kommunestyret som en del av kommunens faste finans- og gjeldsrapportering, ihht kravene i finansreglementet. Herunder rapporteres også om forvaltningen er foregått uten avvik.

4.2. UTLÅN OG GARANTIER

Utlån:

Storfjord kommune har følgende kategorier:

- Startlån/ etableringslån
- Sosiale lån
- Andre typer utlån som gis av kommunestyret

Startlån (tidligere etableringslån) administreres av kommunen.

I forbindelse med årsoppgjøret vurderes det om det bør foretas nedskrivning av utlånene basert på opplysninger fra forvalteren.

Sosial lån gis av NAV.

I forbindelse med årsoppgjøret vurderes det om det bør foretas nedskrivning av utlånene basert på opplysninger fra NAV.

Andre typer utlån som gis av kommunestyret:

Krav på renter og avdrag skal sendes de til enhver tid inngåtte låneavtalene.

I forbindelse med årsoppgjøret vurderes det om det bør foretas nedskrivning av utlånene.

Garantier:

Garantier gis kun etter vedtak i kommunestyret.

I note til regnskapet følger en egen liste over garantistillelser, som inneholder hvem de enkelte garantiene er stilt overfor, beløp og når garantien utløper.

5. FORVALTNING AV LANGSIKTIGE FINANSIELLE AKTIVA (langsiktig likviditet)

Området er regulert i finansreglementet, samt lover og forskrifter

Storjord kommune har ikke langsiktige finansielle aktiva i sin portefølje, og derfor ikke rammer for plasseringer av langsiktige finansielle aktiva. Eventuell etablering av rammer for langsiktige finansielle aktiva vil bli vurdert av kommunestyret. Endelig vedtak skjer gjennom kommunestyrets behandling av revidert finansreglement. Fram til rammer er etablert skal langsiktige finansielle aktiva plasseres i henhold til reglene i finansreglementet kapittel 6, inkludert rapporteringsrutiner, og rutinene i kapittel 3.

5.1. Håndtering av avvik og uforutsette hendelser (alle tre forvaltningstyper)

Avvik

- Avvik mellom faktisk finans- og gjeldsforvaltning og finansreglements rammer, skal lukkes umiddelbart. Ved konstatering av brudd skal dette omgående rapporteres rådmann, og løsning for å komme innenfor reglementet avtales og gjennomføres uten ugrunnet opphold.
- Ved hver rapportering til kommunestyret skal det informeres om eventuelle brudd i perioden, og håndteringen av dette.
- Ved svært alvorlige avvik skal kommunestyret orienteres uten ugrunnet opphold, og rutinene skal gjennomgås med sikte på å redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.

Uforutsette hendelser

Ved akutte markedshendelser, skal ansvarlig for finans- og gjeldsforvaltningen informere rådmannen om situasjonen omgående. Videre oppfølging avtales.

Ved uforutsette hendelser som resulterer i brudd med finansreglementet eller underliggende instruksjer, skal det rapporteres til kommunestyret ved neste ordinære finans- og gjeldsrapportering.

6. KVALITETSSIKRING

Uavhengig kompetanse skal vurdere rutinene for vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Vedtatt kommunestyret:

Sist revidert:

Side 5 av 5

Kvalitetssikret:

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
3/18	Storfjord formannskap	05.02.2018
	Storfjord kommunestyre	

Korrigerings Gebyrregulativ

Vedlegg

1 Korrigerings Gebyrregulativ

Saksopplysninger

Det vises til kommunestyrevedtak fra 13. desember 2017 hvor gebyrregulativet ble behandlet. Følgende 2 forhold må rettes opp

Korrigerings av avgiftssatsene fra Avfallsservice.

Vedtatt gebyrreglement inneholder noe mindre feil som korrigeres

	Korrekt sats		Tidligere vedtatt	
	eks mva	inkl mva	eks mva	inkl mva
Renovasjon				
Standardabonnement	3 270	4 088	3 355	4 194
Miniabonnement	2 660	3 325	2 729	3 411
Miniabonnement kompost	2 660	3 325	2 729	3 411
Storabonnement	4 754	5 943	4 878	6 098
Fritidsabonnement	832	1 040	854	1 067
Fritidsabonnement m/ dunk	1 813	2 266	1 860	2 325
Byttegebyr dunk	257	321	264	329
Kjøp av dunk	604	755	596	745
Hentegebyr dunk inntil 6 mtr	960	1 200	995	1 245
Slam				
Slam inntil 4 m3				
- tømning hvert år	1 661	2 076	1 661	2 076
- tømning hvert 2. år	831	1 039	836	1 045
Slam fritidsboliger				
- tømning hvert 3. år	567	709	578	723
- tømning hvert 4. år	426	533	435	543
Slam pr m3 (>4m3)	457	571	457	571
Ekstra tømning septik	2 189	2 736	2 189	2 736
Ekstra tømning septik 1.11-30.04	3 284	4 106	3 284	4 106
Gebyr manglende merking/rydding	510	638	510	638

Den andre satsen som ikke ble oppdatert i vedtaket fra desember 2017 er satsene for egenbetaling praktisk bistand. Den laveste satsen settes sentralt, og på de øvrige skulle det vært lagt inn en økning på 2,4 %

Inntekt pr år, G=63.634		korrekt	tidligere vedtatt
Inntil 2 G	187 268	205	190
2-3 G	187 268-280 902	926	905
3-4 G	280 902 - 374 536	1523	1488
4-5 G	374 536 - 468 170	1781	1739
Over 5 G	over 468 170	2707	2644

Vurdering

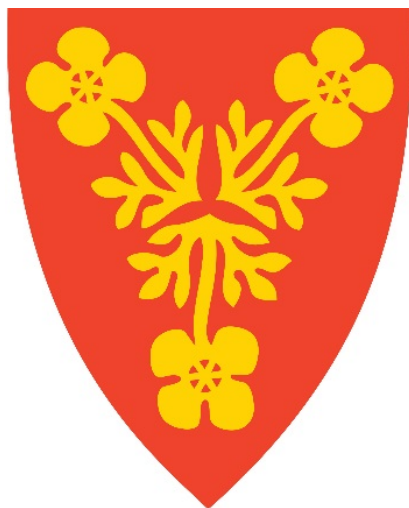
Når det gjelder Avfallsservice sine gebyrsatser er de på de aller fleste punkter lavere enn vedtatt i gebyrregulativet, og følgelig stort sett en fordel for innbyggerne.

Satsene på praktisk bistand økes med 2,4 % som skal dekke kostnadsveksten til tjenesten

Vedlagt følger kommunens gebyrregulativ oppdatert med de foreslåtte endringene.

Rådmannens innstilling

1. Satsene i gebyrregulativet vedrørende Avfallsservice sine tjenester endres til satser vedtatt av Avfallsservice
2. Satsene i gebyrregulativet vedrørende egenandel praktisk bistand oppdateres til sentral sats for de laveste inntektsnivået, og øvrige nivå økes med 2,4 %

Gebyrregulativ og betalingssatser

Gjeldene fra 01.01.18

**Vedtatt av Storffjord kommunestyre 13.12.17, sak 74/17
Oppdatert av Storffjord kommunestyre 21.2.18 sak xx/18**

ENGANGSGEBYR FOR TILKNYTNING

Engangsgebyr betales ved tilknytning til offentlig vann- og/eller avløpsledningsnett enten direkte eller gjennom privat stikkledning. For mer info se "Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, Storfjord kommune, Troms".

Kategori	Enhet	EKS. MVA	INKL. MVA
Engangsgebyr for tilknytning - vann	Kr	11982	14977
Engangsgebyr for tilknytning - avløp	Kr	14259	17825

ABONNEMENTSGEBYR/ÅRSGBYR VANN

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, Storfjord kommune, Troms"

Bygningstype	Kategori-	KR EKS. MVA	KR INKL. MVA
Bolig	1	2395	2994
Hytte/fritidshus	1	1676	2095
Næringsbygg, areal BRA	2	4789	5987
Næringsbygg < 500 m3/år	2	4789	5987
Næringsbygg 500-1000 m3/år	4	9579	11973
Næringsbygg 1000-3000 m3/år	8	19158	23948
Næringsbygg 3000-6000 m3/år	12	28737	35921
Næringsbygg 6000-10 000 m3/år	16	38316	47895
Næringsbygg 10 000-15 000 m3/år	18	43105	53881
Næringsbygg 15 000-20 000 m3/år	21	50288	62861
Næringsbygg 20 000-25 000 m3/år	24	57472	71841
Næringsbygg 25 000-30 000 m3/år	27	64656	80821
Næringsbygg > 30 000 m3/år	30	71843	89803
Landbruksbygg	0	718	898
Lag/foreninger/klubbhus	0	239	300

ABONNEMENTSGEBYR/ÅRSGBYR AVLØP

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, Storfjord kommune, Troms"

Bygningstype	Kategori-	KR EKS. MVA	KR INKL. MVA
Bolig	1	3527	4410
Hytte/fritidshus	1	2470	3086
Næringsbygg, areal BRA	2	7055	8818
Næringsbygg < 500 m3/år	2	7055	8818
Næringsbygg 500-1000 m3/år	3	10582	13228
Næringsbygg 1000-3000 m3/år	5	17638	22047
Næringsbygg 3000-6000 m3/år	7	24693	30866
Næringsbygg 6000 – 10 000 m3/år	10	35275	44094
Næringsbygg 10 000 – 15 000 m3/år	18	63496	79369
Næringsbygg 15 000 – 20 000 m3/år	21	74075	92594
Næringsbygg 20 000 – 25 000 m3/år	24	84657	105822
Næringsbygg 25 000 – 30 000 m3/år	27	95239	119050
Næringsbygg > 30 000 m3/år	30	105826	132282
Lag/foreninger/klubbhus	0	353	441

FORBRUKSGEBYR VANN OG AVLØP

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, Storfjord kommune, Troms"

Kategori		KR EKS. MVA	KR INKL. MVA
Forbruksgebyr vann etter bruksareal - pris pr. m ² BRA		11,57	14,47
Forbruksgebyr avløp etter bruksareal - pris pr. m ² BRA		15,18	18,98
Forbruksgebyr vann- målt forbruk (vannmåler)		7,46	9,33
Forbruksgebyr avløp- målt forbruk		9,82	12,27

RENOVASJON (AVFALLSGEBYR)

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift for renovasjon og slamtømming i kommuner tilsluttet Avfallsservice AS, Storfjord kommune, Troms"

Kategori		KR EKS. MVA	KR INKL. MVA
Standard abonnement 240 liter		3270	4088
Stor abonnement 340 liter		4754	5943
Mini abonnement		2660	3325
Mini abonnement kompost		2660	3325
Fritidsabonnement		832	1040
Fritidsabonnement med dunk		1813	2266
Gebyr for bytte av dunk		257	321
Kjøp av dunk		604	755
Hentegebyr dunk inntil 6 m		960	1200

SLAMGEBYR (SEPTIKTANKER):

Helårsboliger tømmes hvert 2. år og utgjør 50% av avgiftsgrunnlaget, og fritidsboliger, sesongboliger

hvert 3. eller hvert 4. år. For tømming av septiktanker og tette tanker betales et tømmegebyr som vist i tabell under. Vedrørende bestemmelser se "Forskrift for renovasjon og slamtømming i kommuner tilsluttet Avfallsservice AS, Storfjord kommune, Troms"

Kategori	Enhet	KR EKS. MVA	KR INKL. MVA
Slam inntil 4 m ³ - tømming hvert år	Pr. tømming	1661	2076
Slam inntil 4 m ³ - tømming hvert 2. år	Pr. tømming	831	1039
Slam fritidsboliger - tømming hvert 3. år	Pr. tømming	567	709
Slam fritidsboliger - tømming hvert 4. år	Pr. tømming	426	533
Slam pr. m ³		457	571

Ekstra tømning av septiktank	Pr. tømning	2189	2736
Ekstra tømning av septiktank i perioden 01.11. – 30.04.	Pr. tømning	3284	4106
Gebyr manglende merking/rydding		510	638

FEIEAVGIFT

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om feiing og tilsyn av fyringsanlegg og om gebyr for gjennomføring av lovbestemt feiing og tilsyn med fyringsanlegg, Storfjord kommune, Troms"

Bygningstype	Enhet	KR EKS. MVA	KR INKL. MVA
Bolig	Pr. pipe	481	601
Bolig - fra pipe nr. 2	Pr. pipe	240	301
Fritidsbolig	Pr. pipe	337	421
Fritidsbolig - fra pipe nr. 2	Pr. pipe	168	210

MEGLERPAKKE/EIENDOMSOPPLYSNINGER

Meglerpakke inneholder: Matrikkelrapport, opplysninger om kommunale avgifter/restanser, plantegninger (snitt og fasade), innvilget byggetillatelse, kartutskrift, ferdigattest (evt. midlertidig brukstillatelse), gjeldende planstatus med bestemmelser og godkjent utslippstillatelse.

Fellesbestemmelsene i "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m. - havneavgifter, Storfjord kommune, Troms" gjelder også for gebyrer i forhold til priser diverse kommunale tjenester.

Kategori (ikke momspliktig)	Enhet		
Meglerpakke	Kr		1264
Naboliste	Kr		208
Ledningskart (under utarbeidelse)	Kr		158
Matrikkelbrev inntil 10 sider	Kr		185
Matrikkelbrev over 10 sider	Kr		368

PRISER DIVERSE KOMMUNALE TJENESTER

Fellesbestemmelsene i "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m. - havneavgifter, Storfjord kommune, Troms" gjelder også for gebyrer i forhold til priser diverse kommunale tjenester.

Kategori	Enhet		
KLOAKKSPYLING			
Det er påkrevd at det skal være 2 operatører			
- timepris inkludert to driftsoperatører og spylevogn	Kr/time		1581
- timepris med en driftsoperatør og spylevogn	Kr/time		1264
STIMING			

Det er påkrevd at det skal være 2 operatører			
- timepris inkludert to driftsoperatører og stimevogn	Kr/time		1581
- timepris med en driftsoperatør og stimevogn	Kr/time		1264
ARBIED SOM UTFØRES ETTER BESTILLING PÅ			
PRIVATE VANN- OG AVLØPSLEDNINGER			
Utføres med forbehold om kapasitet			
- dagtid	Kr/time		540
- etter arbeidstid	Kr/time		964
Behandling gravemelding	Kr/melding		527
SATSER FOR KJØRING			
- pr. bil	Kr/km		5,30
- tillegg ved behov for henger/spylevogn/stimevogn	Kr/km		2,10
Administrasjonskosnader vedrørende festekontrakter	Kr/kontrakt		1581
eksempelvis inngåelse/forlengelse/innløsning av			
kommunalt			
eide festetomter (inkl. advokatkosnader)			
Tinglysingsgebyr (der det er behov for tinglysing)	Kr/stk		525
av staten			
Adm. kosnader vedrørende videreutleie - pr. kontrakt	Kr/mnd		540
- Gjelder videreutleie av leiligheter som kommunen leier			
(eks. Hamarøymodellen)			
Saksbehandling/kontorarbeid	Kr/time		916
Tilfeldig fakturering	Kr/time		916
- Tjenester som ikke dekkes inn under andre punkter			

GEBYRER I FORHOLD TIL FORURENSNINGSLOVEN

I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 52 a (gebyrer)
Under behandling av ulovlig utslippssaker kan saksbehandlingen medføre vedtak om tvangsmulkt, betalingsansvar og straff. Satser for dette avgjøres i hver sak og fremkommer ikke i gebyrregulativ og betalingssatser. Fellesbestemmelsene i "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m. - havneavgifter, Storfjord kommune, Troms" gjelder også for gebyrer i forhold til forurensningsloven.

Kategori	Enhet		
Ulovlig utslipp (forsøpling/utslipp ihht forurensningsloven)	Kr/sak		2635

BEHANDLINGSGEBYR LAND- OG SKOGBRUKSSAKER

Fellesbestemmelsene i "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m.- havneavgifter, Storfjord kommune, Troms" gjelder også for gebyrer i forhold til betalingsgebyr land- og skogbrukssaker. Saksbehandlingsgebyr for konsesjons- og delingssaker i henhold til "Lov om jord (jordlova)", settes til den enhver tid gjeldende maksimalsats i forskrift om gebyr for behandling av konsesjon- og delingssaker. Gebyresatsene endres i henhold til de justeringer SLF foretar.

Kategori	Enhet		
Konsesjonssaker	Kr/sak		5268
Behandlingsgebyr etter jordloven i delingssaker	Kr/sak		2107

PLANFORSLAG OG KONSEKVENsutredning

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m. – havneavgifter, Storfjord kommune, Troms"

Kategori	Enhet		
Forhåndskonferanse/oppstartsmøte (inkl. kartgrunnlag)	Kr		3 688
Beh. av private planforslag som er ihht overordnet plan	Kr		15 805
Beh. av private planforslag som ikke er ihht overordnet plan	Kr		21 074
Reguleringsendring, etter pbl 2008 § 12-14 1. ledd	Kr		14 752
Mindre reguleringsendringer, etter pbl 2008 § 12-14 2. ledd	Kr		5 268
Tillegg ved krav om konsekvensutredning	Kr		4 215

BYGGESAKER/ULOVlig tiltak/tilsyn

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m. – havneavgifter, Storfjord kommune, Troms".

Kategori	Enhet		
Mindre tiltak på bebygd eiendom -			
pbl §20-2, bs §§ 3-1 og 3-2	Kr/søknad		1054
Enkelt tiltak, grunnbeløp komplett søknad - pbl § 20-1	Kr/søknad		3371
Delingstillatelse pbl § 20-1 bokstav m)	Kr/parsell		2565
-Ved flere parseller tillegg på 50% pr. ekstra parsell			
NYBYGG BOLIG/FRITIDSBOLIG OGSÅ MED			
SEKUNDÆRLEILIGHET			
Ett-trinnssøknad BRA ≤ 200 m ²	Kr/tillatelse		7903
Ett-trinnssøknad BRA > 200 m ²	Kr/tillatelse		11064
Rammetillatelse BRA ≤ 200 m ²	Kr/tillatelse		7376
Rammetillatelse BRA > 200 m ²	Kr/tillatelse		9483
Igangsettingstillatelse BRA ≤ 200 m ²	Kr/tillatelse		3161
Igangsettingstillatelse BRA > 200 m ²	Kr/tillatelse		3161

BYGG MED FLERE LEILIGHETER, PRIS PR.			
LEILIGHET/BOENHET			
Ett-trinnssøknad BRA $\leq 120 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		4742
Ett-trinnssøknad BRA $> 120 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		6850
Rammetillatelse BRA $\leq 120 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		4215
Rammetillatelse BRA $> 120 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		6322
Igangsettingstillatelse BRA $\leq 120 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		2107
Igangsettingstillatelse BRA $> 120 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		2107
TILLEGG TIL GEBYRER FOR ETT-TRINNSØKNAD			
OG RAMMETILLATELSE FOR NÆRINGSBYGG/ OFFENTLIGE BYGG M.M. (GJELDER OGSÅ			
TILBYGG OG PÅBYGG, GIS FØLGENDE TILLEGG:			
$200 \text{ m}^2 < \text{BRA} \leq 400 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		2635
$400 \text{ m}^2 < \text{BRA} \leq 800 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		5269
$800 \text{ m}^2 < \text{BRA} \leq 1000 \text{ m}^2$	Kr/tillatelse		10537
BRA $> 1000 \text{ m}^2$ legges til på hver påbegynte 500 m^2	Kr/tillatelse		10537
DISPENSASJONSSØKNADER			
Dispensasjonssøknad, en bestemmelse	Kr/søknad		3161
Dispensasjonssøknad pr. bestemmelse mer enn en	Kr/best.		1581
Tillegg med krav om høring i dispensasjonsaker	Kr/søknad		1581
Tillegg med krav om politisk behandling og vedtak	Kr/søknad		1581
ULOVLIGE TILTAK			
Oppfølging ulovlig tiltak i strid med gitt tillatelse	Kr/time		916
Oppfølging ulovlig tiltak uten tillatelse	Kr/time		916
Ulovlig tiltak, ved søknad om godkjenning, faktureres			
1 1/2, 2 eller 3 ganger gebyr for tilsvarende tiltak (se punkt			
3.3.3 i forskriften nevnt ovenfor).			
Timepris når behandling etter medgått tid benyttes	Kr/time		916
Tekn. inst., oppføring, endring og reparasjon pbl. § 20-1, f)	Kr/søknad		738
Endringssøknad pågående byggesak etter at tillatelse er gitt	Kr/søknad		1054
Midlertidig brukstillatelse/ferdigattest	Kr/attest		1528
Bruksendring faktureres medgått tid – pbl. § 20-1, d), g)	Kr/time		916
Riving av bygg, mindre tiltak, pbl. §§ 20-2 og 20-3	Kr/time		916
Riving av bygg, søknadspliktig tiltak pbl. § 20-1	Kr/time		916
Søknad om areal til oppdrettsanlegg (nyanlegg)	Kr/søknad		10695
Søknad om areal til oppdrettsanlegg (endring av eks)	Kr/søknad		5374
Avbrutt tiltak etter medgått tid (min 50 % av			
fullstendig gebyr)	Kr/time		916
Avviksbehandling pr avvik som skal følges opp	Kr/time		916
Utslippstillatelse	Kr/søknad		2635

DELINGSSAKER/OPPMÅLINGSFORRETNING M.M.

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m. – havneavgifter, Storfjord kommune, Troms".

Kategori	Enhet		
Tinglysingsgebyr pr. tinglysing (følger Statens sats)	Kr		525
Oppretting av grunneiendom, festegrunn, anleggseiendom			
Areal 0-1000 m ²	Kr/enhet		9439
< 1000 m ² Areal ≤ 2000 m ²	Kr/enhet		10465
Areal > 2000 m ² - økning pr. påbegynte daa	Kr/enhet		1026
Skrivebordsforretning- ikke måling i marka			
Areal 0-1000 m ²	Kr/enhet		5664
< 1000 m ² Areal ≤ 2000 m ²	Kr/enhet		6279
Areal > 2000 m ² - økning pr. påbegynte daa	Kr/enhet		616
Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn			
Oppmåling av uteareal på eierseksjon			
0< Areal ≤ 2000 m ²	Kr/enhet		6156
Areal over 2000 m ²	Kr/enhet		7182
Registrering av jordsameie	Kr/time		916
Grensejustering			
Areal fra 0-250 m ²	Kr/enhet		2257
250 m ² <Areal ≤ 500 m ²	Kr/enhet		3591
Grensejustering anleggseiendom			
Areal fra 0-250 m ²	Kr/enhet		3078
250 m ² <Areal ≤ 500 m ²	Kr/enhet		4412
Arealoverføring			
-Grunneiendom, festegrunn og jordsameie	Kr/time		916
- Anleggseiendom	Kr/time		916
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er	Kr/time		916
Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke	Kr/time		916
Privat grenseavtale	Kr/time		916

HAVNEAVGIFTER

Vedrørende bestemmelser se "Forskrift om gebyrregulativ for behandling av planforslag og konsekvensutredning - byggesaker/ulovlige tiltak/tilsyn – delingssaker/oppmålingsforretning m.m. – havneavgifter, Storfjord kommune, Troms".

Kategori	Enhet	EKS. MVA	INKL. MVA
ANLØPSAVGIFT			
Fartøyer fra 15 til og med 1000 br.reg.tonn (brt)	Kr/anløp	73,76	92,20
Fartøyer over 1000 og til og med 5000 br.reg.tonn (brt)	Kr/anløp	158,06	197,57
Fartøyer over 5000 br.reg.tonn (brt)	Kr/anløp	316,11	395,14
KAIAVGIFT			
Fartøyer fra 15 til og med 1000 br.reg.tonn (brt)	Kr/ brt	0,64	0,80
Fartøyer over 1000 og til og med 5000 br.reg.tonn (brt)	Kr/ brt	0,42	0,52
Fartøyer over 5000 br.reg.tonn (brt)	Kr/ brt	0,15	0,19
Minsteavgift pr. fartøy	Kr	94,83	118,54
Fiskefartøyer fast årlig avgift	Kr/år	1264,44	1580,55
VAREAVGIFT			
Vareavgift pr. tonn	Kr/tonn	26,35	32,93
Tungt kolli, mininum 3 tonn	Kr/tonn	45,31	56,64
Sprengstoff	Kr/tonn	131,33	164,16
Gjødning og veigrus (inkl. asfalt) inntil 2000 tonn	Kr/tonn	17,91	22,40
Gjødning og veigrus (inkl. asfalt) over 2000 tonn	Kr/tonn	14,75	18,45
Minsteavgift pr. forsendelse	Kr	26,35	32,93

BETALINGSSATSER OG ORDNINGER OPPVEKST OG KULTUR

Tjeneste og betalingsordning	2017	2018
Skolefritidsordning 100% (Full plass er over 10 timer pr. uke.)	2 309	2369
Skolefritidsordning 50 % (inntil 10 t/u)	1 154	1183
Timepris for korttidsopphold i SFO for barn som har plass	62	64
Sommer SFO -Barnehagesats omregnes til uker og dager		
Gebyr for for-sent hentede barn i barnehage og SFO. Pris for hver påbegynt time	308	316
Barnehage 100 % (Statens makspris skal følges)	2730	2910*
Ekstra dag barnehage	205	210
Kostpenger pr. måned barnehage	300	300
Kulturskoleundervisning	2 591	2658
Kulturskole barnekor og teater 50 % av full pris	1 295	1328

Instrumentlån pr. halvår	410	420
Utstyrlån lag/foreninger/privatpersoner (kr/døgn)	1027	1088
Utstyrlån lag/foreninger/privatpersoner med tekniker	2105	2159
Voksenopplæring	62	64
Gjelder de som ikke har rett til norskopplæring, eks. arbeidsinnvandrere.		
UKM- forestilling (årlig) Inntekten går til å finansiere arrangementet med lyd/lys mm.		
Barn under 6 år	Gratis	Gratis
Barn over 6 år	kr. 30	kr. 30
Voksen	kr. 60	kr. 60
Familie	kr. 120	kr. 120

* forslag i statsbudsjettet

Kommunestyret har i 2016 vedtatt å vurdere søskenmoderasjon i barnehage og SFO og mellom ordningene i forbindelse med budsjett for 2017.

Forskrift til barnehageloven om søskenmoderasjon i barnehage:

«Kommunen skal sørge for at foreldre/foresatte tilbys minimum 30% søskenmoderasjon i foreldrebetalingen for 2. barn og minimum 50% for 3. eller flere barn. Moderasjonen skal omfatte søsken som bor fast sammen. Reduksjon i foreldrebetalingen beregnes av foreldrebetalingen begrenset oppad til maksimalgrensen etter § 1 1. ledd i den barnehage barnet har plass. Reduksjon skal tilbys også i de tilfeller søsknene går i forskjellige barnehager innen samme kommune. Barnehageeier skal få dekket reduksjon i foreldrebetalingen knyttet til søskenmoderasjonen av det offentlige. Kommunen kan gi lokale retningslinjer om hvordan søskenmoderasjonen skal forvaltes».

2. Beskrivelse av vedtatte og gjeldende søskenmoderasjonsordninger i Storfjord pr. i dag:

Barnehage: «Søskenmoderasjon gis med 50 % av satsen for tildelt plass til 2. og 3.barn. Søskenmoderasjon skal gjelde for SFO og barnehage i Storfjord kommune sett under ett. Når søsken er tildelt hel og halv plass, regnes barnet med hel plass som første barn. Ved deltidsplasser, regnes barnet med størst plass som første barn.»

Vedtatt i kommunestyret 10.12.2015 (budsjettsak) ang. barnehage: «Opphør av 100 % søskenmoderasjon i barnehagene. Fra 1.1.16 gis barn nr.2 50 % søskenmoderasjon. Barn nr. 3 og flere gis 100 % søskenmoderasjon også for matpenger.»

SFO: «Søskenmoderasjon, dvs. der mer enn ett barn fra samme familie har plass i SFO, gis med 20 % av satsen for tildelt plass til 2.barn og 40 % for 3.barn og videre. Når søsken benytter ulikt antall timer pr. uke regnes barnet med størst plass som første barn.

Når samme familie har barn i både SFO og barnehager i Storfjord kommune, gjelder § 9 i vedtektene for de kommunale barnehagene. Søskenmoderasjon gis med 50 % av satsen for tildelt plass nr. 2 og 3.barn. Søskenmoderasjon skal gjelde for SFO og barnehage i Storfjord kommune sett under ett. Når søsken er tildelt hel og halv plass, regnes barnet med hel plass som første barn. Ved deltidsplasser regnes barnet med størst plass som første barn.»

Vedtatt i kommunestyret 13.12.2017 (budsjettsak)

1. Søskenmoderasjon (dvs. der mer enn ett barn fra samme familie har plass i SFO), gis med 20 % av satsen for tildelt plass til 2.barn. Flere enn 2 barn i SFO er gratis. Når søsken benytter ulikt antall timer pr. uke regnes barnet med størst plass som første barn.
2. Når samme familie har barn i både SFO og barnehage, så skal søskenmoderasjon gjelde for SFO og barnehage sett under ett: 1. barn betaler 100% barnehagesats (barnet i barnehage), 2. barn (barnet i SFO) betaler 50 % SFO-sats og resten av barna er gratis

Egenbetaling praktisk bistand (G= kr. 93.634,-)

Inntekt pr.år	2017	2018
Inntil 2G 187 268	190	205
2-3 G (187 268 – 280 902)	905	926
3-4 G (280 902 – 374 536)	1488	1523
4-5 G (374 536- 468 170)	1739	1781
Over 5 G (468 170 -->)	2644	2707

Timeprisen er selvkost, tilsvarende kr. 297,00 pr. time. For de som benytter færre timer enn det de har vedtak på, betaler timepris pr. time (inntil taket), jfr. den inntektskategorien bruker tilhører.

Tjeneste	Satser pr. mnd 2017	Satser pr. mnd 2018
Trygghetsalarm	282	282
Matombringing	105 uten dessert 119 med dessert	105 uten dessert 119 med dessert

Korttidsopphold, dag-/nattopphold og langtidsopphold følger Forskrift om egenandel i kommunale helse- og omsorgstjenester.

Kopiering og laminering (uendret)

	Sort/hvit	Farge
Ensidig kopiering hvit A4	2,00 kr/stk	3,00 kr/stk
Ensidig kopiering farget A4 eller hvit A3	3,50 kr/stk	4,50 kr/stk
Ensidig kopiering egne ark	1,00 kr/stk	2,00 kr/stk
Tosidig kopiering hvit A4	2,50 kr/stk	3,50 kr/stk
Tosidig kopiering farget A4 eller hvit A3	4,00 kr/stk	5,00 kr/stk
Tosidig kopiering egne ark	1,50 kr/stk	2,50 kr/stk
Laminering A5	7,00 kr/stk	
Laminering A4	8,00 kr/stk	
Laminering A3	10,00 kr/stk	

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
4/18	Storfjord formannskap	05.02.2018
	Storfjord kommunestyre	

Budsjettregulering februar 2018

Saksopplysninger

Siden det har kommet noen opp noen behov etter at budsjettet for 2018 ble vedlagt fremmer Rådmannen en budsjettregulering

Driftsbudsjettet

- Midler til konsulenter i forbindelse med planarbeid. Det ble i kommunestyret juni 2017 innvilget totalt kr 650.000 til konsulentinnkjøp ifm planarbeid i etatene. Dette er ikke benyttet fullt ut i 2017, slik at det ubrukte midler søkes videreført samt at oppvekst og drift tilføres ytterligere k 200.000, forebyggende og behandlende kr 150.000 hver og sentraladministrasjonen kr 50.000

Investeringsbudsjettet

- Det er et behov for nytt klippeutstyr som benyttes som redningsverktøy under trafikkulykker. Den vi har i dag er fra 1992 og slangene her må skiftes. Det nye utstyret er kostnads beregnet til kr. 180 000. Problemet er at det nå ikke finnes reservedeler til det gamle utstyret. Ryker det noe annet så står vi der.
- Prosjekt inventar utstyr til flerbrukshallen. Det er tidligere innvilget kr 110.000 til denne investeringen. Det gjenstår kr 50.000. Dette søkes overført til 2018
- Oppgradering datalinjer skolene. Dette arbeidet har startet opp i 2017 på en bevilgning på kr 207.000. Dette må slutføres og saldoen på prosjektet kr 110.000 forslås videreført.
- I kommunestyret 25.10.2017 ble det bevilget kr 240.000 fra næringsfondet til noderom på Skibotn og fiberkum på Oteren. Det gjenstår arbeid og rest kr 165.000 foreslås videreført
- Det jobbes med IKT infrastrukturen på Helsehuset og Engstadjordet. Det er tidligere bevilget kr 200.000 til dette. Det gjenstår kr 135.000 på dette investeringsprosjektet som forslås videreført for å slutføre arbeidet.

Rådmannens innstilling

Rådmannen foreslår følgende budsjettøkninger

Økning driftsbudsjett

- Planarbeid forebyggende kr 230.000 – dekning kommunens disposisjonsfond
- Planarbeid behandlende kr 230.000 – dekning kommunens disposisjonsfond
- Planarbeid driftsetaten kr 310.000 – dekning kommunens disposisjonsfond
- Planarbeid oppvekst og kultur kr 200.000 – dekning kommunens disposisjonsfond
- Planarbeid Sentraladministrasjonen kr 50.000 – dekning kommunens disposisjonsfond

Økning investeringsbudsjett

- Klippeutstyr brann og redning kr 180.000 – dekning ubrukte lånemidler
- Utstyr flerbrukshallen kr 50.000 – dekning ubrukte lånemidler
- Oppgradering datalinjer skolene kr 110.000 – dekning ubrukte lånemidler
- IKT infrastruktur helsehuset/Engstadjordet kr 135.000 – dekning ubrukte lånemidler
- Noderom og fiberkum Helsehuset kr 165.000 – dekning kommunalt næringsfond

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
5/18	Storfjord formannskap	05.02.2018

ROS analyse av kommunale vannverk med distribusjonsanlegg

Henvising til lovverk:

Forskrift om vannforsyning og drikkevann - Forskrift om kommunal beredskapsplikt - Forskrift om tekniske krav til byggverk - Plan- og bygningsloven.

Saksopplysninger

Det er som kjent et krav at alle kommuner skal ha utarbeidet en helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse (HROS) for sin kommune. Denne er utarbeidet og vedtatt juni 2015 av kommunestyret. Underliggende analyser for sektorer skal utarbeides, og her kommer da ROS analysen for kommunale vannverk. Denne skal da imøtekomme kravene fremsatt i «forskrift om vannforsyning og drikkevann» (drikkevannsforskriften).

Storfjord kommune fikk ved siste revisjon avvik fra Mattilsynet knytt til våre vannverk. Her var et av disse manglende eller ikke oppdaterte risiko og sårbarhetsanalyser for vannverkene.

Vurdering

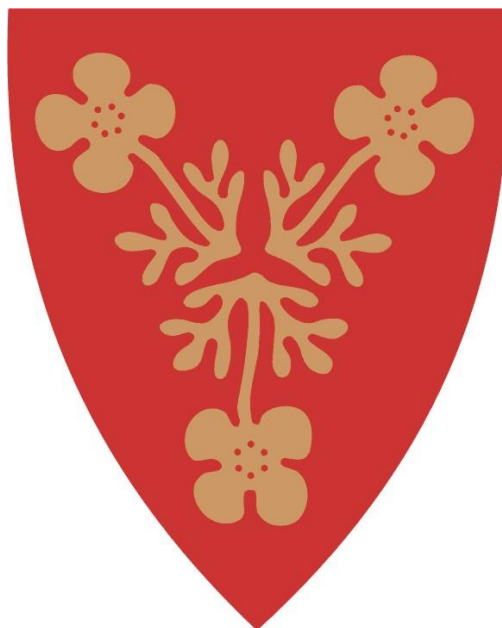
Før prosjektet ble igangsatt ble denne forankret gjennom et mandat godkjent av Formannskapet. Mandatet er da et styrende dokument for «prosjektet», og beskriver formål, organisering av roller og ansvar, samt budsjett og tidsplan.

Mattilsynet har fulgt opp avvik fra siste revisjon mot kommunen, der et av dem som kjent var manglende ROS-analyse. Vedlagt analyse har vært hos Mattilsynet på «høringsrunde». Planen som her foreligger er da godkjent av Mattilsynet, og avviket De hadde er lukket.

Det er i etterkant av denne analysen utarbeidet beredskapsplan samt en prosedyre og rutinebeskrivelse for vannbehandling og distribusjonsanlegg.

Rådmannens innstilling

1. Storfjord formannskap har gjennomgått analysen. Denne er godkjent som Ros-analyse for kommunale vannverk med distribusjonsanlegg i Storfjord kommune.
2. Fremtidige revisjoner av analysen utføres av rådmann.

ROS-ANALYSE

M/OPPFØLGINGSPLAN

FOR VANNVERK MED DISTRIBUTJONSANLEGG I STORFJORD KOMMUNE

Storfjord kommune

Vedtatt av Formannskapet den xx.xxxxxxxx 2017
Ajourført.....

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0	INNLEDNING	3
1.1	Beskrivelse av kommunen	3
1.2	Om risiko- og sårbarhetsanalyse	3
1.3	Bakgrunn	4
1.4	Lov- og forskriftskrav	5
1.5	Formål	6
2	PLANLEGGING OG FORARBEID	8
2.0	Om analyseobjektene	8
2.1	Mandat.....	8
2.2	Organisering og deltakelse	8
2.3	Metode.....	9
2.3.1	Sannsynlighetsvurdering.....	10
2.3.2	Sårbarhetsvurdering	10
2.3.3	Konsekvensvurdering	11
2.3.4	Risikomatrise	12
2.3.5	Overførbarhet og følgehendelser	12
3	ROS ANALYSE FOR VANNVERK MED DISTRIBUSJONSANLEGG	13
3.0	Elvevoll vannverk med distribusjonsanlegg	14
3.1	Indre Storfjord vannverk med distribusjonsanlegg	15
3.2	Skibotn vannverk med distribusjonsanlegg.....	16
3.3	Felles for alle vannverk og distribusjonsanlegg - grovmatrise	17
3.4	SAMLET RISIKO- OG SÅRBARHETSBIKLE.....	23
4	PLAN FOR OPPFØLGING	24

1.0 INNLEDNING

1.1 Beskrivelse av kommunen

Storfjord kommune med sine 1898 innbyggere ligger geografisk plassert innerst inne i Lyngenfjorden. Kommunen er trespråklig, og har da også som slagord «Mangfold styrker». Kommunegrensene går mot Lyngen i nord, Kåfjord i nordøst, Balsfjord og Målselv i sør og Tromsø i vest. I tillegg grenser Storfjord kommune mot Finland (Enotekio) i sør/sørøst og Sverige (Kiruna) i sør.

Storfjord kommune har tidligere gjennomført helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse). Denne gir et overordnet bilde av risiko- og sårbarhet i kommunen. Gjennom denne analysen har da kommunen kartlagt, systematisert og vurdert sannsynligheter og konsekvenser av uønskede hendelser og hvordan disse kan påvirke kommunen og dens tjenester.

Det er flere forhold i kommunen som medfører robusthet, blant annet god tilgang til beredskapsressurser, god redundans (flere uavhengige løsninger) i vei- og el-infrastruktur med alternative omkjøringsveier, havn, nærhet til flyplass og større sentra.

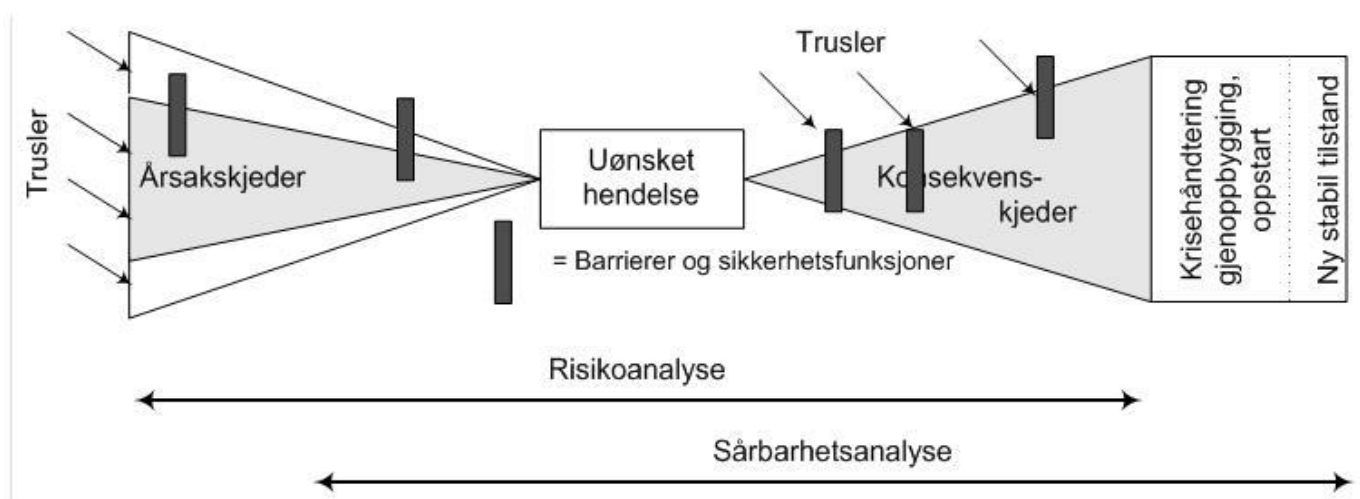
Storfjord kommunes vannforsyning er sårbar. VA anlegget er knyttet til et gammelt nett flere steder og manglende nødstrømsaggregat på sårbare objekter. Det er også et for dårlig system knyttet til nødvannforsyning, samt at det er en utfordring med dårlig brannvannkapasitet i enkelte områder i kommunen.

Ekstremnedbør og andre klimarelaterte hendelser kan medføre hyppigere flom- og skredhendelser. Dette kan også ramme drikkevannet som ras og skred inn i drikkevannreskildene. Storfjord kommune er også utsatt for skadeflom i Skibotnvassdraget og i Signaldalselva. Her har vi en del marine avsetninger som kan resultere i leirras.

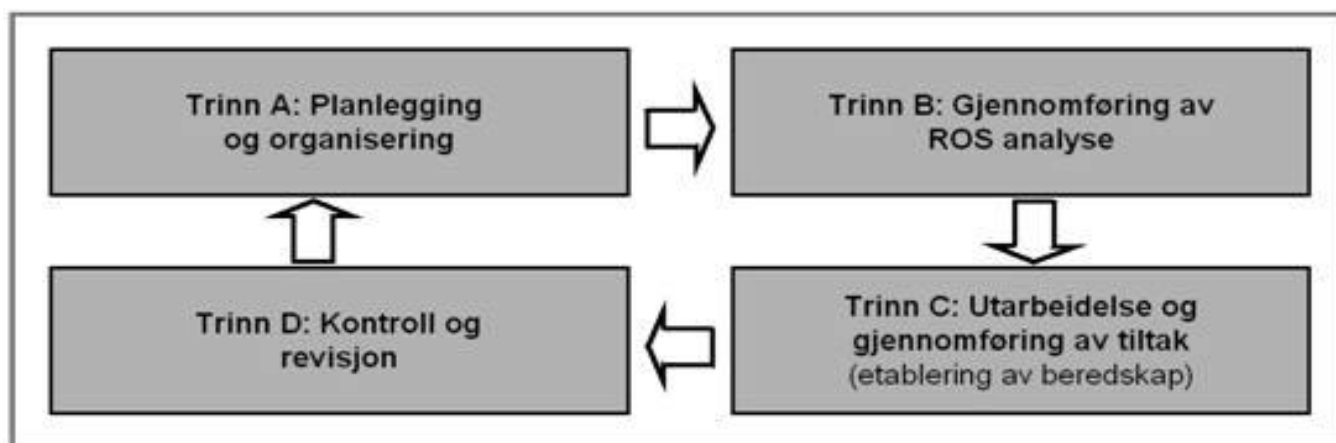
1.2 Om risiko- og sårbarhetsanalyse

Storfjord kommune har her gjennomført en risiko- og sårbarhetsanalyse for vannverkene inkludert distribusjonsanleggene i kommunen. Her har en kartlagt, systematisert og vurdert sannsynligheten for uønskede hendelser som kan inntreffe og hvordan disse kan påvirke kommunens daglige virke, tjenesteleveranse og befolkningen. Analysen skal forankres politisk.

Risiko og sårbarhetsanalysen benyttes som et beslutningsverktøy for iverksetting av forebyggende tiltak innenfor gitte økonomiske rammer, og til å kartlegge beredskapsbehovet.

Ros analysen for vannverk med distribusjonsanlegg gir en anbefaling om grunnleggende sikkerhetstiltak. Deretter rangeres listen over uønskede hendelser i forhold til risiko. Hendelser der risikoen ikke kan styres gjennom forebyggende tiltak og avvikshåndtering under drift, overføres til beredskapsanalysen. Sjeldne hendelser med svært stor konsekvens (storulykker) vil i denne veiledningens metodikk enten bli eliminert gjennom investering i forebyggende tiltak, eller nærmere vurdert i beredskapsanalysen.

1.3 Bakgrunn

Lovpålagt oppgave

Vannverkseier har ansvaret for å etablere, drifte og videreutvikle beredskapen i tråd med ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet og nærhetsprinsippet. Dette betyr at eieren, enten representert ved et styre eller ved kommunestyret, har ansvaret for at vannverket har de ressursene og fullmaktene som er nødvendige for å håndtere en beredskapssituasjon.

Innføringen av sivilbeskyttelsesloven (2010) og forskrift om kommunal beredskapsplikt (2011) gir kommunen lovpålagte oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunens plikter etter forskriftene er underlagt tilsyn fra Mattilsynet og Fylkesmannen.

Lovkrav og grunnleggende prinsipper

Kommunens ansvar og oppgaver følger delvis av lover og forskrifter og delvis av de fire grunnleggende prinsippene for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i Norge:

- *Ansvarsprinsippet* innebærer at den myndighet, virksomhet eller etat som har det daglige ansvaret for et område, sektor eller tjeneste, også har ansvar for forebyggende tiltak, beredskapsforberedelser og deltakelse i krisehåndtering.

- *Likhetsprinsippet* tilsier at det skal være størst mulig likhet mellom organiseringen i normalsituasjon og i krise.
- *Nærhetsprinsippet* innebærer at kriser skal håndteres på lavest mulig nivå.
- *Samvirkeprinsippet* stiller krav til at myndighet, virksomhet eller etat har et selvstendig ansvar for å sikre et best mulig samvirke med relevante aktører og virksomheter i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering.

1.4 Lov- og forskriftskrav

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Siviltforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) og forskrift om kommunal beredskapsplikt

Sivilbeskyttelsesloven har til formål å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur ved bruk av ikke-militær makt når riket er i krig, når krig truer, når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare, og ved uønskede hendelser i fredstid.

Forskrift om kommunal beredskapsplikt har som formål å sikre at kommunen ivaretar befolkningens sikkerhet og trygghet. Kommunen skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer i kommunen, med sikte på å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier. Det følger av forskriften at kommunen skal ha:

- En helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse), jf. § 2
- Et helhetlig og systematisk samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid, jf. § 3
- En overordnet beredskapsplan, jf. § 4

Sektor- og særlover

Kravene etter forskrift om kommunal beredskapsplikt, kommer i tillegg til lov- og forskriftskrav på fag- og sektorområdene. Eksempler på slike områder er helse og sosial, vannforsyning og matsikkerhet, brann og redning og flere.

Beskrivelse

NS 5814:2008 Krav til risikovurderinger

NVEs retningslinjer nr. 2-2011: Flaum og skredfare i arealplaner.

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen)

Retningslinjer for Fylkesmannens bruk av innsigelse i plansaker etter plan og bygningsloven, september 2010.

Samfunnssikkerhet i arealplanlegging (Rev. mai 2012)

Havnivåstigning. Estimerer av framtidig havnivåstigning i norske kystkommuner. Revidert utgave

Byggeteknisk forskrift – TEK 10/TEK 17. Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggeteknisk forskrift) FOR-2010-03-26-489

Veiledning: Økt sikkerhet og beredskap i vannforsyningen (2006)

Forskrift om drikkevann og vannforsyning, drikkevannsforskriften

Utgitt av

Standard Norge

NVE

Miljøverndepartementet

DSB

DSB

Klimatilpasning Norge

Kommunal- og regionaldepartementet

Mattilsynet

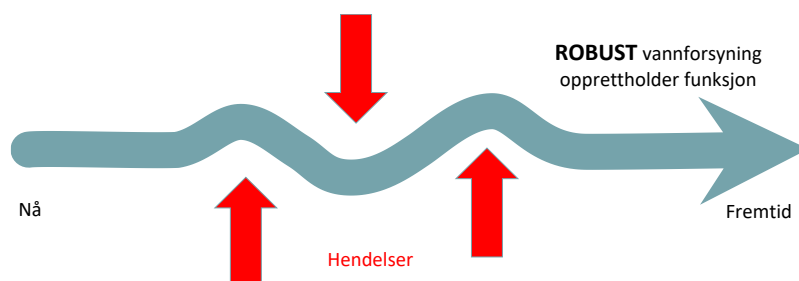
Plan- og bygningsloven

Som planmyndighet skal kommunen gjennom planlegging ”fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier mv ”, jf. pbl § 3-1, h. Kommunen skal også påse at det i forbindelse med planer for utbygging gjennomføres risiko- og sårbarhetsanalyse, jf. pbl § 4-3.

1.5 Formål

Formålet med ROS-analysen for vannverkene er å kartlegge de hendelser som kan inntreffe i forbindelse med vannbehandling i våre vannverk og distribusjonsanlegg gjennom:

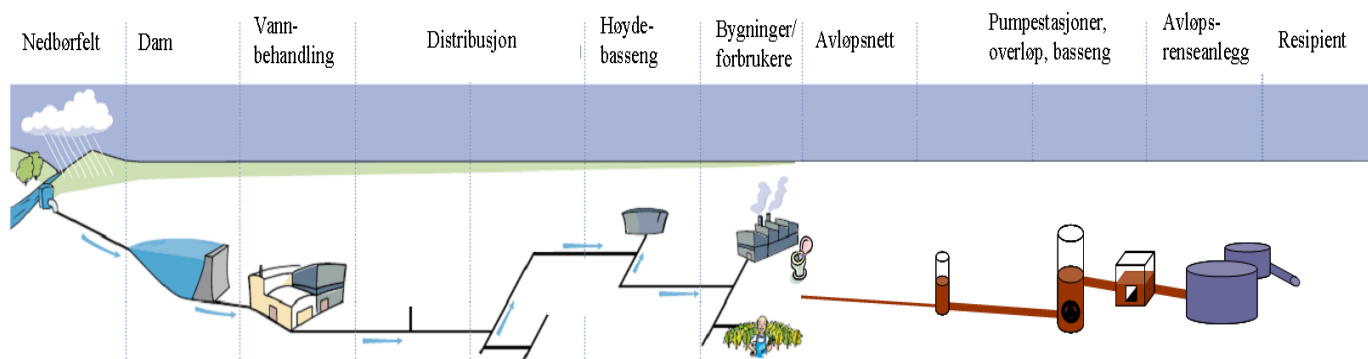
- Gi bevissthet om risiko og sårbarhet knyttet nedslagsfeltene for vannverkene samt selve vannbehandlingen.
- Fange opp risiko og sårbarhet på tvers av sektorer som kan påvirke VA
- Gi kunnskap om tiltak for å unngå og/eller redusere risiko og sårbarhet i kommunen
- Identifisere tiltak som er vesentlige for kommunens evne til å håndtere påkjenninger
- Gi grunnlag for mål, prioriteringer og nødvendige beslutninger i kommunens arbeid
- Gi innspill til risiko- og sårbarhetsanalyser innen andre kommunale ansvarsområder og fylkes ROS
- Samhandling og samkjøring med Helhetlig ROS-analyse samt overordnet Beredskapsplan for Storfjord kommune.

Formelle krav til innhold

Analysen skal som et minimum omfatte:

- Eksisterende og fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer i kommunen knyttet til sektoren
- Risiko og sårbarhet utenfor kommunens geografiske område som kan ha betydning for sektoren
- Hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre
- Særlige utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av kritisk infrastruktur
- Kommunens evne til å opprettholde sektorvis virksomhet når den utsettes for en uønsket hendelse og evnen til å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen har inntruffet
- Kommunens evne til å oppfylle min. behov for befolkningen under en kritisk fase.
- Behovet for befolkningsvarsling og evakuering
- Handlingsplan for lukking av avvik.

Formelle krav til deltakelse

Forskriften setter krav til hvem som skal delta og involveres i utarbeidelsen av ROS-analysen. Jf. § 2, fjerde ledd har kommunen en plikt i å påse at relevante offentlige og private aktører inviteres med i arbeidet med utarbeidelse av ROS-analysen. Det vil si at analysen skal gjennomføres i et tverrfaglig samarbeid mellom fagpersoner og ansvarlige aktører på ulike fagfelt – både private og offentlige.

Plan for oppfølging og rapport

Med utgangspunkt i funnene fra ROS-analysen for vannverkene utarbeider prosjektgruppen et forslag til plan for oppfølging. Planen skal revideres årlig.

En plan for oppfølging skal redegjøre for de tiltak som er identifisert i ROS analysen. Dette kan være tiltak for å:

- Redusere eller nulle ut sannsynlighet eller konsekvens
- Forebygge fremtidige hendelser
- Styrke beredskap og krisehåndteringsevne
- Øke kunnskap

Resultatene fra ROS analysen skal også være dokumentert i en rapport. Rapporten skal inneholde en oppsummering og de anbefalte tiltakene. Plan for oppfølging bør derfor inngå i rapporten, det samme gjelder kommunebeskrivelsen.

Definisjoner

Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhet defineres som *den evne samfunnet som sådan har til å opprettholde viktige samfunnsfunksjoner og ivareta borgernes liv, helse og grunnleggende behov under ulike former for påkjenninger*. Begrepet samfunnssikkerhet omfatter alle typer påkjenninger (kriser og ulykker) som samfunnet kan utsettes for. Tiltak for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghetsfølelse og tiltak for å sikre kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner omfattes av begrepet.

Risiko

Risiko er *en vurdering av om en hendelse kan skje, hva konsekvensene vil bli og usikkerhet knyttet til dette*. Begrepet risiko uttrykker *fare* (sannsynlighet) for *tap av verdier* (konsekvens). Verdiene det her er snakk om er liv og helse, miljøverdier, materielle verdier, kritiske samfunnsfunksjoner, omdømme osv. Risiko kan angis som en konkret tallstørrelse (kvantitativ metode) eller beskrives med ord (kvalitativ metode).

Sannsynlighet

Sannsynlighet er mål på hvor trolig vi mener det er at en bestemt hendelse vil inntreffe. Da angitt innenfor hvilket tidsrom og gitt vår bakgrunnskunnskap.

Sårbarhet

Sårbarhet defineres som de problemer et system får med å fungere når det utsettes for en uønsket hendelse, samt de problemer systemet får med å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen har inntruffet.

Kritiske samfunnsfunksjoner

Kritiske samfunnsfunksjoner er oppgaver som samfunnet må opprettholde for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet. Dette er leveranser som dekker befolkningens grunnleggende behov. Eksempler på slike kritiske samfunnsfunksjoner er forsyning av mat og medisiner, ivaretagelse av behov for husly og varme, forsyning av energi, forsyning av drivstoff, nød og redningstjeneste etc.

Forebygging

Forebygging handler først og fremst om tiltak for å redusere *sannsynligheten* for at en uønsket hendelse skal inntreffe.

I noen tilfeller er det ikke mulig å redusere sannsynligheten, f.eks. for ras, flom og forebygging. Her handler det om å redusere *konsekvensene*, f.eks. unngå bygging i ras- og flomutsatte områder. Også det generelle beredskapsarbeidet handler om å redusere konsekvensene av en krise eller ulykke, men dette omtales som beredskap, jf. definisjon nedenfor.

Beredskap

Planlegging og forberedelser av tiltak for å begrense eller håndtere kriser eller andre uønskede hendelser på best mulig måte.

Uønskede hendelser

Hendelser som avviker fra det normale, og som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier.

2 PLANLEGGING OG FORARBEID

2.0 Om analyseobjektene

Når det gjelder beskrivelse av analyseobjektene henvises det i hovedsak til hoveddokumentet «revisjonsrapport vannforsyning og avløpssystem». I ROS-analysen gjengis kort om den enkelte vannkilde, som hver for seg utgjør et analyseobjekt. I tillegg er det definert et felles analyseobjekt for vannanleggene. Dette er begrunnet med at det er få hendelser som er forskjellige for det enkelte vannanlegg i kommunen. De fleste vannkildene i kommunen ligger høyt til fjells, med avrenning via elver og bekker ned bratte fjellskråninger før de flater ut i dalbunner eller langs smale strandsoner. Her er Skibotn vannverk et unntak. Denne har delvis en grunnvasskilde. Alle de andre kommunale vannverkene har overflatevann som vannkilder, de fleste med inntak direkte fra elv.

Avløpsanlegg

Storfjord kommune sitt avløpssystem omfatter 6 pumpestasjoner, omlag 35 km ledningsnett og ca 6 utslipp til sjø med tilknytning over 50 personekvivalenter. Av disse utslippene er 1 renset i silanlegg, 3 i slamavskillere mens de øvrige ikke er renset. Hoved resipienten for de kommunale utslippspunktene er Storfjorden. Det er ingen kommunale anlegg med utslipp til ferskvassresipienter. Resipientforholdene er generelt gode, men noen steder har lokal forurensing i innelukkede sund, viker og poller. Avløpsanleggene er ikke medtatt i denne analysen.

2.1 Mandat

Styringsgruppens og prosjektgruppens mandat fremgår av rådmannens notat av 23. Juni 2017. Mandatet er vedtatt i Storfjord Formannskap (FSK) 6. september 2017. Styringsgruppen for prosjektet er FSK i Storfjord kommune.

2.2 Organisering og deltakelse

Oppdragsgiver/eier: Kommunens politiske ledelse.

Definisjon

Det er formulert risikoreduserende tiltak knyttet til uønskede hendelser som kommunen har et ansvar for å forebygge (sannsynlighetsreduserende) eller ha en beredskap for (konsekvensreduserende). Tiltakene og ansvar for oppfølging av disse er satt opp under hver analyserte hendelse. ROS-analysen er politisk forankret, og er i hovedsak utført på

sektornivå. Det er imidlertid meget viktig med sterk involvering fra hele kjeden av personell som er direkte og indirekte er involvert i vedlikehold, drift og prosjektering innen berørte fagområder.

Styringsgruppen

Styringsgruppa er Formannskapet i Storfjord kommune. Ansvar til styringsgruppa fremgår av mandatet.

Prosjektleder

Prosjektleder skal holde styringsgruppen orientert om prosjektets status underveis, og være prosessleder i analysearbeidet. Prosjektleder har også hatt som oppgave å presentere fremdrift og resultater fra ROS analysen for kommunens ledelse. Prosjektleder har vært Plan- og driftssjef.

Prosjektgruppen

Prosjektgruppen har hatt ansvar for å planlegge, gjennomføre analysen og utarbeide forslag til plan for oppfølging. Prosjektgruppen har bestått av:

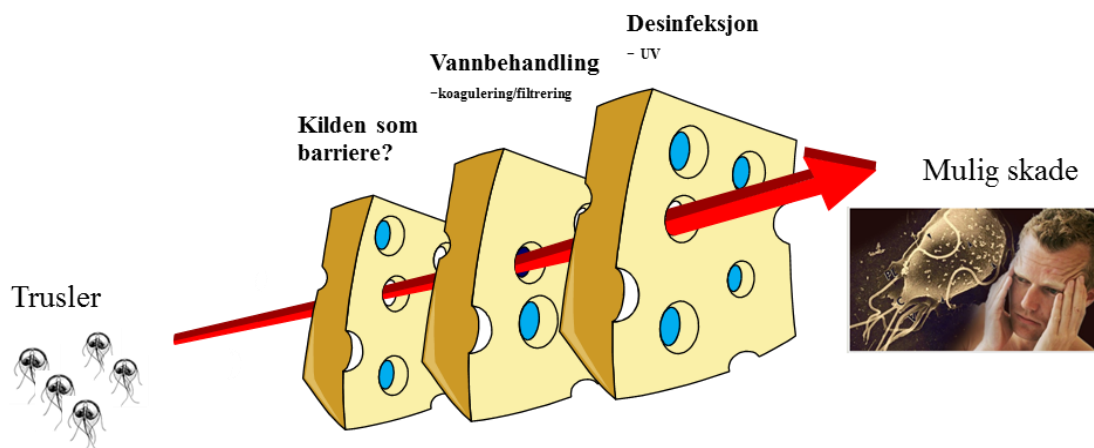
Konsulent:	Steinar Engstad
Ledende vaktmester:	Tom Braathen
Ingeniør V/A:	Hilde H. Kibsgaard
Brannmester:	Rolf Vidar Olsen
Planlegger og UMS/CIM ansvarlig:	Joakim Stensrud Nilsen
Plan- og driftssjef:	Trond Arne Hoe (prosjektleder)
Rådmann:	Trond Roger Larsen

Generell deltagelse

Kommunens ulike etater og ledelse har forpliktet seg til aktiv deltagelse i de ulike aktivitetene i prosjektet. Relevante offentlige og private aktører har vært invitert med i arbeidet med gjennomføringen. Følgende grupper og personer deltar i arbeidet: Beredskapsrådet – Kriseteamet – Kriseledelsen – Brannkorpset – Etatsledere - (andre interne og eksterne deltakere).

2.3 Metode

Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) er en systematisk fremgangsmåte for å kartlegge risiko innenfor et nærmere definert system, som i dette tilfelle er vannverk med distribusjonsanlegg i Storfjord kommune. I denne analysen beregnes risikoen som en konkret tallstørrelse (kvantitativ metode). Plasseringer av hendelser i en risikomatrix innebærer at kommunen tar stilling til (ytrer seg) om risikoforhold i kommunen slik at nødvendige tiltak blir identifisert og prioritert. En ferdig ROS-analyse med tilhørende handlingsplaner og beredskapsplaner skal være levende dokumenter som revideres min. en gang i året. Dette danner derfor grunnlaget for det videre arbeidet med beredskapsarbeid knyttet til sikker vannforsyning i Storfjord kommune.

Analysen av risiko for menneskers liv og helse, materielle verdier og miljø vil følge hovedprinsippene i NS 5814:2008 Krav til risikovurderinger, der risiko defineres som: "Uttrykk for kombinasjonen av sannsynligheten for og konsekvensen av en uønsket hendelse."

Risiko knyttes til uønskede hendelser, dvs. hendelser som i utgangspunktet ikke skal inntreffe. Det er derfor knyttet usikkerhet til både om hendelsen inntreffer (sannsynlighet), og omfanget (konsekvens) av hendelsen dersom den inntreffer. Analysen følger også retningslinjene i DSBs veiledning "Samfunnssikkerhet i arealplanlegging".

I tillegg gjøres det vurderinger knyttet til sikkerhet i vannforsyningen basert på Mattilsynets veiledning. I hovedsak er disse vurderingene hentet fra allerede utførte ROS-analyser fra kommunen.

2.3.1 Sannsynlighetsvurdering

Hvor ofte en uønsket hendelse kan inntreffe uttrykkes ved hjelp av begrepet sannsynlighet (hendelsesfrekvens). Sannsynlighetsvurderingen bygger på historiske data, ulykkesstatistikk, lokalkunnskap/erfaringer, ekspertvurderinger, farekartlegging og utviklingstrender.

Sannsynlighet (S) for at hendelse vil skje er satt opp i 5 kategorier. Nedenstående skjema er satt opp med sannsynlighet, vektall og forventet frekvens.

Sannsynlighet	Kategori	Tidsintervall
Svært lav	S1	Sjeldnere enn 1 gang i løpet av 1000 år. <0,1 % sannsynlighet pr år
Lav	S2	1 gang i løpet av 100 til 1000 år. 0,1-1 % sannsynlighet pr år
Middels	S3	1 gang i løpet av 50 til 100 år, 1-2 % sannsynlighet pr år
Høy	S4	1 gang i løpet av 10-50 år. 2-10 % sannsynlighet pr år
Svært høy	S5	Oftere enn 1 gang i løpet av 10 år, >10 % sannsynlighet pr år

2.3.2 Sårbarhetsvurdering

Det er gjort en vurdering av om kritiske samfunnsfunksjoner blir berørt som følge av den uønskede hendelsen, og hvor sårbare disse berørte funksjonene er for hendelsen. Dersom hendelsen medfører svikt i en eller flere slike samfunnsfunksjoner, vil dette kunne endre konsekvensen av hendelsen.

I en slik sårbarhetsvurdering kan man spørre seg følgende spørsmål:

- Hvilke kritiske samfunnsfunksjoner blir berørt av den uønskede hendelsen?
- Hvilke kritiske samfunnsfunksjoner er kommunen avhengig av for å håndtere den uønskede hendelsen?
- Hvilke konsekvenser vil bortfall av funksjonen ha for:
 - o Andre kritiske samfunnsfunksjoner
 - o Kommunens håndtering av den uønskede hendelsen, herunder kommunens evne til å opprettholde og gjenoppta sin virksomhet
 - o Samfunnsverdiene (se tabell 1 i DSBs veileder)

2.3.3 Konsekvensvurdering

Samfunnsverdier og konsekvenstyper

Konsekvensene systematiseres i de fire samfunnsverdiene under. Både de direkte og indirekte konsekvensene av den uønskede hendelsen skal vurderes. Direkte konsekvenser skjer som følge av hendelsen, mens de indirekte konsekvensene skjer som følge av svikt i de kritiske samfunnsfunksjonene

BEFOLKNINGENS SIKKERHET OG TRYGGHET	
Samfunnsverdier	Konsekvenstyper
Liv og helse	Dødsfall Skader og sykdom
Stabilitet	Manglende dekning av grunnleggende behov Forstyrrelser i dagliglivet
Natur og miljø	Langtidsskader på naturmiljø Langtidsskader på kulturmiljø/-minner
Materielle verdier	Økonomiske tap

Konsekvenskategorier

Begrep	Vekttall	Liv og helse	Natur og Miljø	Materielle verdier
Ufarlig	K1	Ingen personskader	Ingen miljøskader	< 500 tusen
En viss fare	K2	Få og små personskader	Mindre miljøskader	500 tusen -1 mill.
Kritisk	K3	Alvorlige personskader	Omfattende skader på miljøet	1-10 mill.
Farlig	K4	Alvorlige skader/1-2 døde	Alvorlige skader på miljøet. Andre avhengige systemer	10 – 50 mill.
Katastrofalt	K5	To eller flere døde	Svært alvorlige og langvarige Skader på miljøet, uopprettelige Miljøskader	Over 50 mill.

2.3.4 Risikomatrise

Alle identifiserte hendelser gis en tallverdi for sannsynlighet og en tallverdi for konsekvens, jamfør skalaen ovenfor. På bakgrunn av gitt tallverdi beregnes risikoen (sannsynlighet multiplisert med konsekvens) og hendelsen får dermed en rangering og plassering i risikomatrisen.

SANNSYNLIG		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
	Svært høy						S5
	Høy						S4
	Middels						S3
	Lav						S2
	Svært lav						S1
		K1	K2	K3	K4	K5	

KONSEKVENNS

Rød:	Høy /uakseptabel risiko – oppfølging og tiltak bør settes inn!
Gul:	Middels risiko – oppfølging og tiltak bør vurderes!
Grønn:	Lav /akseptabel risiko

For tiltak som havner på gult/rødt må oppfølging vurderes. Da enten som tiltak i beredskapsplanen og ved økonomiske konsekvenser også i økonomiplan. Sammen med bruk av risikomatrisen er det viktig at risikovurderingene av hver hendelse fremkommer kvalitativt i analyseskjemaene.

2.3.5 Overførbarhet og følgehendelser

Overførbarhet innebærer at prosjektgruppen vurderer om lignende hendelser som vurderes kan inntreffe andre steder i kommunen, og ikke bare i ett bestemt område. I en kommune kan det også være snakk om en kjede av hendelser. Risikovurderingen omfatter derfor eventuelle samtidige hendelser for eksempel skred som følge av ekstremnedbør og som kan sette veier, vannverk og strømnnett ut av drift. Her må en også se koplinger mot Helhetlig ROS og analyser som er gjort her.

3 ROS ANALYSE FOR VANNVERK MED DISTRIBUTJONSANLEGG

Identifisering av uønskede hendelser

På bakgrunn av helhetlig Ros-analyse i Storfjord kommune, kommunebeskrivelsen, sektor-analyser/innspill, farekartlegginger, helhetlig risiko analyse for Troms fylke, drikkevannsforskriften og krav som følger av forskrift om kommunal beredskapsplikt, har styringsgruppa på bakgrunn av forslag fra prosjektgruppa, beredskapsrådet og andre bidragsytere besluttet at følgende uønskede hendelser med potensielt store konsekvenser skal være gjenstand for videre analyse.

ROS-analyse for vannverkene i Storfjord kommune inneholder en gjennomgang av potensielle hendelser som kan sette produksjon av drikkevann ut av spill for kortere eller lengre perioder med samfunnsmessige følger dette har for Storfjord samfunnet. Analysen gir et lokalt risikobilde, og er et kunnskaps- og beslutningsgrunnlag for kommunens ledelse og deres oppfølging.

Oppbygging av analysen skal i sin konsekvens dekke alle krav i henhold til lokale og sentrale forskrifter. Fremdrift og endelig rapport vil forankres politisk ved at en gir og får informasjon til/fra styringsgruppen som er Formannskapet.

Prosjektgruppen, har ledet prosessene og hatt relevante eksterne aktører som bidragsytere med kunnskap, kjennskap og erfaring fra de lokale forholdene.

Risiko- og sårbarhetsvurdering av uønskede hendelser (Analyse)

Det er gjort ei risiko- og sårbarhetsvurdering av hver enkelt hendelse. I risikovurderingen vurderes hvilke hendelser som kan inntreffe, sannsynligheten for at de inntreffer, og hvilke konsekvenser disse hendelsene kan få. For hver hendelse er følgende vurdert:

- Hendelsesforløpet – Årsaker - Identifiserte eksisterende tiltak – Sannsynlighet - Sårbarhet
- Konsekvenser - Behov for befolkningsvarsling og evakuering – Usikkerhet - Styrbarhet
- Forslag til nye tiltak og forbedring av eksisterende tiltak - Overførbarhet

Det er benyttet et analyseskjema for hver hendelse. Eventuelle følgehendelser og svikter som følge av den utløsende hendelsen (f. eks svikt i renseanlegg som følge av strømbrudd, som igjen er forårsaket av en storm), er vurdert som en ny hendelse.

3.0 Ellevoll vannverk med distribusjonsanlegg

FARE	VURDERING
NATURBASERTE farer omhandler de naturlige, stedlige forholdene som gjør at arealet kan motstå eller avgrense konsekvensene av uønskede hendelser	
Skred/ras	Utrasing i vannkilden kan medføre endret vannkvalitet. Temaet vurderes.
Ustabil grunn	Det er ikke rapportert inn tilfeller av utrasing som følge av ustabil grunn. Utrasing inn i drikkevannskilder er som følge av ras. Teamet vurderes ikke her
Flom i vassdrag (herunder isgang)	Flom vurderes å påvirke vannkilden. Temaet vurderes.
Springflo/stormflo/bølgeoppskylling	Ikke relevant tema.
Vind/ekstremnedbør	Vind vil i liten grad påvirke vannkilden, ubtaket er ved evt. trefall ut i kilden. Ekstremnedbør kan føre til økt utvasking av jordsmonn rundt kilden samt medføre ras i kilden. Temaet vurderes
Havnivåstigning	Ikke relevant tema.
Skog- / lyngbrann	En skog-/ lyngbrann vurderes i svært liten grad å påvirke drikkevannskilden. Temaet vurderes ikke videre.
Radon	Er vurdert og ikke være relevant for denne kilden.
Brann/eksplosjon ved industrianlegg	Det er ikke lokalisert slike anlegg i nærheten av kilden. Temaet vurderes ikke.
Kjemikalieutslipp og annen akutt forurensning	Her kan det være snakk om forurensninger i form radioaktivt nedfall, døde dyr i drikkevannskilden, stor menneskelig aktivitet i nedslagsfeltene/drikkevannskildene. Temaet vurderes
Transport av farlig gods	Riksveg 868 går langs stranda i øst-enden av vannkilden. Uhell med påfølgende utslipp kan skje men vil ikke påvirke vannverket eller kildene. Temaet vurderes ikke.
Bortfall eller svikt i vanntilførsel	Svikt i vanntilførselen på Ellevoll vannverk generelt vurderes og tas med videre. Temaet vurderes
Svikt i desinfeksjonen	Renseanlegg og desinfeksjon kan settets ut av spill, og vi har da utrygt vann eller manglende kvalitet på vannet. Temaet vurderes.
Forurensning i grunn	Ikke relevant tema.
Elektromagnetisk stråling	Her er det vannkilde som er analyseobjektet – ikke aktuelt tema.
Støy	Ikke relevant tema.
INFRASTRUKTUR	
VA-anlegg og nett	Analyseobjektet inkludert kilde, vannverk og nett er analyseobjektet og blir her analysert samlet. Temaet vurderes
Omkoplingsmulighet - nød vann	Det er ikke omkoplingsmuligheter for Ellevoll vannverk i dag. Temaet vurderes
Trafikksikkerhet	Ikke relevant tema.
Bortfall av kraftforsyning	Alle våre vannverk er installert med nødstrøm. Lengre bortfall og sammenfallende hendelser kan imidlertid forårsake problemer med forsyning av drivstoff. Temaet vurderes
SÅRBARE OBJEKTER: Anlegg, bygg, natur og kulturområder som er sårbare	
Helse- og omsorgsinstitusjoner	Ikke lokalisert slike i nærheten av vannkilden. <i>Ikke aktuelt tema.</i>
Viktige offentlige bygg	Ikke lokalisert slike i nærheten av vannkilden. <i>Ikke aktuelt tema.</i>
Kulturminne	Kilden påvirker ikke kulturminner negativt. Temaet vurderes ikke.
Natur	Det er ikke vurdert at vannkilden påvirker sårbare naturområder negativt. Lyngsalpan landskapsvernområde er en del av nedslagsfeltet for vannkilden. Temaet vurderes ikke.
Andre hendelser relevant for vannkilden, jf. utført vannforsynings ROS.	
Sabotasje / terror	Troverdig varsel om at vannkilden er kontaminert og uegnet som drikkevann i lang tid. Temaet vurderes.
Kapasitet	Det er god kildekapasitet her. Temaet vurderes ikke.

3.1 Indre Storfjord vannverk med distribusjonsanlegg

Fare	Vurdering
NATURBASERTE farer omhandler de naturlige, stedlige forholdene som gjør at arealet kan motstå eller avgrense konsekvensene av uønskede hendelser	
Skred/ras	Utrasing i vannkilden eller inntaksdam, kan medføre endret vannkvalitet, svikt i vanntilførselen og oppdemming av elva. Temaet vurderes.
Ustabil grunn	Det er ikke rapportert inn tilfeller av utrasing som følge av ustabil grunn. Utrasing inn i drikkevannskilder er som følge av ras. Temaet vurderes ikke her
Flom i vassdrag (herunder isgang)	Flom vurderes å påvirke vannkilden. Temaet vurderes.
Springflo/stormflo/bølgeoppkylling	Ikke relevant tema.
Vind/ekstremnedbør	Vind vil i liten grad påvirke vannkilden, bortsett fra evt. trefall ut i kilden. Ekstremnedbør kan føre til økt utvasking av jordsmonn rundt kilden samt medføre ras i kilden. Temaet vurderes
Havnivåstigning	Ikke relevant tema.
Skog- / lyngbrann	En skog-/ lyngbrann vurderes i svært liten grad å påvirke drikkevannskilden. Temaet vurderes ikke videre.
Radon	Er vurdert og ikke være relevant for denne kilden.
Brann/eksplosjon ved industrianlegg	Det er ikke lokalisert slike anlegg i nærheten av kilden. Temaet vurderes ikke.
Kjemikalieutslipp og annen akutt forurensning	Her er det snakk om forurensinger i form radioaktivt nedfall, døde dyr i drikkevannskilden, stor menneskelig aktivitet i nedslagsfeltene /drikkevannskildene. Temaet vurderes
Transport av farlig gods	Riksveg 868 går nord-øst for kilden og Europavei 6 går øst for kilden. Lang avstand og stor høydeforskjell. Uhell med påfølgende utslipp kan skje men vil ikke påvirke vannverket eller kildene. Temaet vurderes ikke.
Bortfall eller svikt i vanntilførsel	Svik i vanntilførselen på indre Storfjord vannverk generelt vurderes og tas med videre. Temaet vurderes
Svik i desinfeksjonen	Renseanlegg og desinfeksjon kan settes ut av spill, og vi har da utrygt vann eller manglende kvalitet på vannet. Temaet vurderes.
Forurensning i grunn	Ikke relevant tema.
Elektromagnetisk stråling	Her er det vannkilde som er analyseobjektet – ikke aktuelt tema.
Støy	Ikke relevant tema.
INFRASTRUKTUR	
VA-anlegg og nett	Analyseobjektet inkludert kilde, vannverk og nett er analyseobjektet og blir her analysert samlet. Temaet vurderes
Omkoplingsmulighet - nødvann	Det er ikke omkoplingsmuligheter for indre Storfjord vannverk i dag utenom tilgang til to høydebasseng. Temaet vurderes
Trafikksikkerhet	Ikke relevant tema.
Bortfall av kraftforsyning	Alle våre vannverk er installert med nødstrøm. Lengre bortfall og sammenfallende hendelser kan imidlertid forårsake problemer med forsyning av drivstoff. Temaet vurderes
SÅRBARE OBJEKTER: Anlegg, bygg, natur og kulturområder som er sårbare	
Helse- og omsorgsinstitusjoner	Helsehuset, Åsen omsorgssenter. Temaet vurderes.
Viktige offentlige bygg	Rådhuset, Oteren barnehage, Friluftsbarnhagen, Hatteng skole, Breeze, Coop Hatteng, Lyngskroa. Temaet vurderes.
Kulturminne	Kilden påvirker ikke kulturminner negativt. Temaet vurderes ikke.
Natur	Det er ikke vurdert at vannkilden påvirker sårbare naturområder negativt. Lyngsalpan landskapsverneområde er en del av nedslagsfeltet for vannkilden. Temaet vurderes ikke.
Andre hendelser relevant for vannkilden, jf. utført vannforsynings ROS.	
Sabotasje / terror	Troverdig varsel om at vannkilden er kontaminert og uegnet som drikkevann i lang tid. Temaet vurderes.
Kapasitet	Det er god kildekapasitet her. Temaet vurderes ikke.

3.2 Skibotn vannverk med distribusjonsanlegg

Fare	Vurdering
NATURBASERTE farer omhandler de naturlige, stedlige forholdene som gjør at arealet kan motstå eller avgrense konsekvensene av uønskede hendelser	
Skred/ras	Utrasing i vannkilden spesielt ved Bjørgeberget kan medføre endret vannkvalitet. Temaet vurderes.
Ustabil grunn	Det er ikke rapportert inn tilfeller av utrasing som følge av ustabil grunn. Utrasing inn i drikkevannskilder er som følge av ras. Temaet vurderes ikke.
Flom i vassdrag (herunder isgang)	Flom vurderes å påvirke vannkilden. Temaet vurderes.
Springflo/stormflo/bølgeoppkylling	Ikke relevant tema.
Vind/ekstremnedbør	Vind vil i liten grad påvirke vannkilden, unntaket er ved evt. trefall ut i kilden. Ekstremnedbør kan føre til økt utvasking av jordsmonn rundt kilden samt medføre ras i kilden. Temaet vurderes
Havnivåstigning	Ikke relevant tema.
Skog- / lyngbrann	En skog- / lyngbrann vurderes i svært liten grad å påvirke drikkevannskilden. Temaet vurderes ikke.
Radon	Er vurdert og ikke være relevant for denne kilden.
Brann/eksplosjon ved industrianlegg	Det er ikke lokalisert slike anlegg i nærheten av kilden. Temaet vurderes ikke.
Kjemikalieutslipp og annen akutt forurensning	Dette knytter seg bl. annet til hendelser som kan inntreffe på E8/E6. Ellers kan det være snakk om forurensninger i form radioaktivt nedfall, døde dyr i drikkevannskilden, stor menneskelig aktivitet i nedslagsfeltene/drikkevannskildene. Temaet vurderes
Transport av farlig gods	E6 går nord for kilden og E8 går øst for kilden. Uhell med påfølgende utslipp kan skje og kan påvirke vannverket eller kildene. Temaet vurderes.
Bortfall eller svikt i vanntilførsel	Svikt i vanntilførselen på Skibotn vannverk generelt vurderes og tas med videre. Temaet vurderes
Svikt i desinfeksjonen	Renseanlegg og desinfeksjon kan settets ut av spill, og vi har da utrygt vann eller manglende kvalitet på vannet. Temaet vurderes.
Forurensning i grunn	Siden Skibotn vannverk har en grunnvannskilde er forurensning i grunn et relevant tema som må vurderes. Temaet vurderes.
INFRASTRUKTUR	
VA-anlegg og nett	Analyseobjektet inkludert kilde, vannverk og nett er analyseobjektet og blir her analysert samlet. Temaet vurderes
Omkoplingsmulighet - nød vann	Det er omkoplingsmuligheter for Skibotn vannverk i dag men denne er ustabil i tider av året. Det er dessuten høydebasseng knyttet til anlegget. Temaet vurderes
Trafikksikkerhet	Ikke relevant tema.
Bortfall av kraftforsyning	Alle våre vannverk er installert med nødstrøm. Lengre bortfall og sammenfallende hendelser kan imidlertid forårsake problemer med forsyning av drivstoff. Temaet vurderes
SÅRBARE OBJEKTER: Anlegg, bygg, natur og kulturområder som er sårbare	
Helse- og omsorgsinstitusjoner	LHL, Aleris. Eldre eller pleietrengende er spesielt utsatt ved forurenset vann eller bortfall av vann i lengre perioder. Det samme er driften av selve institusjonen. Temaet vurderes.
Viktige offentlige bygg	Skibotn skole, Furuslottet barnehage, Joker, Politiet, Circle K, Temaet vurderes
Kulturminne	Påvirker ikke kulturminner negativt. Temaet vurderes ikke.
Natur	Det er ikke vurdert at anleggene påvirker sårbare naturområder negativt. Temaet vurderes ikke.
Andre hendelser relevant for vannkilden, jf. utført vannforsynings ROS.	
Sabotasje / terror	Troverdig varsel om at vannkilden er kontaminert og uegnet som drikkevann i lang tid. Temaet vurderes.
Kapasitet	Det er god kildekapasitet her. Temaet vurderes ikke.

3.3 Felles for alle vannverk og distribusjonsanlegg - grovmatrise

Hendelse/tilstand	Berørte system /funksjon/anlegg																										
	Hendelse:	Skred/ras	Ustabil grunn	Flom i vassdrag (herunder isgang)	Springflo/stormflo/bølgeoppskylling	Vind/ekstremnedbør	Havnivåstigning	Skog- / lyngbrann	Radon	Brann/eksplosjon ved industrianlegg	Kjemikalieutslipp og annen akutt forurensning	Transport av farlig gods	Forurensning i grunn	Svikt i desinfeksjonen	Bortfall eller svikt i vannforsyning	Elektromagnetisk stråling	Omkoplingsmulighet - nødvann	Støy	VA-anlegg og nett	Trafikksikkerhet	Bortfall av kraftforsyning	Helse- og omsorgsinstitusjoner	Viktige offentlige bygg	Kulturminne	Sabotasje / terror	Natur	Kapasitet
Hendelse nr:		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Skibotn vannverk	A	X	A	O	A	X	A	A	A	A	X	O	O	X	X	A	O	A	X	A	X	O	O	A	X	A	A
Tverrdalen vannverk	B	X	A	X	A	X	A	A	A	A	O	A	A	X	X	A	X	A	X	A	X	O	O	A	X	A	A
Ellevoll vannverk	C	X	A	O	A	X	A	A	A	A	O	A	A	X	X	A	X	A	X	A	X	A	A	A	X	A	A

X: Har betydning for risiko, tas med videre - O: Kan ha betydning for risiko, tas med videre - A: Har ikke betydning for risiko, tas ikke med videre

Eksempel av nummerering av hendelse: B8 = Tverrdalen vannverk, Radon

Dato: Oktober 2017

Berørte system, funksjon eller anlegg: Alle vannverk i Storjord kommune

Vurdering foretatt av: Prosjektgruppa

Hendelse nr:	Uønsket hendelse	Årsaker Utløsningskilder	Antatte konsekvenser	Sannsynlighet	Konsekvens	Risiko	Kommentarer-tiltak
A1 B1 C1	Utrasing i nedslagsfeltet til vannkildene. Dette i form av stein, snø, eller sørpeskred.	Store vannmengder i fjellet som følge av snø som smelter fort pga. høy temperatur og mulig i kombinasjon med mye nedbør. Snø eller jord som blir mettet av vann pga. av dette.	Kritisk infrastruktur blir berørt som vannverk eller nedslagsfelt for vannverk. Forurensning av drikkevannskildene. Bebyggelse nær opptil vassdrag får skade pga. vanninntrenging,	S3	K2	R6	Kartlegging av alle skredutsatte områder Undersøkelser/vurdering i forbindelse med areal- og samfunnsplanlegging Aktivitet i nedslagsfeltene skal hensynstas ved saksbehandling i kommunen. Undersøkelser før det iverksettes bygge- eller anleggsvirksomhet.
A5 B5 C5	Vind og ekstremnedbør	Ekstremnedbør kan alene forårsake dette, men i kombinasjon med mye snø og varme er dette spesielt utfordrende.	Det vaskes ut under fundament. Bebyggelse blir tatt av leir/ jord eller sørpeskred. Røranlegg og/eller renseanlegg blir skadet. Vannkilden blir forurensset. Busker og trær kan forårsake problemer i damanlegg				I nedslagsfeltene og inntaksdamprøve må en prøve å holde elveløp og bekker åpne. Mulighet for omkopling ved forurensning av et anlegg. Merking av damanlegg og nedslagsfeltene med skilt. Holde nærområdet til damanleggene ryddig for trær og busker. Innarbeidet varslingsrutiner.
A3 B3 C3	Flom i vassdrag (herunder isgang)	Stor snøsmelting over kort tid og der elva fortsatt er delvis islagt kan medføre store vannmengder som tar med seg mye is.	Dette kan resultere i blokkert elve- eller bekkeløp. Flom som følge av dette har skjedd tidligere og da spesielt i Indre Storjord vannverk (Tverrrdalen).	S4	K3	R12	Holde elveløp og damanlegg ryddig og vannveiene åpne. Mulighet for omkopling ved forurensning av et anleggene eller at denne er satt ut av drift. Følge spesielt med ved værforhold som kan forårsake slike hendelser.

			Vannverket kan da settes ut av drift i lengre periode. For Elvevoll og Skibotn er dette vurdert som lav risiko og medtas ikke videre.				Avtaler med maskinentreprenør som på kort varsel kan bistå Innarbeidet varslingsrutiner.
B10 C10	Kjemikalieutslipp og annen akutt forurensning	Her kan det være snakk om forurensinger i form radioaktivt nedfall, døde dyr i drikkevannskilden, stor menneskelig aktivitet i nedslagsfeltene/drikkevann skildene.	Forurenset drikkevann som følge av hendelsen. Tilknyttet vannverk settes ut av drift for en kort periode.	S4	K1	R4	Aktivitet i nedslagsfeltene skal hensynstas ved saksbehandling i kommunen. Det skal ikke legges opp til turstier, scooterløyper eller annen menneskelig aktivitet innen nedslagsfeltene. Undersøkelser før det iverksettes bygge- eller anleggsvirksomhet. Mulighet for omkopling ved forurensning av et anlegg. Merking av damanlegg og nedslagsfeltene med skilt. Holde nærområdet til damanleggene ryddig for trær og busker.
A10 A11 A12	Kjemikalieutslipp og annen akutt forurensning Transport av farlig gods Forurensning av grunn	Dette knytter seg spesielt til hendelser som kan inntreffe på E8/E6 med tankbilvelt. Ellers så kan det være snakk om forurensinger i form radioaktivt nedfall, døde dyr i drikkevannskilden, stor menneskelig aktivitet i nedslagsfeltene/drikkevann skildene. Utslipp fra industri, søppeldeponi, bensinstasjon etc.	Forurenset drikkevann som følge av hendelsen. Tilknyttet vannverk settes ut av drift for en korter eller lengre periode. Skibotn vannverk er spesielt utsatt for hendelser ved f.eks. tankbilvelt da vi bruker grunnvannet her. Forurensning av grunnvannet som omtalt over.	S4	K3	R12	Aktivitet i nedslagsfeltene skal hensynstas ved saksbehandling i kommunen. Det skal ikke legges opp til turstier, scooterløyper eller annen menneskelig aktivitet innen nedslagsfeltene. Undersøkelser før det iverksettes bygge- eller anleggsvirksomhet. Mulighet for omkopling ved forurensning av et anlegg. Mulighet for reservevann og nødvann. Merking av damanlegg og nedslagsfeltene med skilt. Holde nærområdet til damanleggene ryddig for trær og busker. Avtale med pumpebil for å renske opp i området raskest mulig. Avtale med Avfallservice og entreprenører vedr. opprydding og fjerning av forurensning. Innarbeidet varslingsrutiner.

A13 B13 C13	Svikt i desinfeksjon	Svikt som følge av lengre strømbrudd, feil med utstyr eller etter at anlegget er satt ut av drift som følge av at denne ikke klarer å tilfredsstille rensekravene. Dette som følge av mye forurensning i vannet.	Forurenset drikkevann på nett som følge av at anlegget er satt ut av drift.	S4	K3	R12	To uavhengige barrierer med forfiltrering og dobbel uavhengige UV aggregat, hver med 100% kapasitet for full vannleveranse. Dette for anlegg som er i risikogruppen. Ha gode og raske varslingsrutiner bl. annet UMS Omkoplingsmuligheter på anlegget samt reservevann og nødvann. Nødklorering. Rask respons ved oppståtte hendelser. Vaktordning ut over arbeidstid er etablert.
A14 B14 C14	Bortfall eller svikt i vannforsyning	Bortfall av vannforsyning som følge av rørbrudd eller vannverket er satt ut av drift som følge av ras, brann, storm etc.	Tilknyttede abonnenter blir uten vann.	S4	K3	R12	Ha gode varslingsrutiner bl. annet UMS Omkoplingsmuligheter fra høydebasseng. Utrede muligheten for reservann og nødvann. Rask respons ved oppståtte hendelser. Vaktordning ut over arbeidstid er etablert.
A18 B18 C18	VA-anlegg og nett	Analyseobjektet inkludert kilde, vannverk og nett er analyseobjektet og blir her analysert samlet.	Kumssystem som i noen områder består til dels av gamle kombikummer. Flere kummer står under vann til tider. Gammelt nett i deler av kommunen. Kapasitetsproblemer i deler av kommunen. Renseanlegg (UV) til dels utdatert på alle lokasjoner.	S5	K3	R15	Kummer må skiftes til separate vann og avløpskummer der det er behov for dette. Drenering rundt kummene eller skifte disse i tette kummer. Plan for utskifting og eventuell opp-dimensjonering av rørtrase, samt plan for sanering av gammelt nett. Skifte ut UV-anlegg på alle lokasjoner samt sikre med en ny barriere. Digitalisering av vann og avløpsnett samt vannverkene. Gjelder alle anlegg.
A20 B20 C20	Bortfall av kraftforsyning	Snøskred som tar overføringsledninger Ekstremnedbør med flere sammenfallende hendelser som kutter strømlinjer. Sørpeskred, jord og fjellskred.	Strømførende linjer bryter sammen på grunn av snøtyngde i komb. Med ising, eller storm/ras som knekker master. Elektronisk kommunikasjon bryter sammen. Pumpestasjoner slutter å fungere	S3	K3	R9	Indre Storjord og Elvevoll vannverk har inntak på kote 80 og er ikke avhengig av pumpestasjoner for forsyning på nett. Skibotn vannverk kan levere nødvann til lavere deler av nettet uten pumping. Alle våre vannverk er installert med nødstrømsaggregat. Omkoplingsmuligheter for nettleverandør. Ha tilgjengelig nødkommunikasjon. Reservelager av drivstoff tilgjengelig.

		Stort snøfall	Lengre bortfall og sammenfallende hendelser kan forårsake problemer med forsyning av drivstoff.				Mulighet for omkopling ved lengre brudd i forsyningen samt reservevann og nødvann. Innarbeidet varslingsrutiner.
A21	Helse- og omsorgsinstitusjoner • Aleris -Skibotn omsorgssenter • LHL Skibotn	Eldre eller pleietrengende er spesielt utsatt ved forurenset vann eller bortfall av vann i lengre perioder. Det samme er driften av selve institusjonen	Forurensning av drikkevannet kan potensielt være skadelig og med alvorlige følger for personer med nedsatt immunforsvar.	S3	K3	R9	Omkopling kan gjøres mellom Bjørneberget og grunnvann. Etter prøvetaking og friskmelding kan en kjøre fra høydebassenget.. Gode og raske varslingsrutiner. Egne interne rutiner ved institusjonene. Mulighet for reservevann og nødvann. Egne UV-anlegg på institusjonene.
B21	Helse- og omsorgsinstitusjoner • Åsen omsorgssenter • Oteren helsehus	Eldre, syke eller pleietrengende er spesielt utsatt ved forurenset vann eller bortfall av vann i lengre perioder. Det samme er driften av selve institusjonene.	Forurensning av drikkevannet kan potensielt være skadelig og med alvorlige følger for personer med nedsatt immunforsvar.	S3	K3	R9	Etter friskmelding av TOS-lab kan vannet i høydebassenget koples om mellom høydebassenget på Åsen og Horsens. Egne interne rutiner ved institusjonene. Mulighet for omkopling mot Elvevoll utredes. Gode og raske varslingsrutiner. Egne interne rutiner ved institusjonene. Mulighet for reservevann og nødvann. Egne UV-anlegg på institusjonene.

A22	Viktige offentlige bygg. • Skibotn skole • Furuslottet barnehage • Skibotn samfunnshus • Norskallottsentret • Joker • Circle K	Bortfall av vannforsyning eller forurenset vann. Drift av skoler og barnehager opphører etter kort tid. Forretninger og overnattingsteder må lukke etter noen timer.	Forurensning av drikkevannet kan potensielt være skadelig for barn eller personer med nedsatt immunforsvar. Samfunnet er avhengig av vann både som drikkevann og holde sanitæranlegget i funksjon.	S3	K2	R6	Omkopling kan gjøres mellom Bjørneberget og grunnvann. Grunnvannsstand kan være lav i perioder av året og vann fra Bjørneberget kan være farget i perioder. Etter prøvetaking og friskmelding kan en kjøre fra høydebassenget. Utrede mulighet for reservevann og nødvann. Egne interne rutiner ved skoler og barnehager for å takle kortere opphold av vannforsyningen. Gode og raske varslingsrutiner. Egne interne rutiner ved skoler og barnehager. Nødvann på Skibotn kan løses ved å kople inn Olderelva.
B22	Viktige offentlige bygg. • Hatteng skole • Oteren barnehage • Lyngefjord hotell • Breeze • Coop Hatteng	Bortfall av vannforsyning eller forurenset vann. Drift av skoler og barnehager opphører etter kort tid. Det samme for helsehuset. Forretninger og overnattingsteder må lukke etter noen timer.	Forurensning av drikkevannet kan potensielt være skadelig for barn eller få alvorlige følger for personer med nedsatt immunforsvar. Samfunnet er avhengig av vann både som drikkevann og holde sanitæranlegget i funksjon.	S3	K2	R6	Etter friskmelding av TOS-lab kan vannet i høydebassenget koples om mellom høydebassenget på Åsen og Horsens. Egne interne rutiner ved skoler og barnehager for å takle kortere opphold av vannforsyningen. Muligheter for omkopling mot Elvevoll må vurderes/prosjekteres. Mulighet for reservevann og nødvann. Gode og raske varslingsrutiner.
A24 B24 C24	Sabotasje / terror	Troverdig varsel om at vannkilden(e) er kontaminert og uegnet som drikkevann i lang tid	Alt etter type gift som er tilført må dette håndteres som om dette potensielt er dødelige doser.	S2	K5	R10	Rask avstenging av anlegget Rask varsling av innbyggerne via bl. annet UMS Varsle og støtte fra politi. Kontroll av alle andre anlegg umiddelbart. I overenstemmelse med politi etablere vakthold ved anleggene. Låste og inngjerdet anlegg. Prøvetaking av råvann og rensset vann. Tømme anleggene med utspyling etter at prøvene er ok. Mulig omkopling av vanntilførselen i perioder. Nødvann i indre og vestre del kan løses ved å kople sammen Elvevoll og Tverrdalen vannverk. Mulighet for reservevann og nødvann.

3.4 SAMLET RISIKO- OG SÅRBARHETSBILDE

Konklusjonene fra «Analyseskjemaene» er overført til tabelloversiktene fra kapittel 4.3-4.4 og 4.5 «Samlet risiko- og sårbarhetsbilde» nedenfor.

SANNSYNLIGHET		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
	Svært høy			A18,B18,C18			S5
	Høy	B10,C10		A3,B3,C3 A10,A11,A12 A13,B13,C13 A14,B14,C14			S4
	Middels		A22,B22 A1,B1,C1 A5,B5,C5	A20,B20,C20 A21,B21			S3
	Lav					A24,B24,C24	S2
	Svært lav						S1
		K1	K2	K3	K4	K5	
KONSEKVENNS							

- Rød:** Høy /uakseptabel risiko – oppfølging og tiltak bør settes inn!
Gul: Middels risiko – oppfølging og tiltak bør vurderes!
Grønn: Lav /akseptabel risiko

Under akseptabel risiko finner vi følgende hendelser

Under Middels risiko og som er på grensen der oppfølging vurderes

Under Høy/ uakseptabel risiko finner vi følgende

4 PLAN FOR OPPFØLGING

Prosjektgruppens forslag til prioriterte tiltak Storfjord kommune.

Pri.	Uønsket hendelse m/angivelse av årsak	Nye forebyggende tiltak	Nye skadebegrensende tiltak	Ansvar	Tids frist
1	VA anlegg og nett	Bytte ut alle kombikummer. Nytt renseanlegg med samme utstyr i alle anlegg. Gradvis bytte ut rørnett.	Kummer må skiftes til separate vann og avløpskummer der det er behov for dette. Drenering rundt kummene eller skifte disse i tette kummer. Skifte ut UV-anlegg på alle lokasjoner samt sikre med en ny barriere. Digitalisering av vann og avløpsnett samt vannverkene. Gjelder alle anlegg.	RM	August 2021
2	Sabotasje / Terror	Inngjerding og adgangskontroll på anleggene. Skilting ved anleggene og nedslagsfeltene.	Rask avstenging og varslings. SD anlegg. Kontroll av alle andre anlegg umiddelbart. I overensstemmelse med politi etablere vakthold ved anleggene. Låste og inngjerdet anlegg. Prøvetaking av råvann og rensset vann. Tømme anleggene med utspyling etter at prøvene er ok. Omkoplingsmuligheter Nødvann og reservevann.	RM	Oktober 2018
3	Flom i vassdrag	Ha et renseanlegg som er dimensjonert til å takle oppjustere vannmengder. Oppgradering av renseanleggene på alle tre vannverk.	Holde elveløp og anlegg ryddige og vannveiene åpne. Mulighet for omkopling ved rengjøring og/eller forurensning.	RM	Oktober 2018
4	Svikt i desinfeksjon	Oppgradering av renseanleggene på alle tre vannverk Utstyre alle vannverk, høydebasseng og pumpestasjoner med SD anlegg	Gode varslingsrutiner. Omkoplingsmuligheter. Reservevann og nødvann tilgjengelig Skifte ut UV-anlegg på alle lokasjoner samt sikre med en ny barriere.	RM	Okt. 2018

			Digitalisering av vann og avløpsnett samt vannverkene. Gjelder alle anlegg		
5	Bortfall eller svikt i vannforsyning	Fortsatt utbedring av rørnett. Ha en kritisk vurdering av installasjoner i «fareområder» for ras, jordskred etc.	Has gode varslingsrutiner og mulighet for omkopling i anlegget. Utrede muligheten for reservevann og nødvann. Rask respons ved hendelser og vaktordning utenom arbeidstid.	RM	Fortløpende utskifting av rørnett. Endelig dato for ferdigstilling oktober 2021
6	Helse og omsorgsinstitusjoner	Nødstrøm på alle institusjoner. Vurdere egne UV anlegg på sikt.	Omkoplingsmuligheter. Reservevann og nødvann tilgjengelig. Gode og raske varslingsrutiner. Gode interne rutiner ved institusjonene.	RM	Okt. 2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
6/18	Storfjord formannskap	05.02.2018

Landingsplass for helikopter - kjøp av eiendom

Saksopplysninger

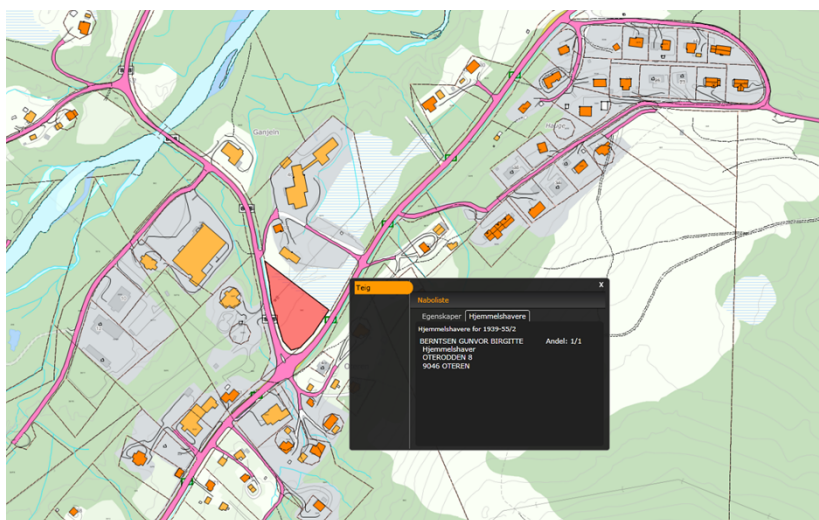
Storfjord kommune har besluttet å bygge en helikopterlandingsplass i indre del av kommunen.

Lokasjon for landingsplassen har vært diskutert, og det er enighet om at det er en fordel at denne er lokalisert nært opp til helsehuset på Oteren. Eiendommen 55/2 ble da raskt aktuell som en attraktiv lokasjon for landingsplassen.

Det er i budsjettet for 2018 lagt inn både landingsplass og en regulering av hele Oteren sentrum.

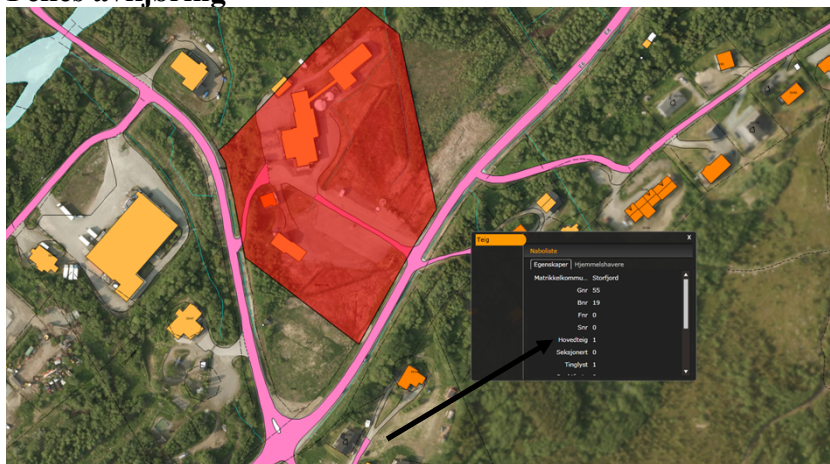
Vurdering

Flere alternativer er som nevnt vurdert. Det ble vurdert at lokasjonen som er mest attraktiv er den som er avbildet under. Gjelder da eiendom 55/2 på Oteren.

Grunneier av 55/2 er Gunnvor Berntsen. Storfjord kommune har vært i kontakt med grunneier mht. muligheten til å få kjøpt eiendommen. Dette har grunneier stilt seg positivt til. Det er nå kommet inn et tilbud som Formannskapet må ta stilling til.

Felles avkjøring

Avkjøringsmuligheten her er enten mot eksisterende avkjøring til Lyngskroa, eller egen avkjøring. En avkjøring mot Lyngskroa er mest aktuell, og dette må avklares med grunneier her.

Prisen som her er forlangt er av rådmann vurdert som høy sett i lys av de priser som har vært normalt i området. Dette er imidlertid en attraktiv eiendom lokalisert midt i sentrum av Oteren.

Rådmannens innstilling

1. Storjord kommune inngår avtale med grunneier Berntsen om kjøp av eiendommen Gr.nr. 55 Br. nr. 2.
2. Storjord kommune aksepterer ønsket pris på kr 200 000. Arealet er 3816 m². Dette utgjør kr. 52,41 pr. m².
3. Storjord kommune går i dialog med Troma company AS (Lyngskroa), eier av naboeiendom 55/19 rett sør for 55/2 mht. felles avkjøring.

2015/1370

Til Storffjord kommune v/ driftetaker

I forbindelse med Storffjord kommunes
interesse av å kjøpe en del av min
eiendom på Oteren Gnr. 55 bnr. 2
er jeg villig til å selge.
Området er på ca. 3800 m²
dette har jeg tenkt å ta 200000 for

Hilsen Gunnar Berntsen

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
7/18	Storfjord formannskap	05.02.2018

Valg av representanter til ulike styringsgrupper - omsorgsboliger

Saksopplysninger

Det er vedtatt at det skal bygges ulike omsorgsboliger, Rådmannen ser det som nødvendig å opprette styringsgrupper, slik at det er avklart hvem som har ansvaret og fullmakt til å følge opp de ulike prosjektene.

Følgende skal bygges:

- Heldøgnsomsorgsbolig for eldre på Hatteng – 6 leiligheter samt fellesareal
Heldøgnsomsorgsbolig for eldre på Skibotn – 6 leiligheter samt fellesareal, i tilknytning til denne boligen skal det bygges en:
- Avlastningsbolig for funksjonshemmede, på Skibotn
- Heldøgnsomsorgsbolig for psykisk helse og rusomsorgen, 3-4 leiligheter og 1 akutt leilighet

Vurdering

Det må velges styringsgruppe til de ulike prosjekt, det velges politiske representanter og rådmannen utpeker representanter fra administrasjonen til de respektive grupper.

Rådmannens innstilling

1) Som politiske representanter velges følgende:

- a) Heldøgnsomsorgsbolig for eldre Hatteng/Skibotn:
- b) Heldøgnsomsorgsbolig for psykisk helse og rusomsorgen:
- c) Avlastningsbolig på Skibotn:

2. Rådmannen utpeker representanter fra administrasjonen til de ulike gruppene.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
8/18	Storfjord formannskap	05.02.2018

Hovedtariffoppgjøret 2018 - KS debatthefte

Vedlegg

- 1 Hovedtariffoppgjøret 2018 - KS debatthefte

Saksopplysninger

KS debatthefte i forbindelse med hovedtariffoppgjøret 2018 er nå mottatt. Debatthefte skal behandles på Strategikonferansen til KS Troms 13. og 14.februar 2018, og frist for å sende inn vedtak/forslag for den enkelte kommune er 29.januar 2018.

I Debatthefte presenteres det økonomiske grunnlaget for Hovedtariffoppgjøret 2018, og KS ber om innspill til fordeling av den disponible rammen. I tillegg stilles det spørsmål om pensjon, mulig reforhandling av IA-avtalen og hvordan KS skal forholde seg til statlige pålegg om bemanningsnormer og kompetansekrav.

1. Hovedtariffoppgjøret 2018

I 2018 er det hovedtariffoppgjør. Det kan forhandles om hele Hovedtariffavtalen (HTA), og det gjennomføres samtidig sentralt lønnsoppgjør. Hovedtariffavtalen er et sentralt virkemiddel for at kommuner/fylkeskommuner skal kunne levere tjenester av god kvalitet.

Hvis partene ikke kommer til enighet under forhandlingene, går oppgjøret til mekling. Dersom det ikke oppnås enighet i meklingen kan det bli streik.

KS har som arbeidsgiverorganisasjon fått fullmakt til å inngå sentrale tariffavtaler på våre vegne. Det er Hovedstyret i KS som vedtar forhandlingsmandatene for forhandlingene. I henhold til KS vedtekter skal Hovedtariffavtalen vedtas gjennom uravstemning når forhandlingene er ferdig. Det er Storfjord formannskap som avgir stemme på vegne av Storfjord kommune. Særavtaleforhandlinger godkjennes gjennom vedtak i KS Hovedstyre. KS har nå sendt ut årets debatthefte for å sikre bred forankring hos medlemmene gjennom politiske prosesser i hver kommune og fylkeskommune og på de fylkesvise strategikonferansene.

De økonomiske rammene

Etter nesten tre år med nedgangskonjunktur har veksten i norsk økonomi tatt seg noe opp, og det ventes en moderat reallønnsvekst i 2018. KS bidrar gjennom det inntektspolitiske samarbeidet til et ansvarlig lønnsoppgjør der resultatet i frontfaget legges til grunn.

Resultatet av mellomoppgjøret i 2017 gjør at en god del av rammen for lønnsoppgjøret i 2018 allerede er brukt. Virkningstidspunkt for tillegg i 2017 sammen med anslått lønnsglidning bidrar til at om lag 1,8 prosent av årslønnsveksten er bundet opp før forhandlingene starter.

Den disponible rammen kan brukes til ett eller flere økonomiske elementer. Det er vanligvis generelt lønnstillegg, midler til lokale forhandlinger og regulering av andre godtgjøringer f.eks kvelds- og helgetillegg. Det må vurderes om midlene som er til disposisjon i årets oppgjør vil gi muligheter til å benytte alle tre elementer.

Pensjon

Det arbeides for tiden med å få på plass endringer i offentlig tjenstepensjon og AFP (avtalefestet pensjon.) Arbeids- og sosialministeren leder arbeidet fordi det berører både statlig og kommunal sektor. I staten er tjenstepensjonsordningene lovhjemlet og kan dermed endres av Stortinget, mens tjenstepensjonsordningene i KS' tariffområde er hjemlet i Hovedtariffavtalen og endringer må gjennomføres gjennom forhandlinger. Det blir derfor viktig følge arbeidet med pensjonsreformen utover vinteren for eventuelt å kunne bringe det inn i hovedtariffoppgjøret.

KS har som mål for tilpasningene i ny offentlig tjenstepensjon at ordningene skal oppleves som gode og trygge og dermed bidrar til styrket rekruttering. Det blir viktig med mer forutsigbare pensjonsutgifter for arbeidsgiverne og begrensninger i kostnadsveksten.

2. IA-avtalen – reforhandling?

IA-avtalen ble inngått mellom arbeidslivets parter og staten i 2001, for å bidra til redusert sykefravær, øke sysselsettingen av personer med nedsatt funksjonsevne og heve eldre arbeidstakers avgangsalder. Siden 2001 har det samlede sykefraværet i Norge gått ned, og det er utviklet flere virkemidler og regelendringer på nasjonalt nivå for å bidra til reduksjon av sykefraværet.

I kommunesektoren har fraværet økt i samme periode, fra 8,4 til 9,6 % . Det vil si at ca 1 av 10 er borte fra jobb hver dag på grunn av sykdom. I Storfjord har sykefraværet de siste årene vært slik:

2012	2013	2014	2015	2016	2017
11,88	8,98	9,76	9,22	9,14	8,53 *

2017 *: Gjennomsnitt de 3 første kvartalene i 2017

14, 5 % av de ansatte i kommunal sektor oppgir å ha redusert funksjonsevne. Dette er høyere enn for staten og privat sektor. Avgangsalderen i kommunal sektor har imidlertid økt og er nå 63,9 år mot 61,5 år i 2001.

IA-avtalen har vært reforhandlet flere ganger og nåværende avtale utløper ved utgangen av 2018.

KS ønsker innspill fra medlemmene særlig om hva som kan være hensiktsmessig samarbeidsformer og tiltak for å redusere sykefraværet og inkludere flere i arbeid.

3. Hvordan møte forslag om bemanningsnormer og kompetansekrav?

KS spør i debattheftet om hvordan de på vegne av medlemmene skal forholde seg til nye forslag til bemanningsnormer og kompetansekrav. Bakgrunnen er flere lovkrav og forslag knyttet til bemanning og kompetanse.

Bindende krav på virksomhetsnivå vil kunne begrense lokaldemokratiets og arbeidsgivers handlingsrom. KS viser også til usikkerhet knyttet til om kommunen/fylkeskommunen kompenseres økonomisk fullt ut ved innføring av slik normer. I noen tilfeller vil innføring av bemanningsnormer på et område innebære at man må omprioritere fra andre tjenestoområder. Særlig aktuelt er diskusjonen om lærertetthet og kompetansekrav i skole og den foreslåtte bemanningsnormen i barnehage.

4. Spørsmål til debatt

I debattheftet for 2018 stilles det fire spørsmål.

1. Hvilke elementer i oppgjøret (f.eks generelle tillegg, lokal pott eller andre godtgjøringer) skal prioriteres innenfor den disponible rammen?
2. Er det andre temaer eller målsettinger KS bør ta med seg i det videre arbeidet med ny offentlig tjenstepensjon?
3. Hva skal være KS sin posisjon i drøftinger om videre samarbeid om et inkluderende arbeidsliv?
 - a. Hvordan kan et videre samarbeid mellom myndighetene og partene i arbeidslivet bidra til å stimulere til nytenkning og ny giv i arbeidet med å redusere sykefraværet og inkludere flere i arbeid?
 - b. Hvordan bør et videre samarbeid på nasjonalt nivå innrettes for å bidra til økt måloppnåelse i kommunal sektor?
 - c. Hvilke andre modeller enn et videre nasjonalt samarbeid kan være nødvendig for å oppnå målet om redusert sykefravær og et mer inkluderende arbeidsliv i kommunal sektor?
4. Hvordan bør KS forholde seg til nye forslag til bemanningsnormer og kompetansekrav?
 - a. Bør KS kunne akseptere nye forslag til bindende bemanningsnormer og/eller kompetansekrav under visse forutsetninger? I så fall, hvilke?
 - b. Bør KS i stedet peke på andre virkemidler for å ivareta de nasjonale hensynene som ligger bak forslag om bemanningsnormer og kompetansekrav? I så fall, hvilke?

Vurdering

Til spørsmål 1(elementer i lønnsoppgjøret)

Erfaringen er at avsatt pott til lokale forhandlinger kan være både positivt og negativt. Det positive er at det gir muligheter til å ha en lokal tilpasset lønn og lønnsutvikling innenfor spesielle yrkesgrupper. Og det gis det rom for harmonisering av lønna mellom både grupper og kjønn. I tillegg kan det være med på å gjøre f.eks. lønnspolitisk plan til et mer «levende» dokument.

Det negative er at det kan skape misnøye ved at f.eks. «jeg ikke får», mens Per får lokalt lønnstillegg». Kan føles som om arbeidsgiver er mer fornøyd eller ser en gruppe/person, mens andre føler seg oversett og ikke verdsatt. Totalt sett er Storfjord for at det meste av lønnsøkningen fordeles sentralt. Skal det være lokal pott til fordeling, bør den ikke være stor. Det betyr altså at vi mener at viktige elementer i oppgjøret er generelt tillegg gitt sentralt.

Til spørsmål 2 (pensjon)

I tillegg til de moment som er nevnt, vil det være viktig å legge til rette slik at det vil være lønnsomt å jobbe etter fylte 62 år.

Til spørsmål 3

Vi tror at det fortsatt er viktig med 3 partssamarbeid og at KS koordinerer dette arbeidet. jobbe Sykefravær er ferskvare, det vil derfor være av stor betydning at dette er et kontinuerlig arbeid i organisasjonene/kommunene. For å lykkes er det også viktig at de sentrale myndigheter påpeker viktigheten av samarbeid og samhandling med den kommunale legetjenesten. Tett og tidlig arbeid må til for å lykkes.

Til spørsmål 4 (bemanningsnormer og kompetansekrav)

Dersom det aksepteres nye krav til bemanningsnormer og/eller kompetansekrav vil det være viktig at det følger økonomi med. F.eks. ergoterapeut og psykolog. Det må ikke være slik at når det stilles krav om nye stillinger eller ny kompetanse, så betyr det samtidig at det offentlige må legge ned andre viktige stillinger for å finansiere de nye krav som stilles.

Rådmannens innstilling

Storfjord kommunes tilbakemelding til debatthefte 2018 er som følger:

Til spørsmål 1 (elementer i lønnsoppgjøret)

Erfaringen er at avsatt pott til lokale forhandlinger kan være både positivt og negativt. Det positive er at det gir muligheter til å ha en lokal tilpasset lønn og lønnsutvikling innenfor spesielle yrkesgrupper. Og det gis det rom for harmonisering av lønna mellom både grupper og kjønn. I tillegg kan det være med på å gjøre f.eks. lønnspolitisk plan til et mer «levende» dokument.

Det negative er at det kan skape misnøye ved at f.eks. «jeg ikke får», mens Per får lokalt lønnstillegg». Kan føles som om arbeidsgiver er mer fornøyd eller ser en gruppe/person, mens andre føler seg oversett og ikke verdsatt. Totalt sett er Storfjord for at det meste av lønnsøkningen fordeles sentralt. Skal det være lokal pott til fordeling, bør den ikke være stor. Det betyr altså at vi mener at viktige elementer i oppgjøret er generelt tillegg gitt sentralt.

Til spørsmål 2 (pensjon)

I tillegg til de moment som er nevnt, vil det være viktig å legge til rette slik at det vil være lønnsomt å jobbe etter fylte 62 år.

Til spørsmål 3

Vi tror at det fortsatt er viktig med 3 partssamarbeid og at KS koordinerer dette arbeidet. jobbe Sykefravær er ferskvare, det vil derfor være av stor betydning at dette er et kontinuerlig arbeid i organisasjonene/kommunene. For å lykkes er det også viktig at de sentrale myndigheter påpeker viktigheten av samarbeid og samhandling med den kommunale legetjenesten. Tett og tidlig arbeid må til for å lykkes.

Til spørsmål 4 (bemanningsnormer og kompetansekrav)

Dersom det aksepteres nye krav til bemanningsnormer og/eller kompetansekrav vil det være viktig at det følger økonomi med. F.eks. ergoterapeut og psykolog. Det må ikke være slik at når det stilles krav om nye stillinger eller ny kompetanse, så betyr det samtidig at det offentlige må legge ned andre viktige stillinger for å finansiere de nye krav som stilles.

Debatthefte – KS spør

Hovedtariffoppgjøret 2018, IA, pensjon og bemanningsnormer

Innhold

03

LØNNSOPPGJØRENE I NORGE – DET
INNTAKSPOLITISKE SAMARBEIDET

04

HOVEDTARIFFOPPGJØRET 2018
– HVA BØR PRIORITERES?

06

OFFENTLIG TJENESTEPENSJON

08

REFORHANDLING AV IA-AVTALEN
2018?

12

HVORDAN MØTE FORSLAG
OM BEMANNINGSNORMER OG
KOMPETANSEKRAV?

16

FORHANDLINGER I KS-OMRÅDET
– OPPGJØRETS GANG

18

ORD OG UTTRYKK

Kjære medlemmer!

Våren 2018 er det hovedtariffoppgjør. Det betyr at Hovedtariffavtalen skal reforhandles og at det gjennomføres sentrale lønnsforhandlinger.

Kommuner og fylkeskommuner skal levere tjenester av god kvalitet til innbyggerne, og arbeider hele tiden med tjenesteutvikling og nyskaping. Organisering og dimensjonering er viktig, og lønnsoppgjøret og Hovedtariffavtalen er sentrale virkemidler for å beholde og rekruttere arbeidstakere.

Hovedstyret i KS vedtar mandatet for forhandlingene. Debattheftet danner grunnlag for bred forankring av mandatet hos dere som medlemmer. Vi oppfordrer alle kommuner og fylkeskommuner til å behandle debatheftet politisk. Temaene tas også opp på de fylkesvise strategikonferansene som KS arrangerer på nyåret i 2018. Fylkesmøtene vedtar deretter sine uttalelser. Samlet sett gir alle tilbakemeldingene til KS et solid grunnlag

for å lage mandatet vårt og til å finne fram til våre forhandlingsposisjoner.

Arbeidet med fornyet offentlig tjenstepensjon blir viktig i 2018. Partene og staten har gjenopptatt dette arbeidet høsten 2017.

I over 16 år har partene i norsk arbeidsliv vært enige om IA-avtalen. Dagens avtaleperiode løper ut 2018, og det forventes at Regjeringen vil invitere partene i arbeidslivet til drøftinger om det videre arbeidet med et inkluderende arbeidsliv. I debatheftet ber vi om innspill.

Det har de siste årene blitt stilt krav til bemanningsnormer og kompetanse innen flere ulike kommunale og fylkeskommunale tjenester. Hvordan bør KS møte slike statlige krav og forslag? Vi utfordrer medlemmene til å diskutere også dette temaet.

Jeg ønsker lykke til med behandlingen av debatheftet!

Oslo, oktober 2017

Lasse Hansen
Administrerende direktør

Lønnsoppgjørene i Norge – det inntektspolitiske samarbeidet

Partene i arbeidslivet i Norge har lang tradisjon for selv å finne forhandlingsløsninger. Det inntektspolitiske samarbeidet mellom arbeidslivets parter og myndighetene, samt tilslutningen til frontfagsmodellen, bidrar til at lønnsoppgjørene i de store forhandlingsområdene i Norge blir avtalt innenfor om lag samme økonomiske ramme.

VISSTE DU AT...

De sentrale forhandlingene i KS-området omfatter om lag 465 200 ansatte som utfører 370 500 årsverk.

Arbeidslivet i Norge kjennetegnes av sterke og ansvarlige organisasjoner, koordinerte lønnsoppgjør, lojalitet til frontfagsmodellen, en relativt høy organisasjonsgrad og høy yrkesdeltakelse.

I 2016 kom partene i KS-området for første gang i et hovedoppgjør til enighet ved forhandlingsbordet – uten bistand fra mekler. Den økonomiske rammen var på 2,4 prosent og på linje med resultatet i frontfaget. Resultatet innebar en utvidelse av forhandlingsbestemmelsene for ledere. I tillegg ble det gjennomført en modernisering og samordning av lønnskapitlene slik at undervisningspersonalet og andre stillingsgrupper i kapittel 4 nå tilhører ett og samme kapittel, med samme lønnstabell. Innfasingen ble gjort over to år.

Det er KS' vurdering at endringene var gode bidrag til å gjøre kommunene bedre i stand til å rekruttere og beholde kompetente medarbeidere.

I en sektor der over 60 prosent av de løpende utgiftene er lønnsutgifter, og hvor arbeidskraften er en avgjørende innsatsfaktor for å oppnå ønsket kvalitet og tjenesteomfang, er gjennomføring av tariffoppgjør en nøkkelfaktor for at kommunesektoren skal lykkes med sitt oppdrag.

Hovedtariffoppgjøret 2018 – hva bør prioriteres?

Konjunkturbunnen i fastlandsøkonomien er passert. Etter nesten tre år med nedgangs-konjunktur har veksten i norsk økonomi tatt seg noe opp. Lave renter, bedret konkurranseevne og ekspansiv finanspolitikk har bidratt til oppgangen. Det ventes en moderat reallønnsvekst i 2018, men noe høyere enn i 2017. Før partene møtes til forhandlinger er om lag 1,8 prosent av årslønnsveksten allerede disponert.

VISSTE DU AT...

I 2016 var samlet lønnsmasse i kommuner og fylkeskommuner, inklusiv sosiale kostnader, 243 milliarder kroner? 15 prosent av lønns-massen fordeles ved lokale forhandlinger.

Begrenset økonomisk handlingsrom i 2018

Norsk økonomi har snudd fra nedgang til en moderat vekst som forventes å fortsette. Dette vil trolig gi en gradvis høyere lønnsvekst de nærmeste årene. Selv med noe bedrede økonomiske utsikter, forventes likevel ansvarlige og moderate lønnsoppgjør. Lav prisvekst og moderate lønnsoppgjør, vil likevel kunne gi en reallønnsvekst.

KS vil gjennom det inntektspolitiske samarbeidet bidra til at det blir gjennomført et ansvarlig lønnsoppgjør der resultatet i frontfaget legges til grunn for den økonomiske rammen.

Virkningstidspunktene for sentrale tillegg og lokale forhandlinger i 2017 bidrar til et overheng (se «Ord og uttrykk») på om lag 1,6 prosent. Sammen med en anslått lønnsglidning på 0,2 prosent, betyr det at om lag 1,8 prosent av årslønnsveksten er bundet opp før forhandlingene starter. Dette utgjør en forholdsvis stor andel av den forventede årslønnsveksten i 2018. Partene i KS-området har derfor et beskjedent økonomisk handlingsrom (disponibel ramme) i 2018.

I et sentralt lønnsoppgjør kan den disponible rammen brukes til ett eller flere økonomiske elementer. Dette er vanligvis generelt lønnstillegg, midler til lokale forhandlinger og regulering av andre godtgjøringer (eksempelvis helgetillegg). Størrelsen på den forventede disponible rammen er derfor et viktig utgangspunkt for partenes prioriteringer i forhandlingene. Gitt de økonomiske rammevilkårene, taler mye for at den disponible rammen ikke vil være stor nok til å avtale reguleringer av mange elementer.

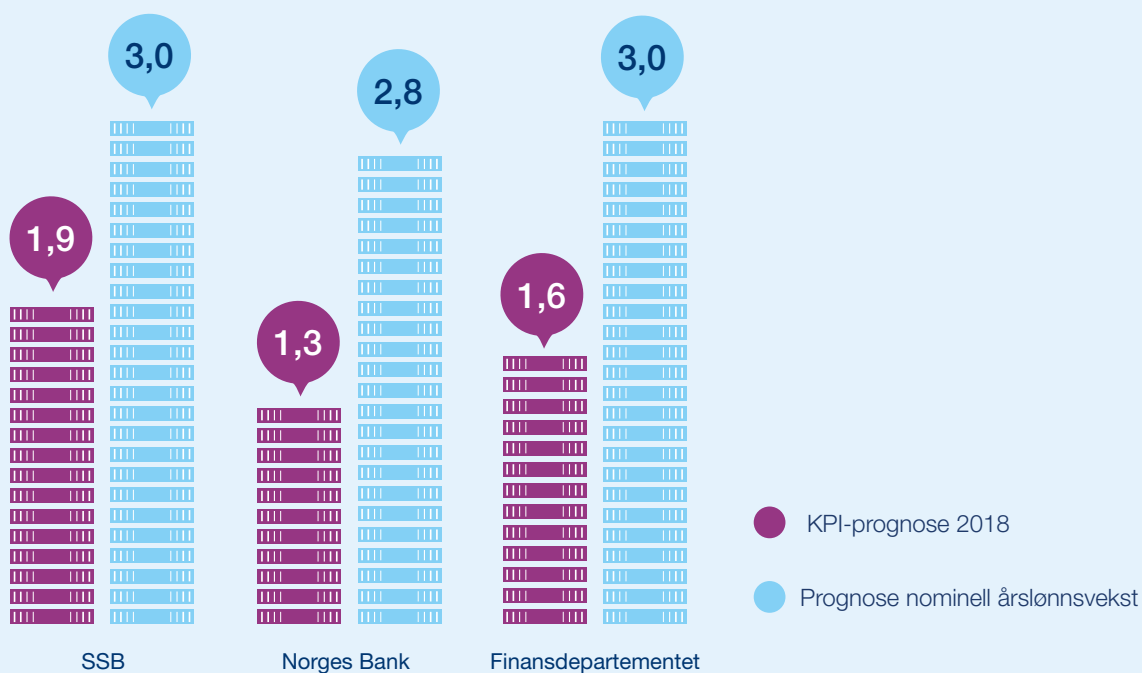
?

KS SPØR

HOVEDTARIFFOPPGJØRET

1. Hvilke elementer i oppgjøret (f.eks generelle tillegg, lokal pott eller andre godtgjøringer) skal prioriteres innenfor den disponible rammen?

Fortsatt moderat reallønnsvekst

Offentlig tjenestepensjon

Behovet for endringer i offentlig pensjon og AFP (avtalefestet pensjon) er blitt omtalt i debatheftet og på strategikonferansene de siste tre årene. Arbeids- og sosialministeren har høsten 2017 varslet at arbeidet med pensjonsreformen skal gjenopptas. Det forventes derfor at pensjon blir et sentralt tema i 2018.

VISSTE DU AT...

Tjenestepensjonsordningene i Statens pensjonskasse er lovhjemlet, og kan dermed endres av Stortinget. Tjenestepensjonen i KS' tariffområde ligger i Hovedtariffavtalen og må derfor endres gjennom forhandlinger. Kommunesektorens ansatte fordeler seg på begge ordningene, fordi undervisningspersonalet og sykepleierne er medlemmer i lovfestede ordninger.

Pensjonsreglene i stat og kommune har lenge vært tilnærmet like. En overføringsavtale sikrer at arbeidstakere som har vært medlem av flere offentlige tjenestepensjonsordninger, får pensjon som om de hele tiden har vært medlem av en og samme pensjonsordning. Overføringsavtalen fremmer mobilitet av arbeidskraft mellom arbeidsgivere med offentlige tjenestepensjonsordninger. KS mener dette bør videreføres. Samarbeidet med staten i pensjonsspørsmålet er derfor svært viktig.

Etter behandling av spørsmål knyttet til offentlig tjenestepensjon de siste tre årene har tilbakemeldingene vært at pensjonsordningene må oppleves som gode og trygge, og slik bidra til å styrke rekrutteringen.

KS' mål for tilpasningene er at de:

- gir mer forutsigbare pensjonsutgifter for arbeidsgiverne
- bidrar til å begrense kostnadsveksten
- gjør offentlig tjenestepensjon og AFP mer tilpasset arbeidslinjen
- bygger på de samme prinsipper som alderspensjon i folketrygden
- legger bedre til rette for mobilitet mellom offentlig og privat sektor
- sikrer fortsatt gode pensjonsordninger i offentlig sektor

VISSTE DU AT...

I KS' tariffområde er alminnelig aldersgrense 70 år. Om lag 28 prosent av arbeidstakerne er omfattet av særaldersgrenser.

Kommuner og fylkeskommuner har også gitt tilbakemelding om at særaldersgrensene må heves, og at det må vurderes hvilke yrker som fortsatt har behov for slike aldersgrenser. Regjeringens utredningsarbeid om mulige endringer i de offentlige tjenestepensjonsordningene omfatter ikke særaldersgrenser eller endringer i aldersgrenseloven.

?

KS SPØR

PENSJON

2. Er det andre temaer eller målsettinger KS bør ta med seg i det videre arbeidet med ny offentlig tjenestepensjon?

Reforhandling av IA-avtalen 2018?

Siden 2001 har partene i arbeidslivet og myndighetene gått sammen om avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen). Avtalen har blitt reforhandlet hvert fjerde år. Dagens avtaleperiode løper ut 2018. Det forventes at Regjeringen vil invitere partene i arbeidslivet til drøftinger om hvordan arbeidet med et inkluderende arbeidsliv kan tas videre etter at IA-avtalen har løpt ut. KS må ta stilling til hva kommunal sektor er best tjent med for å nå målene om å redusere sykefraværet og å inkludere flere i arbeid.

VISSTE DU AT...

En av ti arbeidstakere i kommunal sektor er borte fra jobben hver dag. Sykefraværet koster kommunesektoren samlet 11 milliarder kroner per år

Vi er ikke i mål

Siden 2001 har det samlede sykefraværet i Norge gått ned. Det er utviklet flere virkemidler og regelendringer på nasjonalt nivå for å bidra til redusert sykefravær. I deler av kommunesektoren har imidlertid fraværet økt i samme periode. Rådmenn oppgir det høye sykefraværet som en av de største arbeidsgiverutfordringene. Sykefraværet er spesielt høyt i enkelte kommunale tjenesteområder, som helse og omsorg og barnehager.

Det er fortsatt for mange som faller ut av – eller ikke kommer inn i – arbeidslivet av helsemessige årsaker. Inkludering var tema i debattheftet i 2017. Dette er fulgt opp i sak om inkludering i arbeidslivet, behandlet i KS' hovedstyre 15. august 2017. KS mener kommunesektoren kan spille en nøkkelrolle i inkluderingsarbeidet, gitt de riktige virkemidlene og rammebetingelsene.

IA-AVTALEN

Den overordnede målsettingen med IA-avtalen er «å bedre arbeidsmiljøet, styrke jobbnærværet, forebygge og redusere sykefraværet og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet.» Avtalen har vært avgrenset til å handle om tilknytning til arbeidslivet knyttet til helseutfordringer. Det overordnede målet er operasjonalisert i tre delmål:

1. Reduksjon i sykefraværet med 20 prosent fra nivået i andre kvartal 2001.
2. Hindre frafall og øke sysselsetting av personer med nedsatt funksjonsevne.
3. Yrkesaktivitet etter fylte 50 år forlenges med tolv måneder (sammenlignet med 2009-tall).

VISSTE DU AT...

14,5 prosent av de ansatte i kommunal sektor oppgir å ha redusert funksjonsevne

Avgangsalderen i kommunal sektor øker, og gjennomsnittlig avgangsalder fra sektoren er nå 63,9 år

Partssamarbeidet som fundament – den norske modellen

IA-avtalen bygger på en tradisjon for samarbeid og tillit mellom myndighetene og partene i arbeidslivet. Utvikling av virkemidler og regelverk som skal understøtte virksomhetenes arbeid med sykefravær og inkludering, har skjedd gjennom det nasjonale trepartssamarbeidet i IA-avtalen. Samarbeidet er blitt en plattform hvor arbeidslivets parter jobber sammen om felles utfordringer og mål. På lokalt nivå kan kommuner og fylkeskommuner, ved å inngå avtale om å være IA-virksomhet, få tilgang til ulike virkemidler, bl.a. NAV Arbeidslivssenter. Partssamarbeid både på sentralt og lokalt nivå ligger som premiss i IA-arbeidet.

Hvordan kan vi nå målet om et mer inkluderende arbeidsliv?

Det å lykkes med lavere sykefravær og økt inkludering er krevende problemstillinger både for samfunnet og arbeidslivet. Etter 16 år med IA-avtalen, kan det være behov for å tenke nytt. Det er nødvendig å diskutere nye innfallsvinkler for å oppnå bedre resultater i kommunene, særlig i sykefraværssamarbeidet. Vi må drøfte hvorvidt et nasjonalt trepartssamarbeid om IA fortsatt er en vei å gå, eller om andre retninger er mer hensiktsmessig for kommunesektoren.

KS SPØR

IA-AVTALEN

3. Hva skal være KS sin posisjon i drøftinger om videre samarbeid om et inkluderende arbeidsliv?

- a. Hvordan kan et videre samarbeid mellom myndighetene og partene i arbeidslivet bidra til å stimulere til nytenkning og ny giv i arbeidet med å redusere sykefraværet og inkludere flere i arbeid?
- b. Hvordan bør et videre samarbeid på nasjonalt nivå innrettes for å bidra til økt måloppnåelse i kommunal sektor?
- c. Hvilke andre modeller enn et videre nasjonalt samarbeid kan være nødvendig for å oppnå målet om redusert sykefravær og et mer inkluderende arbeidsliv i kommunal sektor?

Hvordan møte forslag om bemanningsnormer og kompetansekrav?

I den politiske debatten er det økt oppmerksomhet om bemanningsnormer som virkemiddel i statens styring av kommuner og fylkeskommuner. Og, vi har de seneste årene sett flere lovkrav knyttet til kompetanse. Begrunnelsen er blant annet rettssikkerhet, kvalitet i tjenestene, likhet og likeverd.

BEMANNINGSNORM

En bindende bemanningsnorm innebærer at kommunen eller fylkeskommunen må bruke ressurser på bestemte fag- eller sektorområder på kommunenivå eller virksomhetsnivå, f.eks. maks antall barn per ansatt i barnehagene.

KS har framholdt at bemanningsnormer og faglige kompetansekrav med videre i kommunesektoren i all hovedsak må være veiledende. Eventuelle bindende normer må være utformet på et så overordnet nivå som mulig, og ikke knyttes til virksomhetsnivå. Slike krav bør ikke begrense lokaldemokratiets og arbeidsgivers handlingsrom, og kommunene/fylkeskommunene må få full kompensasjon for økte utgifter. Dette har vært begrunnet i blant annet følgende¹:

- Bindende bemanningsnormer og kompetansekrav begrenser lokalt handlingsrom til å utforme tjenester i tråd med lokale utfordringer og behov
- Normer og krav begrenser strategisk styring av kompetanse og svekker insentivene og mulighetene til å finne nye innovative løsninger
- I sektorer med arbeidskraftmangel vil bemanningsnormer kunne virke kostnadsdrivende, og bemanningsnormer på ett område får konsekvenser for kommunens tjenester og ressursbruk på andre områder
- Det er store variasjoner i lokale tilbuds- og etterspørselsforhold – en gjennomsnittsnorm vil være dårlig tilpasset situasjonen i den enkelte kommune
- Det er usikkerhet om hvordan en beregner kostnader ved nasjonale bemanningsnormer og hvordan kompensasjonen (bør) fordeles i kommunesektoren
- Bindende bemanningsnormer kan føre til mindre oppmerksomhet på effektiv ressursbruk, og vil i seg selv binde ressurser til kontroll og dokumentasjon og føre til flere statlige tilsyn
- Det er usikkert hvorvidt og hvor sterkt en nasjonal bemanningsnorm øker kvaliteten på tjenesten og har effekt på for eksempel elevens læringsutbytte

Kommunene og fylkeskommunene har ikke vært entydige i høringsuttalelsene til nye forslag om bemanningsnormer og kompetansekrav.

KOMPETANSEKRAV

Kompetansekrav innebærer at kommunen eller fylkeskommunen må ha ansatte som fyller disse formelle utdanningskravene. Det kan kreve nyansettelser/rekruttering, videreutdanning og/eller omrokking.

VISSTE DU AT...

Perspektivmeldingen 2017 understreker behovet for prioritering og effektivisering i offentlig sektor: «Det vil over tid oppstå betydelige utfordringer for finansieringen av det offentlige tjenestetilbudet (...) Behovet for prioritering innebærer at det er uheldig å låse fast fremtidige løsninger i form av øremerking, lovfesting og individuelle rettigheter som fritas fra helhetlige prioriteringer og lokale tilpasninger.

Vedtatte, foreslåtte og andre mulige krav til kompetanse og bemanning

Bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm i barnehage

Regjeringen har foreslått en bemanningsnorm på en ansatt per tre barn under tre år og en ansatt per seks barn over tre år. Pedagognormen er foreslått skjerpet; mens det i dag skal være maksimalt 18 barn over tre år per pedagogisk leder, foreslås maksimalt 14 barn. For barn under tre år skal det være maksimalt sju barn per pedagogisk leder, mot dagens ni barn. Forslaget innebærer ingen nye kvalifikasjonskrav til pedagogisk leder. Både pedagog- og bemanningsnorm er foreslått å gjelde for hver enkelt barnehage.

I statsbudsjettet for 2018 er det over kommunenes rammetilskudd bevilget 424 mill. kroner (helårseffekt) til innføring av pedagog- og bemanningsnorm i barnehage. Beregninger fra KS viser at dette ikke dekker kostnadene med tilsetting av barnehagelærere og assistenter i mange kommuner. Konsekvensen er at midler må omprioriteres fra andre tjenestemråder.

Kompetansekrav i helse og omsorg

Fra 2017 er det krav om spesialisering i allmennmedisin for nytilsatte fastleger og fra 2018 nye kompetansekrav for legevakt. Fra 2018 er det krav om at alle kommuner skal ha sykepleier, fysioterapeut, jordmor og helsesøster. Fra 2020 vil det bli stilt krav om at kommunene i tillegg må ha tilgang til ergoterapeut og psykolog.

Kompetansekrav i skolen

Fra 2014 er det innført nye kompetansekrav for å undervise i enkelte fag i grunnopplæringen. Kravet er rettet mot kommu-

nene og fylkeskommunene som er ansvarlige for å ha riktig og nødvendig kompetanse i skolene. Kravene slår først og fremst inn for lærere i grunnskolen. Fram til skoleåret 2025–26 har allmennlærere dispensasjon fra kravet. Dette innebærer at kommunene har tilsvarende frist for å dekke kravet om riktig kompetanse. Strategien Kompetanse for kvalitet skal først og fremst bidra til at flest mulig lærere har kompetanse i tråd med de nye kravene. Innenfor strategien finansierer staten studieplasser i UH-sektoren og vikarmidler eller stipend for lærere. Skoleeierne skal dekke kostnader til reise, opphold, læremidler og liknende for lærerne.

Norskkompetanse i barnehage

Regjeringen har foreslått at alle nyansatte skal ha bestått en standardisert norskttest.

Andre mulige krav

Stortinget har anmodet regjeringen om «å utrede mulige løsninger for, og virkninger av, en bindende minimumsnorm i skolehelsetjenesten, også sett i sammenheng med helsestasjonstjenesten». Stortinget har i kommunerammen lagt inn midler med føring om styrking av tjenesten.

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (Bufdir) utreder kompetansekrav til barnevernledere, og har varslet at dette også skal gjøres for øvrige ansatte i barneverntjenesten.

Opplæringsloven har allerede en hjemmel for departementet til å fastsette nærmere forskrifter om forholdstallet mellom antall lærere og elever per skole eller per kommune (oppl § 8-3). Det er ikke laget forskrift om dette. Norm for lærertetthet ble diskutert i valgkampen.

KS SPØR KOMPETANSEKRAV

4. Hvordan bør KS forholde seg til nye forslag til bemanningsnormer og kompetansekrav?

- a. Bør KS kunne akseptere nye forslag til bindende bemanningsnormer og/eller kompetansekrav under visse forutsetninger? I så fall, hvilke?
- b. Bør KS i stedet peke på andre virkemidler for å ivareta de nasjonale hensynene som ligger bak forslag om bemanningsnormer og kompetansekrav? I så fall, hvilke?

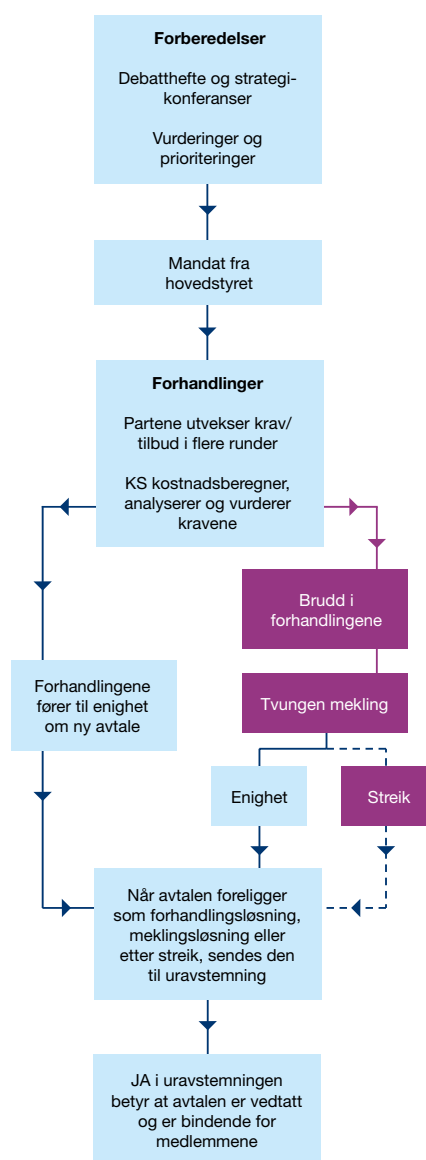
Forhandlinger i KS-området – oppgjørets gang

KS er landets største offentlige arbeidsgiverorganisasjon. KS forhandler som overordnet tariffpart på vegne av medlemmene med fire forhandlingssammenslutninger. Oslo er eget tariffområde, og omfattes ikke av arbeidsgivervirksomheten i KS.

Hovedstyret gir administrasjonen forhandlingsmandat for forhandlinger med LO Kommune, Unio, YS Kommune, og Akademikerne Kommune. Disse fire hovedsammenslutningene representerer 39 arbeidstakerorganisasjoner.

Alle kommuner og fylkeskommuner (unntatt Oslo) har gitt KS fullmakt til å inngå og si opp sentrale tariffavtaler på vegne av medlemmene. I henhold til vedtektene skal Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen vedtas gjennom uravstemning. For KS som arbeidsgiverorganisasjon er det derfor viktig at medlemmene faktisk tar stilling til forhandlings- eller meklingsløsningen som sendes til uravstemning. Hvem som avgir stemme på vegne av kommunen eller fylkeskommunen vil normalt fremgå av delegeringsreglementet. Alle medlemmer blir bundet av et uravstemningsresultat når det foreligger. Det samme gjelder hovedstyrevedtak der Hovedstyret fattet vedtak om godkjenning av et forhandlingsforslag i mellomoppgjør og for sentrale særavtaler.

Gjennomføring av tariffoppgjør – i korte trekk

SÆRAVTALER

KS forhandler også sentrale særavtaler på vegne av medlemmene. De aller fleste skal reforhandles innen 1. januar 2019. Dette gjelder tolv særavtaler, blant dem reiseregulativet, brannavtalen og tannhelseavtalene. Fire andre sentrale avtaler (ASA'er) er også oppe til revisjon, f.eks. avtalene for privatpraktiserende fysioterapeuter.

Pr. 1.1. 2018 skal disse særavtalene være forhandlet og/eller prolongert: OU-avtalen (SGS 1020), Barnehage, SFO og assistenter i skolen (SFS 2201), Arbeidstidsavtalen for undervisningspersonale (SFS 2213), Kommunelegeavtalen (SFS 2305) samt Rammeavtalen i fastlegeordningen (ASA 4310)

Det skal også være opprettet ny særavtale for avlastning/besøkshjem.

ORD OG UTTRYKK

Hovedavtalen	Grunnleggende spilleregler, blant annet om forhandlingsordning, partsforhold, medbestemmelse og samarbeid. Også omtalt som arbeidslivets grunnlov.
HTA	HTA er forkortelsen for Hovedtariffavtalen i KS-området. Hovedtariffavtalen er toårig, og er inngått mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene med utløp 30. april 2018. Avtalen regulerer lønns- og arbeidsvilkår for alle ansatte.
Hovedtariffoppgjør	HTA inngås for to år. I hovedtariffoppgjør kan det forhandles om hele HTA og det gjennomføres samtidig sentralt lønnsoppgjør.
Lønnsglidning	Lønnsglidning er den delen av lønnsveksten som i sentrale tariffavtaler ikke følger av tariff tillegg. For eksempel ansiennitetsopprykk, endringer i lønn ved skifte av stilling eller at en ny medarbeider får høyere eller lavere lønn enn personen han/hun erstatter.
Overheng	Overheng er en prosentvis beregning som beskriver hvor mye lønnsnivået ved utløpet av et år ligger over gjennomsnittsnivået for hele året. Det forteller dermed hvor stor lønnsveksten fra ett år til det neste vil bli dersom det ikke gis lønnstillegg eller forekommer strukturendringer i det andre året.
Årslønnsvekstramme	Viser hvor mye gjennomsnittlig lønn øker fra ett år til et annet. Dette er et felles språk for alle tariffområdene som gjør det mulig å sammenligne resultatet av oppgjøret.
Disponibel ramme	Er det faktiske handlingsrommet etter at overheng og lønnsglidning er fratrasket den økonomiske rammen for året.
Frontfagmodellen/forhandlingsmodellen	Frontfagmodellen/forhandlingsmodellen innebærer at lønnsveksten koordineres i hele arbeidslivet. Konkurransetsatt industri (frontfaget) forhandler først, og lønnsveksten her legger premissene for lønnsvekst i skjermede næringer/ sektorer. Profilen på oppgjørene bestemmes innenfor den enkelte sektor.
Særavtaler	Dette er tariffavtaler som inngås i fredsplikt. Det er tre typer særavtaler. Sentrale generelle særavtaler (SGS), sentrale forbundsvise særavtaler (SFS) og lokale særavtaler. Særavtalene regulerer spesifikke lønns- og arbeidsvilkår som gjelder alle (f.eks. reiseregulativet) eller særskilte vilkår for spesifikke yrkesgrupper, som for eksempel leger og undervisningspersonalet. Forhandlingene om SGS skjer mellom KS og forhandlingssammenslutningene, mens SFS forhandles mellom KS og de forbund som har interesser i saken.

REFERANSER – «VISSTE DU AT»

1. Kommunesektorens Arbeidsgivermonitor 2017
2. TBSK-rapport 10.02.2017
3. Hovedtariffavtalen i kommunal sektor, lov om statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for sykepleiere
4. ks.no
5. Kommunesektorens Arbeidsgivermonitor 2017
6. Kommunesektorens Arbeidsgivermonitor 2017
7. Kommunesektorens Arbeidsgivermonitor 2017
8. Perspektivmeldingen 2017

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VIIIs gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no